

Gösterilerdeki Polislik Uygulamaları Bağlamında
İNSAN HAKLARI EL KİTABI

POLİS AKADEMİSİ YAYINLARI

COPYRIGHT © 2022 Polis Akademisi Başkanlığı

Copyright © 2022 Polis Akademisi Başkanlığı

AGİT Demokratik Kurumlar ve İnsan Hakları Ofisi tarafından hazırlanan “Human Rights Handbook on Policing Assemblies” (© OSCE/ODIHR 2016) başlıklı çalışmanın Polis Akademisi’nde verilen eğitimlerde yararlı olacağı düşünülen bölümlerinden çevrilerek yayına hazırlanmıştır.

Bu yayının tüm hakları Polis Akademisi’ne aittir. Kurumun izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik yollarla basımı, yayını, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kılavuzda yer alan bilgi ve fikirler hakkındaki sorumluluk bu kılavuzu hazırlayan AGİT’E aittir.”

.....
Polis Akademisi Yayınları: 142

Rapor No: 63

ISBN: 978-605-7822-91-8

Çeviri: Özden YALIM

Sayfa Tasarım: Yunus Emre OCAK

Kapak Tasarım: Erhan ÖRÜN

.....
Sertifika No: 45724

Polis Akademisi Başkanlığı Basım ve Yayın Şube Müdürlüğü,
Fatih Sultan Mehmet Bulvarı No: 218 06200 Yenimahalle – Ankara

.....
POLİS AKADEMİSİ BAŞKANLIĞI

Necatibey Caddesi No: 108 Anıttepe 06400 Çankaya-Ankara/Türkiye

Tel: +90 (312) 4629085-92-93 / +90 (312) 4629075 / +90 (312) 4629035

www.pa.edu.tr

İçindekiler

Teşekkür	5	BÖLÜM 3. KARAR	
Önsöz	7	VERME VE RİSKLERİN	
Giriş	9	DEĞERLENDİRMESİ	33
I. Kısım		<i>Karar Verme Modeli</i>	34
Tanımlar, İlkeler ve Politikalar	11	<i>Risklerin Değerlendirilmesi</i>	36
BÖLÜM 1. BARIŞÇIL GÖSTERİ		II. Kısım	
ÖZGÜRLÜĞÜ HAKKI	12	GÖSTERİ ÖNCESİ: ORGANİZASYON	
Gösteri Çeşitleri	14	VE PLANLAMA	38
Şiddet ve Gösteri	16	BÖLÜM 4. EMİR KOMUTA	
Gösterilerin Kısıtlanması	17	YAPISI	39
Gösterinin Engellenmesi/ Yasaklanması	20	<i>Stratejik Polislik Komutası</i>	41
Maliyetler	20	<i>Operasyonel Polislik Amirliği</i>	43
BÖLÜM 2. POLİSLİK		<i>Taktik Polislik Amiri</i>	44
UYGULAMALARININ TEMEL		<i>Görev ve Sorumluluklar</i>	46
PRENSİPLERİ	21	BÖLÜM 5. STRATEJİK PLANLAMA	
Demokratik Polislik	21	AŞAMASI	47
Katılımcı Davranışlarını Anlamak	22	<i>Bilgi</i>	47
Gösterilerdeki Polislik Uygulamalarına		<i>Kolaylaştırma</i>	48
İlişkin İlkeler	23	<i>İletişim</i>	48
Bilgi	23	<i>Farklılaşma</i>	52
Kolaylaştırma	24	<i>Risk Değerlendirmesi</i>	52
İletişim	24	<i>Stratejik Amaçlar</i>	52
Farklılaşma	25	BÖLÜM 6. OPERASYONEL	
Çıktılar	25	PLANLAMA AŞAMASI	56
İlkelerin Uygulanması	25	<i>Bilgi</i>	57
Çeşitlilik ve Eşitlik	26	<i>Risk Değerlendirmesi</i>	58
Son Seçenek Olarak Güç Kullanımı	27	<i>Kolaylaştırma</i>	59
Polis ve Medya	30	<i>İletişim</i>	61
		<i>Farklılaşma</i>	62

<i>Olası Durumlar</i>	62	<i>Ekipman İadesi</i>	105
<i>Operasyon Seçenekleri</i>	63	<i>Gözetim Alınanlar</i>	105
<i>Polis Roller</i>	64	BÖLÜM 11. BİLGİ VE TECRÜBE	
<i>Kaynaklar ve Ekipmanlar</i>	70	EDİNME	108
<i>Silah</i>	73	<i>Bilgi Alma Çeşitleri</i>	108
BÖLÜM 7. TAKTİKSEL PLANLAMA		<i>Edinilen Tecrübeler</i>	111
AŞAMASI	83	<i>Ekler</i>	116
<i>Bilgi</i>	83	<i>Terimler Sözlüğü</i>	116
<i>Kolaylaştırma</i>	84	GÖSTERİDEN ÖNCE, GÖSTERİ	
<i>İletişim</i>	86	SIRASINDA VE SONRASINDA FARKLI	
<i>Farklılaşma</i>	87	KOMUTA SEVİYELERİNİN GÖREV	
III. Kısım		VE SORUMLULUKLARININ GENEL	
GÖSTERİ SIRASINDA	89	GÖRÜNÜMÜ	118
BÖLÜM 8. BARIŞÇIL GÖSTERİYE		<i>Bibliyografya ve Faydalı</i>	
OLANAK TANIMAK	90	<i>Bağlantılar</i>	121
<i>Bilgi</i>	90	<i>Basılı Kaynaklar</i>	121
<i>Kolaylaştırma</i>	90		
<i>İletişim</i>	91		
<i>Farklılaşma</i>	93		
<i>Polis Davranışı</i>	93		
<i>Plansız Eylemler / Gösteriler</i>	94		
<i>Göstericilerin Ayrılmasını Sağlama</i>	96		
9. BÖLÜM: TAŞKINLIK VE ŞİDDET			
YÖNETİMİ	98		
<i>Gerilimi azaltma</i>	98		
<i>Sınırlama</i>	99		
<i>Gösterinin Dağıtılması</i>	101		
IV. Kısım			
GÖSTERİDEN SONRA	103		
BÖLÜM 10. UYGULAMAYLA			
İLGİLİ	104		
<i>Kaynak Yönetimi</i>	104		
<i>Güç Kullanımının Kaydı</i>	105		
<i>Polisin Yaralanması</i>	105		

Teşekkür

AGİT'in Demokratik Kurumlar ve İnsan Hakları Ofisi, bu İnsan Hakları El Kitabı'nın geliştirilmesinde bilgisi, becerisi ve tüm katkılarından dolayı Uluslararası Polislik Danışmanı **Allan Jones'a** teşekkür eder.

ODIHR ve AGİT Ulusötesi Tehditler Departmanı bünyesindeki Stratejik Polislik İşleri Birimi (UTD/SPİB), Gösteri Özgürlüğü Bilirkişi Heyeti ve kılavuzun hazırlanması boyunca geri bildirimlerde ve yorumlarda bulunan diğer uzmanlara da teşekkür eder:

Otto Adang, Kamu Düzeni Yönetimi Başkanı, Hollanda Polis Akademisi, Hollanda;

Anja Bienert, Uluslararası Af Örgütü, Hollanda Şubesi, Polis ve İnsan Hakları Programı, Hollanda, ODIHR Toplanma Özgürlüğü Uzmanlar Paneli;

Thomas Cäsar, Ulusal Polis Bürosu, Dağıtım Departmanı, Alman Polisi, Almanya;

Ian Chappell Kıdemli Polis Memuru (Emekli), Metropolitan Police, Birleşik Krallık;

David Goldberger, Emekli Hukuk Profesörü, Ohio Eyalet Üniversitesi, Amerika Birleşik Devletleri, ODIHR Toplanma Özgürlüğü Uzmanlar Paneli;

Michael Hamilton, Kamu Protesto Hukuku Kıdemli Öğretim Üyesi, East Anglia Üniversitesi, Birleşik Krallık, ODIHR Toplanma Özgürlüğü Uzmanlar Paneli

Eddie Hendrickx, uluslararası polislik uzmanı, Belçika;

Sally Jackson, Cinsiyet Uzmanı, "Birlikte Durmak" STK, Birleşik Krallık;

Neil Jarman, Çatışma Araştırmaları Enstitüsü Direktörü, Birleşik Krallık, ODIHR Toplanma Özgürlüğü Uzmanlar Paneli;

André Konze, Polis Bilimi Çalışmaları ve İleri Eğitim Ofisi, Alman Polis Üniversitesi, Almanya;

Katarzyna Łopuszyńska, Operasyonlar ve Kriz Yönetimi Komutanlığı, Ulusal Polis, Polonya;

Manuel Augusto Magina da Silva, müfettiş, Portekiz Polisi, Portekiz;

Zoran Misic, Üniforma Polis Müdürlüğü Başkan Yardımcısı, Sırp Polisi, Sırbistan;

Anneke Osse, polis ve insan hakları danışmanı, Kenya;

Serghei Ostaf, İnsan Hakları Kaynak Merkezi (İHKM), Moldova, ODIHR Gösteri Özgürlüğü Uzmanlar Paneli Direktörü;

Ralph Price, Şef Yardımcısı, Baş Hukuk Müşaviri, Müfettiş Ofisi, Chicago Polis Departmanı, Amerika Birleşik Devletleri;

Martina Schreiber, kamu düzeni yönetimi ve halk dinamikleri uzmanı, Almanya;

Gilbert Siniscalco, Komutan, Fransız Ulusal Polisi, Fransa;

Martin Svensson, İsveç Ulusal Polisi Malmö, İsveç; ve Gary White, Operasyon Direktörü, Ineqe Group, Birleşik Krallık.

Önsöz

Barışçıl gösteri yapma özgürlüğü 1990 OSCE Kopenhag Belgesi dahil olmak üzere bir dizi uluslararası insan hakları belgesinde teminat altına alınmış temel bir insan hakkıdır. Herkesin muhalif görüşlerini açıktan ifade etmesine olanak sağlayan ve demokratik toplumların temelini oluşturan bir haktır. Devletin bu hakka saygı duyma, koruma ve gereklerini yerine getirme yükümlülüğü bulunmaktadır. Barışçıl gösteri hakkı sadece gösteriler barışçıl olduğu sürece garanti edilir.

Gösterilerin refahında polislerin rolü çok önemlidir. Devlet otoritesinin en görünür tezahürü olan polis teşkilatı, bir devletin hukukun üstünlüğünü sürdürme ve temel insan hak ve özgürlüklerini koruma taahhüdünü gösterir. Polis teşkilatı, plansız ve eş zamanlı gösteriler ve muhalif gösteriler de dahil olmak üzere tüm barışçıl gösterileri kolaylaştırmalı, gösteri katılımcıların görüşlerini özgürce ifade etmelerine izin verecek şekilde korumalıdır. Bu el kitabı; barışçıl gösterileri tehlike olasılığı olan olaylar olarak görmekten polisin saygı duyması ve koruması gereken önemli bir insan hakkı tezahürü olarak tanımaya ve gösterilerin denetlenmesine olan yaklaşımdaki polis teşkilatının bakış açısının değişimini teşvik etmeye taşımaktadır. Gösterilerin çoğu aslında barışçıldır ve kamu düzeni sorununa sebep oluşturmazlar. Ancak yine de polisin gösterilerde herhangi bir olası çatışmayı ve gerilimi önlemek için iyi hazırlanmış, eğitilmiş olması çok büyük önem taşır.

Bu el kitabı, ODIHR'nin gösteri özgürlüğü alanında OSCE taahhütlerinin uygulanmasını desteklemek için daha geniş kapsamlı yapılan çalışmasının bir parçasıdır. ODIHR, OSCE katılımcısı devletlerdeki gösterileri izler ve denetlenmesiyle ilgili de olmak üzere sonuç ve tavsiye raporları yayınlar. Avrupa Konseyi'nin Hukuk Yoluyla Demokrasi İçin Avrupa Komisyonu (Venedik Komisyonu) ile ortaklaşa yayınlanan Barışçıl Gösteri Özgürlüğüne İlişkin ODIHR İlkeleri Kılavuzu, uluslararası insan hakları standartlarına uygunluğun değerlendirilmesi için ana kriter ve referans noktası olarak hizmet eder. Bu araçları geliştirirken ODIHR'nin Gösteri Özgürlüğü Uzmanlar Paneli üyesi olan bağımsız uzmanlara minnettarız. OSCE bölgesinde toplanma özgürlüğüne ilişkin yasal inceleme ve kapasite geliştirme çalışmalarımızda onların uzmanlıklarına ve tarafsızlıklarına güvenmeye devam edeceğiz.

Bu el kitabı aynı zamanda Stratejik Güvenlik Konseyi tarafından geliştirilen demokratik polislik ilkelerini ve ODIHR ile yakın iş birliği içinde OSCE Ulus Ötesi Tehditler Dairesi (TNTD) bünyesindeki Polis Meseleleri Birimi tarafından geliştirilen iyi uygulamalara ilişkin bir dizi kılavuzu da içinde barındırmaktadır. El kitabında sunulan polislik teşkilatları için faydalı uygulamaların kapsamlı bir şekilde yayılmasını ve OSCE bölgesinde polis tarafından yaygın olarak kullanılmasını umuyorum.

Michael Georg Unk
ODIHR Müdürü

Giriş

Protesto etmek, gösteri yapmak, kutlamak, anmak ve genel olarak görüşlerini yetkililere ve diğer vatandaşlara toplu olarak iletmek için barışçıl bir şekilde toplanma hakkı, işleyen demokratik sistemlerin merkezinde yer alır. İfade özgürlüğü ve örgütlenme özgürlüğü gibi, demokrasinin ve çoğulculuğun diğer temel taşlarıyla yakından ilişkilidir. Barışçıl toplanma özgürlüğü hakkı, bir dizi uluslararası insan hakları belgesinde yer alır ve AGİT'in 1990 Kopenhag Belgesinde güvence altına alınır.

Barışçıl gösteri özgürlüğünün kolaylaştırılması, yetkililer için zor olabilmektedir. Bir gösterinin gerçekleşmesini sağlamak, diğer insanların hak ve özgürlüklerinin zorbaca engellenmemesi ve kamu düzeninin devamlılığının sağlanması için birincil sorumluluğa sahip olan polis teşkilatı için özellikle zorlayıcıdır.

Bu el kitabı, polise barışçıl gösteri hakkını kolaylaşturmada rehberlik etmeyi amaçlamaktadır. El kitabı öncelikle OSCE bölgesinde çalışan ve kamu toplantılarının denetimi konusunda herhangi bir düzeyde komuta sorumluluğuna sahip polis memurları için yazılmıştır. El kitabının amacı, özünde barışçıl gösteri hakkını kolaylaştırmak ve uygun polislik yoluyla gösterilerde özenli polis çalışması için temel adımları ve ilkeleri özetlemektedir. Uluslararası İnsan Hakları Hukuku'nun gerekliliklerine ve OSCE bölgesinde yerleşik uygulamalara dayalı olarak gösterilerin başarılı bir şekilde denetlenmesi için rehberlik sağlar. El kitabının odak noktası “gösteriler” olsa da önerilen uygulamalar diğer toplanma türleri için de geçerlidir (örneğin, kamu etkinlikleri, spor etkinlikleri).

Yayın, polisin olay öncesi planlama ve hazırlık aşamasına ilişkin zaman ve kaynak yatırımının önemine belirgin bir vurgu yapmaktadır. Bu, bir etkinliğin organizatörlerin arzu ettiği şekilde ve başkalarının hak ve özgürlüklerinde en az kesinti ile ilerlemesini sağlamak için hayati önem taşımaktadır. Böyle bir yaklaşım, şiddet veya kamu düzenini bozma riskini azaltabilir ve halkın polise olan güvenini inşa etmeye hizmet edebilir. Temelde, polisin çatışmayı önlemek ve azaltması için polislik çalışmalarının tüm aşamalarında dikkate alınması gereken dört ilke yatar: bilgi, iletişim, kolaylaştırma ve farklılaşma.

El kitabı, polis amirlerine gösterilere katılım ve gösterinin planlama süreci boyunca rehberlik eder. Emir komuta rollerini ve sorumlulukları belirler, karar alma konusunu ele almaktadır. Çeşitli türdeki gösterileri denetlemek ve bireylerin davranışlarını ele almakla ilgili rehberlik sağlamaktadır. Ayrıca, polislik niyetlerini ve amaçlarını ele alır ve polis tarafından güç kullanımına ilişkin parametreleri uluslararası insan hakları hukuku çerçevesinde ana hatlarıyla belirtir.

Bu yayın, hem önceden planlanmış hem spontane gösterileri kapsar ve bu tür etkinliklerin planlanması ve kolaylaştırılmasına ilişkin rehberlik eder. Faydalı uygulamaların gelecekteki polislik çalışmalarına entegre edilmesi ve onları iyileştirilmesine izin veren, gösteri sonrası tecrübe edinme ve bilgi alma süreçlerine bir yapı kazandırır. Yayında açıklanmış olan yaklaşımların çoğu, bazı ulusların uygulamaları açısından tanıdık gelebilirken, diğerlerinde daha az yaygın olabilir. Aynı zamanda, kapsanan tüm yaklaşımlar, çeşitli OSCE katılımcısı devletlerde demokratik polislik ilkeleri üzerine kurulu polislik meclislerinin mevcut iyi uygulamalarını yansıtmaktadır ve bu nedenle, bölge genelindeki polis teşkilatlarının kullanımına kolayca uyarlanabilir. El kitabı, uzun yıllardır alanda görev alan, deneyimli polis amirleri tarafından geliştirilirken barışçıl gösteri özgürlüğü alanında bilgi sahibi polis amirleri ve insan hakları uzmanları tarafından birkaç aşamadan geçirilmiştir.

ODIHR, OSCE'ye katılan devletlere, kamu toplantılarının uluslararası insan hakları standartlarına uygun olan mevzuat düzenlenmesini ve denetlenmesini sağlamak için aktif olarak yasama yardımlarını sağlamaktadır. Bu yayın katılımcı devletlere barışçıl gösteri özgürlüğüne ilişkin taahhütlerini yerine getirmelerinde yardımcı olmayı amaçlayan çalışmanın bir parçası olarak geliştirilmiştir. Bu el kitabına, ODIHR tarafından polisin toplantıların denetimine hazırlanması ve yürütülmesinde desteklenmesi için sunulan eğitim ve polise yönelik ilk ve düzenli hizmet içi eğitim oturumları eşlik edecektir.

I. Kısım

Tanımlar, İlkeler ve Politikalar

BÖLÜM 1. BARIŞÇIL GÖSTERİ ÖZGÜRLÜĞÜ HAKKI

Barışçıl gösteri yapma özgürlüğü temel bir insan hakkıdır ve demokratik toplumların temel taşı olarak kabul edilir. Bu bölüm, bu hakkı destekleyen ve gösterilere denetim için katılan polislerin temel sorumluluklarının altını çizen bazı temel ilkeleri özetleyecektir.

Barışçıl gösteri hakkı tüm önemli uluslararası insan hakları belgelerinde yer almaktadır. Bunlardan bazıları;

- İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin (1948) 20. Maddesi;
- Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmesi'nin (1966) 21. Maddesi;
- Avrupa İnsan Hakları ve Temel Özgürlükler Sözleşmesi'nin 11. Maddesi (1950); ve
- BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin (1989)15. Maddesi.

AGİT Kopenhag Belgesi'nde (1990), AGİT katılımcıları barışçıl gösteri yapma hakkına saygı duymaya bağlılıklarını taahhüt etmişlerdir.

Barışçıl gösteri hakkı tüm bireyler, gruplar, tüzel kişiliği olan ya da olmayan topluluklar için geçerlidir. Grupların ırkına, rengine, cinsiyetine, diline, dinine, politik görüşüne, ulusal ya da sosyal kökenine, mülkiyetine ve statüsüne göre herhangi bir ayrımcılığa tabii tutulması yasaktır. Bu grupların barışçıl gösteri yapma hakkını engelleyen herhangi bir ayrımcılığa maruz kalması uluslararası insan hakları ihlali olarak kabul edilecektir.

Gösteri hakkının temel ilkelerini uluslararası belgeler belirtirken, ulusal anayasalarca onaylanacak, gösteri hakkıyla ilgili daha detaylar mevzuatlar ve düzenlemelerde netleştirilecektir.

Gösteriler hakkındaki bu tanımlar AGİT/ODIHR ve Venedik Komisyonu'nun *Barışçıl Toplanma Özgürlüğü Klavuzundandan*¹ alınmıştır (buradan sonra *Kılavuz İlkeler* olarak bahsedilecektir.), gösteriler hakkında vurgulanan 'bir mesaj iletmek amacındaki olaylar' olduğudur. Genelde geçici bir süre içinde var olmalarına rağmen, yarı kalıcı yapıda olanlar hayli uzun aylar da sürebilirler. Gösterinin farklı türleri, ayrı ayrı düzenlemeler yapma sorununu gündeme getirse de, her türlü barışçıl gösteri, durağan ya da hareketli, kolaylaştırılmalıdır.

¹ *Barışçıl Toplanma Özgürlüğüne İlişkin Kılavuz İlkeler*, 2. baskı, (Varşova: OSCE/ODIHR/Venedik Komisyonu, 2010), <<http://www.osce.org/odihr/73405>>.

Gösterilerin kutlama, anma ve protesto gibi bir çok amacı olabilir. Barışçıl gösteri hakkının kullanılması toplu olarak bir mesajı iletme ya da bir fikri ifade etmenin yoludur; bu, içinde farklı görüşleri, eleştirileri, radikal olan veya popüler olmayan, azınlıkta kalan düşünceleri barındırabilir. Radikal ve azınlık görüşlerin ifade edilmesi toplumdaki diğer üyeler için rahatsız edici olabilir, ama yine de ne olursa olsun bu ifade hakkı barışçıl olduğu sürece korunmalı ve kolaylaştırılmalıdır.

Gösterilerin çoğu rutin hayatta aksamalara neden olabilir, caddeleri yolları kapatabilir, trafiği aksatabilir, gösteri dışında yoldan geçen yayaları, cadde üzerindeki iş yerlerini etkileyebilir. Temel bir özgürlük hakkının kullanılmasından dolayı ortaya çıkan bu tür aksamalara bir derece tolerans gösterilmelidir. Kamusal alanların diğer faaliyetler kadar gösteri hakkı için de olduğu kabul edilmeli ve kolaylaştırılmaya çalışılmalıdır.

Barışçıl gösteri hakkı kültürel, sosyal değerlere bir başkaldırı olduğu kadar, hakların korunması ve geliştirilmesi açısından önemli bir unsurdur. Azınlık düşüncelerin ifade edilmesi, korunması ve hükümetin bu düşünceleri hesaba alması açısından önemlidir. Barışçıl gösteri hakkının korunması farklı grupların bir arada barış içinde yaşadığı hoşgörülü ve çoğulcu bir toplumun oluşturulması için kritiktir.

Uluslararası İnsan Hakları prensipleri devlet ve devlete bağlı kuruluşların tüm insan haklarına saygılı olmak ve onları korumak adına yükümlülükleri ve mesuliyetleri olduğunu açıkça ortaya koyar.

Bunların içeriği:

- Kişilerin haklarını kısıtlamak için müdahale etmeme (negatif yükümlülük); ve kişinin haklarını korumak ve kolaylaştırmak için gerekli adımları atmaktır. (pozitif yükümlülük)

Gösteri özgürlüğünün kullanılması durumunda, hakkın korunması ve kolaylaştırılmasının birincil sorumluluğu, aynı zamanda kamu düzenini sağlamakta birincil otorite olan polise aittir. Bu, aykırı ve kışkırtıcı olabilen barışçıl gösteriler kadar işleyişinin kesintiye uğrayabileceği rutin hayatı ve dolayısıyla bu rutin hayat içerisinde gösterilere katılımcı olmayanları da korumayı içerir. Barışçıl protestolar diğerlerinin hak ve özgürlüklerine müdahale ettiği yerde, polisin aradaki dengeyi kurma sorumluluğu vardır.

Gösteri hakkı barışçıl olduğu sürece bir haktır. Şiddete yönelik davranışlar gösteri hakkının kullanılması içerisinde yoktur. Bir kişi gösteride şiddete yönelik davranışlar sergilerse, korunan insan haklarını kullanamaz. Bununla birlikte şiddete eğilimli bir kaç kişi, barışçıl gösteri yapan diğerlerinin hakkını etkilemez.

Barışçıl gösterilerde rencide edici bazı eylem ve sözler olabilmesinin yanında başkalarını sindiren, taciz ya da tehdit eden gösteriler, eylemler devlet tarafından gerekli ve orantılı kısıtlamalara, meşru yasaklara tabii tutulabilir.

Bir gösteriyi düzenleyenler ya da bağımsız katılanlar, gösterilerdeki kurallara uymasalar da, sadece bu sebep polisin gösteriyi koruma ve kolaylaştırma yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz. Gösterilerde kurallara uyulmaması, bu kurallara uymayan ve sorumlu olan kişilere orantılı yaptırımların uygulanmasını gündeme getirebilir.

Gösteri Çeşitleri

Barışçıl gösterilerin kapsamına giren çeşitli kamusal toplanma biçimleri vardır. Buna toplantılar, mitingler, grevler, gösteriler, yürüyüşler, tören alayları, geçit törenleri ve ani oluşan gruplaşmalar dahildir.

Barışçıl Gösteri: Gösteriyi düzenleyenlerin ve katılımcıların barışçıl niyetlerini belli etmesi ve davranışlarının şiddet içermemesi durumunda gösteri barışçıl kabul edilmelidir. Barışçıl niyet ve davranış, organizasyonu yapan ya da gösterilere katılanların şiddeti kullanmaya, savunmaya, teşvik etmeye yönelik niyetlerinin olmadığına yönelik ikna edici kanıtlar olduğu sürece var sayılır.

“Barışçıl” ifadesi, rahatsız edici ya da gücendirici davranışları, hatta üçüncü kişilerin faaliyetlerini bir süre engelleyen, geciktiren, zorlaştıran davranışları içine alarak değerlendirilmelidir.² Gösteriyi düzenleyenler tüm yasal gerekliliklere uymasalar bile, gösteri barışçıl kabul edilmeli ve de yetkililerce kolaylaştırılmalıdır. Yasal gerekliliklerin bir kısmına uyma davranışının eksikliği bir gösteriyi yasaklama, dağıtma, ya da engellemeye çalışma gerekçesi olmamalıdır.

Kin ve düşmanlığı teşvik eden, kasten başkalarının haklarını gasp eden ya da yasaları ihlal ederek başkalarını tehdit ve taciz etmeyi amaçlayan gösteri-

² a.g.e.

ler, korunan gösteriler olarak kabul edilemez. Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 20. Maddesi “ Savaş yanlısı tüm propagandaların; şiddet, düşmanlık ve ayrımcılık ulusal, etnik ve dini nefret söylemlerini teşvik eden her türlü ulusal, etnik ve dini nefret söylemlerinin kanunla yasaklanması gerektiği” ni belirtir.³

Polis ve yetkililer şunu unutmamalıdır ki; gösteri hakkı bireysel bir hak; biri ya da küçük bir grup insanın sözel ya da fiziki bir saldırısı barışçıl bir şekilde hareket eden diğerlerinin hakkını ortadan kaldırmaz. Barışçıl bir şekilde yapılan gösterinin başkalarının haklarını ihlal ettiği durumda ise yetkililer tüm hak ve özgürlükleri göz önüne alarak müdahale etmelidir. AGİT katılımcı devletlerinden bazılarında yetkiye sahip ilk olarak polistir, daha sonra yerel makamlar ve yargıdır.

Kendiliğinden Gelişen/Hazırlıksız Gösteriler: Bir durum veya olay karşısında tepki olarak meydana gelen, resmi bir duyuru ve/veya resmi bir organizatörü olmadığı için yasal gerekliliklere uyulmasını imkansız kılan gösterilerdir. Bu tür gösteriler genelde tetikleyici bir olayın arkasına meydana gelir, ve tutması, devam etmesi önemlidir çünkü gösterinin bildirilmesindeki gecikme mesajın etkili bir şekilde iletilmesini engeller ya da geciktirebilir.

“Hazırlıksız” terimi, bir gösteride örgütleyicinin varlığının önüne geçmese de, kendiliğinden gelişen gösteriler kimliği saptanabilir bir örgütleyicisi olmayan gösterileri de içerebilir. Bu tür gösteriler, bir grup insanın belirli bir bildiri, davet olmaksızın bir araya gelip toplandığı durumda meydana gelebilir. Genellikle önemli bir olayın (yabancı bir devlet başkanı ziyareti gibi) haberler ya da sosyal medya ile yayılmasının sonucu oluşur.

Gösterinin gerçekleştiği alandan geçenler sebebiyle katılımcı sayısı şişirilmiş olabilir fakat gösteri bir kere başladıktan sonra anlık iletişimlerle (telefon, mesaj, internet, sosyal medya vb.) gösteri için daha çok harekete geçilmesi sağlanabilir. Bu tür bir haberleşme gösterinin planlı olduğu yorumunu getirmemelidir. Tek bir göstericiye birisi ya da birilerinin katılmasında da kendiliğinden oluşan gösteriye benzer şekilde müdahale edilmelidir. “Barışçıl gösteri” tanımını sağlaması koşuluyla, planlanan ve duyurulan bir gösteri ile aynı düzeyde koruma kendiliğinden gelişen gösterilere de sağlanmalıdır.

³ *Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi (ICCPR)*, (New York: Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 1966), *Karar 2200A (XXI)*, <<http://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/ccpr.aspx>>.

Eş Zamanlı Gösteri: Bildirimin sağlandığı, bir ya da birden fazla birbiriyle bağlantısız gösteri de mümkün olduğunca kolaylaştırılmalıdır. Bir gösterinin yalnızca aynı yerde ve zamanda başka bir gösteri var diye engellenmesi, ikisi makul bir şekilde düzenlenebiliyorsa aşırı bir tepki olacaktır. Ayrım yapmama ilkesi ayrıca gösterilerin farklı düzeylerde kısıtlamalara maruz kalmamasını gerektirir. Bu polis ve örgütleyiciler arasında gösteriyi planlamanın erken aşamalarında tehlikeyi azaltmaya ve problemleri çözmeye yardımcı olabilir.

Her iki gösterinin aynı anda yapılması mümkün değilse; ilk bildiren gösterinin amaçlarına uygun yapılmasına, diğer gösterinin yakın bir yerde ya da örgütleyene göre daha uygun bir zamanda yapılmasına izin verilmelidir. Bir gösterinin yerinin veya zamanının değiştirilmesi kararı verilirken birçok etken göz önünde bulundurulmalıdır; gösterinin büyüklüğü, oluşabilecek ses düzeyi ve kullanılacak araçlar gibi. Ek olarak, gösteri hakkını korurken için tüm tarafların güvenliği için grupların şiddet içeren bir gösteri geçmişi olup olmadığı konusunda da araştırma yapılmalıdır.

Muhalif Gösteri: Bu, katılımcı olan kişilerin başka bir gösteride ifade edilen görüşlere karşı olduklarını belirtmek için eş zamanlı gelişen gösteri biçimidir. Devletin bir muhalif gösteri meydana geldiğinde her bir tarafı koruma ve kolaylaştırma görevine vurgu yapılmalıdır. Devlet, eş zamanlı gerçekleşen bu tür gösterilerde mümkün olduğunca birbirlerini görmeleri ve duymalarını kolaylaştırsın diye yeterli polis desteği sağlamalıdır.

Ancak muhalif gösteri yapma hakkı başkalarının toplanmalarını engellemeyi kapsamadığı belirtilmelidir. Yetkililerin, diğer grubu korumak adına muhalif göstericilerin eşit derecede görünür ve işitilir şekilde protesto etmeleri için haklarını kısıtlayabilecekleri durumlar olabilir.

Şiddet ve Gösteri

Gösteri hakkı, “barışçıl” gösteri hakkını ifade eder. Fakat, bir kaç kişinin şiddet içeren eylemleriyle diğerlerinin barışçıl davranışlarının ayırt edilmesi ve barışçıl olanların gösteriye devam etme hakkını ortadan kaldırmaması gerekliliğini yeniden hatırlayalım.

Bir gösteri sırasında bireysel ya da bir grup insan şiddet eylemlerine yeltenirse, polis her zaman bu eyleme tepkinin orantılı olmasını sağlamalı ve toplantıya katılan herkesi hedef almaktan ziyade şiddete yönelik davranışlarda bulunanları hedef almalıdır. Bu şiddetin direkt polise, birisine, mülkiyete

veya gösteri içindeki bir katılımcıya yönelik olup olmamasına bakılmaksızın geçerlidir.

Polis, bir gösterideki katılımcılara herhangi bir güç kullanımında, öfkeli ve saldırgan bir tepkiyle karşılaşabileceğini ve bunun sadece gerginliği tırmandıracağına farkında olmalıdır. Bu nedenle polis müdahaledeki niyetini ve planını açıkça belirtmelidir. Güç kullanımı, mümkün olduğunca, yeterli bir uyarının ardından yapılmalıdır.

Polis, herkesin barışçıl gösteriye katılmasını sağlamak için cinsiyet, yaş, engellilik durumu, etnik köken, inanç, uyruk veya cinsel yönelim nedeniyle katılımcıların uğrayabilecekleri saldırılara karşı tetikte olmalıdır.

Gösterilerin Kısıtlanması

Devletin barışçıl gösteri hakkını koruma ve kolaylaştırma yükümlülüğü, gösterinin sınırlandırılmayacağı ya da ulusal güvenlik ve kamu düzeni endişesi nedeniyle başkalarının hak ve özgürlüklerini korumak için hukuki yollarla makul bir düzenleme yapılamayacağı anlamına gelmez. Ancak bu gibi kısıtlamalar mutlaka gerekli ve orantılı olmalıdır. Bir diğer ifadeyle, kısıtlamalar sosyal ihtiyaçlara hitap edip hukuka birebir uygun olmalıdır. Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin (ICCPR) 21. Maddesi, bir gösterinin kısıtlanması için gerekli olanları belirtmiştir:

“Bu hakkın kullanılmasına, milli güvenlik veya kamu güvenliği, kamu düzeni, kamunun korunması, toplum sağlığı, ahlaki hak ve özgürlüklerin korunması çıkarları için, hukuka uygunluk ve demokratik bir toplum için gereklilik durumları dışında hiçbir kısıtlama konulamaz.”⁴

Kısıtlamalar, bir gösteri yapılmadan önce, bir gösteri esnasında veya her ikisinde birden getirilebilir. Polis yetki alanı içerisinde gösteri öncesinde kısıtlamalar getirmekten sorumluyken, diğer yetkiler yerel makamlara veya mahkemelere aittir. AGİT bölgesindeki tüm yetki alanlarında, polisin bir gösteri sırasında makul kısıtlamalar getirme yetkisi vardır, ancak demokratik toplumlarda bu kısıtlamalar her zaman yasal, gerekli ve orantılı olmalıdır.

Bir gösteriye kısıtlama getirilip getirilemeyeceği değerlendirilirken, Kılavuz İlkeler polis teşkilatı tarafından dikkate alınması gereken aşağıdaki ilkeleri ortaya koyar.⁵

⁴ a.g.e.

⁵ *Barışçıl Toplanma Özgürlüğüne İlişkin Kılavuz İlkeler*, op. cit., not 1.

Gösterilerin yararına olma karinesi: Temel bir hak olarak barışçıl gösteri özgürlüğü, mümkün olduğunca herhangi bir düzenlemeye tabii olmadan kullanılabilir. Kanunen açıkça yasaklanan birşey haricindekilere izin verildiği varsayılmalı ve gösteriler için izin alma gerekmemelidir. Bu özgürlüğün lehine olan karineler kanunda açık ve net bir şekilde belirtilmelidir.

Barışçıl gösteriyi koruma ve kolaylaştırmak için pozitif yükümlülükler: Devlet, barışçıl gösteri özgürlüğünden gerksiz bürokratik düzenlemeler olmaksızın pratik olarak yararlanılmasını sağlamak için gerekli prosedürleri uygulamaya koymalıdır. Özellikle devlet, örgütleyicilerin istediği zamanda, yerde ve şekilde gösteri yapabilmelerini kolaylaştırmaya ve korumaya çalışmalı; ayrıca gelecek gösterileri duyurmalarının engellenmemesini sağlamalıdır.

Yasallık: Herhangi bir kısıtlamanın hukukta resmi bir temeli olmalı ve uluslararası insan hakları belgeleriyle uyumlu olmalıdır. İyi hazırlanmış mevzuat, yetkililere müdahale çerçevesini belirlemek açısından hayati önem taşımaktadır. Herhangi bir yasa, uluslararası insan hakları standartlarıyla uyumlu olmalı; bir bireyin davranışının yasayı ihlal edip etmeyeceğini, bu ihlallerin olası sonuçlarının değerlendirilmesi için yeterince kesin olmalıdır. Ayrıca, ilgili makamlar, bir gösteri sırasında uygulanan herhangi bir kısıtlamanın kanuna tam olarak uygun olmasını sağlamalıdır. Son olarak, hukuken öngörülmeyen yaptırım ve cezaların gösteriden sonra uygulanmasına izin verilmez.

Orantılı olma: Bir gösterinin zamanı, yeri veya yöntemine getirilen tüm kısıtlamalar orantılı olmalıdır. Yetkililerce takip edilen gösterilere en az derecede müdahaleci yöntemler öncelikli olmalıdır. Orantılılık ilkesi, yetkililerin, gösterilerin bir şehrin ücrâ bölgelerine taşınması veya göstericilerin görüşlerinin ve seslerinin duyulmasını istedikleri hedef kitleye aktarımın gerçekleşmesini engellenmesi gibi bir olayın karakterini temelden değiştirecek kısıtlamalar getirmemesini gerektirir.

Gereklilik: Demokratik bir toplumda gösteri özgürlüğü hakkının kullanılmasına getirilen her türlü kısıtlama, ulusal güvenlik veya kamu güvenliği, kamu düzeni, kamu sağlığı veya ahlakının veya diğerlerinin hak ve özgürlüklerin korunması için gerekli olmalıdır. Gereklilik ilkesine göre, gösteri özgürlüğünü kısıtlamak için “acil bir sosyal ihtiyaç” durumu olup olmaması dikkate alınır.

Tebliğat: Uluslararası insan hakları hukuku uyarınca, yerel mevzuatın bir gösterinin önceden tebliği gerekli değildir. Nitekim, esnek, rahat ve özgür bir yapısı olan toplumda, birçok gösteri türü herhangi bir resmi düzenlemeyi gerektirmez. Bu nedenle, önceden bildirim, yalnızca devletin toplanma özgürlüğünü kolaylaştırmak ve kamu düzenini, kamu güvenliğini, kamu sağlığı veya ahlakını ve başkalarının hak ve özgürlüklerini korumak için gerekli düzenlemeleri yapmasına olanak sağlamak amacıyla yapılmalıdır. Yasal koşul, bir gösteride örgütleyicilerinin bir izin talebi yerine gösterinin maksadın açıklanmasını gerektirmelidir.

Gösterinin bildirim süreci gereksiz yere uzun, zahmetli ve bürokratik olmamalıdır. Bildirim süresi, aşağıdakiler için kullanılmalıdır:

- a. İlgili makamların pozitif yükümlülüklerini yerine getirmek için gerekli planları ve hazırlıkları yapmaları; ve
- b. Herhangi bir kısıtlamaya itiraz edilmesi durumunda mahkeme tarafından karar verme süresi.

Yetkili makamlar bir tebliğatin hemen ardından herhangi bir itirazda bulunmazlarsa, gösterinin organizatörleri, tebliğatta sunulan şartlara göre ve kısıtlama olmaksızın faaliyetlerine devam edebileceklerini varsayabilmelidir.

İfade özgürlüğünü güvence altına almak için, bir gösterinin iletmeye çalıştığı mesajın içeriğine mümkün olduğunca kısıtlamalar getirilmemelidir.⁶ Ancak polis, ayrımcılığa, düşmanlığa veya şiddete teşvik eden söylemlere tepki vermek zorunda kalabilir. Tepkisinde, bu tür söylemlerde bulunanlarla diğer katılımcılar arasında ayırım yapılmalıdır. Aynı zamanda, özellikle büyük çaplı bir etkinlik veya ihtilafli olaylar sırasında, polisin harekete geçme kararı, her bir kolluğun bireysel olarak hareket etmesi yerine, bir komuta yapısı takip edilmeli ve hareket planları önceden ortaya konmalıdır. Polis, bu tür durumları göz önünde bulundurarak, müdahale için karar verme yetkisinin kimde olduğunu ve hangi metinlerin veya sloganların müdahale gerektireceğini bilmek için bir plan geliştirmelidir. Bazı ülkelerde, bu konudaki sınırların belirlenmesinde savcılar yer alacaktır.

Bununla birlikte, gösterilerin zamanı, yeri ve şekli, diğer insanların hak ve özgürlüklerine müdahale etmelerini önleyecek şekilde düzenlenebilir. Bazılarının gösteride görüşlerini ifade etmesi diğerlerinin haklarını ihlal edip etmemesi konusunda bir dengenin kurulması gereklidir.

⁶ ICCPR Madde. 19, a.g.e., not 3.

Bir gösteriyi kısıtlamak için geçerli sebepler varsa, yetkililer bu kısıtlamaların asgari düzeyde olmasını ve örgütleyiciler için kabul edilebilir uygun zaman ve mekan alternatiflerinin olmasını sağlamalıdır. Herhangi bir alternatif, gösterinin ulaştırmak istediği mesajın, ulaştırmak istediği kişilere ya da kurumlara etkili iletilmesi konusunda eksilme olmaksızın iletilebilmesini, yani hedef kitlenin gösterinin sesini duyabileceği şekilde sağlanmalıdır.

Bir gösteri, barışçıl gösteri haklarını kısıtlamaya çalışan diğer bir gösteri grubuyla karşı karşıya kalırsa, diğer gösteri artık uluslararası insan hakları tarafından korunmaz.

Gösterinin Engellenmesi/Yasaklanması

Bir gösteri yalnızca istisnai durumlarda yasaklanmalıdır. Önemli bir suç, kamu düzenini bozma, ulusal güvenliği tehdit etme veya gösterinin amacının nefreti ve şiddeti teşvik etmesi, başkalarını tehdit etmek veya korkutmak, onların meşru haklarını kullanmalarını reddetmek durumları buna örnektir.

Bir gösterinin şiddetli bir muhalif gösteri ile karşı karşıya kalması, hatta muhaliflerce direkt saldırıya uğraması, barışçıl gösterinin ilkelerince gösterinin yasaklanmasına yol açmamalıdır. Karşıt gösteri ya da muhaliflere karşı gösteri yapan grubu korumak polisin sorumluluğundadır.

Belirli bir yerde ve zamanda barışçıl gösterilerin yasaklanması orantısız kısıtlama olabilir. Bir gösteri kısıtlandığında ya da yasaklandığında itiraz etme hakkı olmalıdır.

Maliyetler

Yeterli bir emniyeti sağlamanın maliyeti tamamen kamu yetkilileri tarafından karşılanmalıdır. Devlet, yeterli polisi sağlamak için mali ücret talep etmemelidir. Ticari amacı olmayan bu gösteriler için örgütleyicilerden mali bir sorumluluk ve plan beklenmemelidir.

BÖLÜM 2. POLİSLİK UYGULAMALARININ TEMEL PRENSİPLERİ

İnsan haklarına dayalı bir yaklaşım, gösterilerdeki polislik de dahil olmak üzere tüm polisliğin çağdaş temellerini oluşturmalıdır. Polis, kişilerin haklarını kullanması için uygun önlemler alma sorumluluğunu, haklarını kullanmak isteyen gruplara gereksiz müdahale etmemesi gerektiğini ve her daim tarafsız olması gerektiğini kabul eder.

Demokratik Polislik

AGİT *Demokratik Polislik Rehberi*⁷, tüm polislik türlerini ve gösterilerdeki polislik hakkında tüm yaklaşımları çerçeveleyen temel ilkeleri vurgular.

Demokratik polislik amaçlarını takip etmek: Polis; kanun ve düzeni sağlamak, temel hak ve özgürlükleri korumak, suçu önlemek ve kamuya hizmet sağlamak gibi asli görevleriyle devlet otoritesinin en görünen tecellisidir.

Hukukun üstünlüğünü korumak: Polis, yerel hukuka ve AGİT katılımcı Devletleri tarafından kabul edilen uluslararası hukuki yaptırım standartlarına uygun olarak çalışmalı ve uygulamada hukukun üstünlüğüne bağlılığını göstermelidir.

Polis etiği ve insan hakları: Halkın güvenini kazanmak için polis, mesleki ahlak ilkelerine bağlı kalmalı, profesyonellik ve dürüstlük göstermelidir. Yaşamın korunması ve muhafazası onların en büyük önceliği olmalıdır.

Polisin mesuliyeti ve saydamlığı: Demokratik polislik, vatandaşa, polisliği temsil edenlere, devlete ve kanuna polisin hesap verebilir olmasını ve kendilerini bundan sorumlu saymasını gerektirir. Kendi polis memurlarına davranışları, polisin operasyonlarına yönelik stratejileri, atama prosedürleri ve bütçe yönetimine kadar tüm icraatları çeşitli denetim kurullarının tetkikine açık olmalıdır.

Ek olarak, demokratik polisliğin temel özelliklerinden biri halkın oluru- nu almaktır. Kamu desteğinin alınmasının ön koşulu polis operasyonlarının şeffaflığının sağlanması ve hizmet edip koruduğu halkla karşılıklı anlayışı ve iletişimi geliştirmeye gayret etmektir.

⁷ *Demokratik Polislik Rehberi*, (Vienna: AGİT Kıdemli Polis Danışmanı, 2008), SPMU Publication Series Vol. 1, 2. Baskı, <<http://www.osce.org/spmu/23804>>.

Polis teşkilatı ve yönetim meselesi: Devlet, polisin yasal hükümleri, yerel ve uluslararası kanunları, insan hakları standartlarını etkin ve verimli uygulamasını sağlayacak yapıda ve idarede bir ortam oluşturmakla yükümlüdür. Buna emir komuta zinciri, denetime ilişkin düzenlemeler, çeşitli polisliklerin oluşumu, polislik personelinin hakları, yeterli kaynak ve eğitim sağlanması da dahildir.

Bu temel ilkeler, her türlü demokratik polisliğin uygulanması ve özellikle karmaşık ve zorlu bir görev olan gösterilerdeki polislikte geçerlidir. Gösteriler dereceleri, hareket tarzları, katılımcı sayıları, doğuracağı ihtilaflar bakımından büyük farklılıklar gösterebilir. Gösteriler, günlük hayatın aksamasına neden olabilir, bu yüzden diğer insanların haklarını kullanmalarına engel olabilir. Bu nedenle, polis farklı gruplar arası rekabetleri dengelemek zorunda kalabilir.

Katılımcı Davranışlarını Anlamak

Katılımcı davranışlarıyla ilgili temel bilgiler, gösterilerin nasıl yönetileceği hususunda önemli bir zemin sağlar. Yönetimin planlanması, uygulanması ve geri bildirim alınması açısından bilgi verir.

Polisin farklı grupların farklı davranış türlerini bilmesi, bu grupları daha büyük gösteriler içinde tanıması, gösteridekilerin hepsine aynı şekilde davranmak yerine aralarında ayırım yapması ve uygun bir şekilde ele alması açısından önemlidir. Bir grubun içindeyken bireyin davranışı hem iyi hem de kötü yönde evrilme potansiyeli taşır. Bunu etkileyebilecek faktörler şunlardır:

- Kişinin etrafındaki insanların davranışları;
- Kişinin kendi inançları ve normları;
- Kişinin davranışlarından sorumlu tutulduğu algısı;
- Kişinin inançlarının kabul edilebilir olduğuna dair algısı;
- Kişinin ruh hali (kızgın, mutlu, hayal kırıklığına uğramış, korkmuş ya da kaygılı); ve
- Alkol ya da uyuşturucu kullanımı.

Davranışları etkileyen bu kadar faktör varken, katılımcıların her zaman aynı şekilde davranış sergilememesi şaşırtıcı değil. Bazıları barışçıl bir gösteri olması için yasalara bağlı kalınmasını sağlamaya çalışabilir; bazıları ise sivil itaatsizliği, meydan okumayı hatta şiddeti teşvik edebilir.

Polis için başlangıç noktası, tepkisel polislik değil, her zaman etkin polislik olmalıdır. İlgili polis amirinin, gösteri dinamiğini, izleyici diğer kişileri, varsa karşı göstericileri yönetmek için sürekli olarak durumu izlemesi gerekir ki böylece en iyi şekilde barışçıl gösteriler yönetilebilir. Bu bazen bir gösterideki kısıtlamalarda ve yasal ihlallerde esnek olmasını gerektirebilir. Çünkü iki taraf için de katı bir yaklaşım gerilimi artırıp katılımcıların düşmanca ve saldırgan tepkiler vermesine sebep olabilir. Hatta bazı düşüncelerin çatışmaya ve şiddete teşvikinde bile, polis katılımcılar arasındaki farklılıkları görerek, grup etkileri hakkındaki bilgilerinden faydalanarak insanlarla pozitif ilişkiler kurup, onlara sağduyu ve hoşgörü ile davranarak olumsuz etkenlere karşı koyabilir.

Gösterilerdeki Polislik Uygulamalarına İlişkin İlkeler

Aşağıdaki dört temel ilke -bilgi, kolaylaştırma, iletişim, ve farklılaşma- polis teşkilatına rehberlik etmeli ve herhangi bir gösteriye olan yaklaşımlarını desteklemelidir.⁸ Bu dört ilke polis amirleri tarafından operasyonu planlamanın, hazırlanmanın, uygulamanın ve raporlamanın tüm adımlarında gösterinin barışçıl bir gerçekleşmesini sağlamak için kullanılmalı ve uygulanmalıdır.

Bu ilkeler ayrıca gösterilerin her adımında kullanılmalı ve uygulanmalıdır.

Bilgi

Bir gösterinin parçası olan çeşitli grupların bilgisi temel ön koşuldur. Normları, değerlerini, niyetlerini ve amaçlarını, neyin doğru ve uygun olduğuna dair algılarını, diğer gruplarla ilgili kalıp düşüncelerini ve onlardan beklentilerini, geçmişlerini (önceden düzenledikleri gösteriler dahil) ve özel sembolik anlamı olan diğer unsurları farkında olmak önemlidir.

Bu tür bilgiler, polisin grup çıkarlarını ve hedeflerini anlaması ve meşru olanları kolaylaştırmasını sağlar. Bu bilgi aynı zamanda polisin hangi hareketinin grup tarafından saldırgan veya kışkırtıcı olarak algılanabileceği ve çatışmaya yol açabileceği hakkında farkındalık kazandırır.

Bir operasyon öncesinde polisin bilgi toplaması gösteriye katılması beklenen grupların ve riskli görülen kişilerin (istihbarat çalışmalarına göre) motivasyonları hakkında bilgisini geliştirmeye ve artırmaya odaklanmalıdır.

⁸ Reicher, S., C. Stott, J. Drury, O. Adang, P. Cronin & A. Livingstone, "Bilgiye Dayalı Kamu Düzeni Polisliği: İlkeler ve Uygulama" *Polislik*, Cilt. 1, No. 4, 2007, s. 403-415.

Kolaylaştırma

Polisin stratejileri, öncelikle organizatörlerin ve katılımcıların meşru hedeflerine ulaşmak için barışçıl gösteride olma çabalarını kolaylaştırmaya çalışmalıdır. Ön kabul, gösterinin bir parçası olan birçok kişinin barışçıl niyette olacağını varsaymaktır. Polis katılımcıların niyetlerini, onları nasıl gerçekleştireceklerini değerlendirmek için, belirlemesi gerekir. Amaçlarına ulaşmalarını kolaylaştırarak polis sadece şiddet ve zorbalığı önlemekle kalmaz, aynı zamanda potansiyel zararı azaltmak ve taşkınlığa etkili bir şekilde müdahale etmek için katılımcılardan destek alabilir. Deneyimler ve araştırmalar göstermiştir ki kısıtlamalar getirmek ve kontrol altında tutmak düzeni sağlamak için yeterli değildir.

Karmaşa riski varsa, katılımcılardan destek almak özellikle organizatörlerin ve katılımcıların neden kısıtlandığının gerekliliği açıklamak için ve katılımcıların amaçlarına ulaşabilmeleri için alternatif yolları desteklemesi açısından önemlidir.

İletişim

“Sürpriz yok” politikası, polis ve organizatörler arasındaki iletişimi tesis edici, bir gösterinin her aşamasında önleyici ve gerilimi azaltıcı olduğu kadar güveni kurmak ve sürdürmek için bir taktiktir.

Polis, muhtemel çatışmaları önlemek için bir olaya katılanlarla ilişki kurarak aktif iletişim halinde olmalıdır. Deneyimler çatışmaların ortaya çıkması ve gerilimin tırmanmasını önlemek için gösteriye katılanlarla polisin sakin ve saygı çerçevesinde iletişimde bulunmasının önemini kanıtlar. İletişim, bir operasyonun tüm aşamalarında, özellikle tansiyon yükselmeye başladığında önemlidir. Kısıtlamanın uygulanması gerekiyorsa, insanları nedenleri hakkında bilgilendirmek ve alternatifleri önermek önemlidir. Bu, bir gösterideki katılımcılar ve diğer kişiler ile iletişim kurabilmenin ve polisin amaçları hakkında bilgi verebilmesinin her polis memuru için önemli olduğu anlamına gelir.

Polis niyetini iletme adına farklı yollar kullanılmalıdır. Örneğin doğrudan gösterinin organizatörleri ve katılımcıları ile hoparlörlerin ve sosyal medya dahil tüm medya araçlarının kullanımı ile konuşmak olabilir. Sözsüz iletişim yolları, yani bir polisin nasıl davrandığı ve görüldüğü, giyilen üniformalar, taşınan ekipmanlar da önemlidir, katılımcılara ve çevredekilere mesaj iletir.

Çok farklı etnik gruptan oluşan topluluklarda polisin mesajını farklı dillerde iletme yeteneğine sahip olması da önemlidir.

Farklılaşma

Gösteriler sırasındaki önemli bir risk faktörü gruptaki herkesi aynı şekilde ve potansiyel tehlikeymiş gibi görme ve o şekilde muamele etme tehlikesidir.

Kişiler arasında ayırım yapmanın bir yolu ait oldukları gruba göre davranmaktan ziyade her birinin ne yaptığını gözlemlemektir. Polis ayırım gözetmeksizin müdahale ettiğinde çatışmaların nasıl ortaya çıkıp gerilimin nasıl tırmandığına dair pek çok örnek vardır.

Bir grup hiçbir zaman başlangıçtan itibaren homojen bir halde değildir, fakat herkese aynı şekilde davranılmaya başlanırsa homojen bir grup gibi davranabilirler. Bu yüzden, gösterideki gruplaşmaların farkında olmak ve farklı hareket edip farklı tepkiler gösterebileceklerini bilmek önemlidir. Biri çatışmaya sebep olacak şekilde davrandığında polisin buna tepkisi diğerlerini de çatışmaya çekmemelidir.

Polisin, çatışmaya sebep olanları hızlıca tespit edip barışçıl kalanlardan ayırması ve bu şekilde saygı duyduğunu göstermesi geniş bir katılımcı kitle-sinden destek almasına sebep olabilir. Gösterilerin farklı gündemleri, hedefleri, polise karşı farklı tutumları olan bir çok gruptan oluşabileceğini anlamak önemlidir.

Çıktılar

Öz Polislik: Araştırmalar, yukarıdaki ilkelerin uygulanmasının polise olan bakış açısının olumlu olmasına yardımcı olabileceğini göstermiştir. Bunun nedeni, katılımcıların polisin hakları kullanmada adil olduğunu algılamalarından kaynaklanmaktadır. Katılımcılar, barışı bozacak şekilde davrananlara müdahale etme sorumluluğunu üstlenebilir ve gösteriyi istenen şekilde gerçekleşmesine katkıda bulunabilirler. Katılımcılar bu sorumluluğu aldıklarında “polis göstericilere karşı” ilişkisinden kaçınılır, güvene dayalı işbirliği kurulabilir.

İlkelerin Uygulanması

Bu el kitabı, polis amirlerinin barışçıl gösterilerin denetiminde nasıl davranması gerektiğini ana hatlarıyla anlatır. Aynı zamanda; planlama, hazırlık, ko-

laylaştırma gibi çeşitli unsurlarla adım adım bir dizi konuyu ayrıntılı olarak vurgulamaktadır. Bunlar gösterilere katılabilecek belirli kişilere, polislerin güç kullanımı ve medyaya yaklaşımı gibi konulardır.

Çeşitlilik ve Eşitlik

Barışçıl gösteri hakkı herkes için geçerlidir ve polis, bu hakkı kamusal alanlarda farklı birçok görüşte olan tüm gruplara kolaylaştırmakla sorumludur. Fakat, gösterinin niteliği ve katılımcıların yapısı, barışçıl gösteride özel olarak dikkat edilmesi gerekenlerin olduğu anlamına gelebilir.

Bir gösterinin barışçıl bir ortamda gerçekleşmesini sağlamak; polisin katılımcı olabilecek kişiler hakkında bilgi sahibi olması, farklı görüşteki grupların ifade özgürlüğünü nasıl kolaylaştıracağı konusunda özel bir değerlendirmede bulunması ve uygun araçlara sahip olması anlamına gelir. Gösteri öncesinde ve gösteri süresince katılımcılarla iletişimin sağlanması, gösteride görev alacak tüm personelin gruplar ve içerisindeki bireyler arasında ayırım yapabilmesi önemlidir.

Kadınlar: Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılmasına İlişkin BM Sözleşmesi'nin (CEDAW) 3. Maddesi uyarınca, kabul eden devletler “kadınların amaca yönelik tam gelişmesini ve ilerlemesini sağlamak için yasalar dahil tüm önlemlerin alınmasıyla” yükümlüdür.⁹ Kadınlar kendi başlarına savunmasız bir grup olduğu düşünülmemelidir ancak gösterilerde, topluluklarda tecrit edildikleri, saldırıya ve cinsel tacize uğradıkları durumlar olmuştur. Polis buna karşı uyanık ve korumaya hazır olmalıdır. Kadınlar azınlık değil, sayıca çoğunluktadırlar. Fakat ihtiyaçları özel olarak düşünülmedikçe, polisin algısı ve düzenlemeleri erkek katılımcıların gösterilerde yer alacağını varsayımına dayanır. Bu nedenle kadınların ihtiyaçlarına gereken önemin verilmesi esastır.

Çocuklar: BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin 15. Maddesi, “Taraflar Devletler çocukların barışçıl toplantılar düzenleme ve bunlara katılma hakkını tanımalarını” gerektirir.¹⁰ Fakat fiziksel olarak küçük olmaları sebebiyle çocuklar belirli gösterilerde daha savunmasız olabilir, polis bunu dikkate almalıdır.

⁹ Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW), (New York: Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 1979), Karar 34/180, <<http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/text/econvention.htm>>.

¹⁰ Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, (New York City, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 1989), Karar 44/25, <<http://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/crc.aspx>>.

Engelli Kişiler: BM Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşmede, “bütün engellilerin tüm insan haklarından ve temel özgürlüklerden tam ve eşit şekilde yararlanmasını teşvik etme, koruma ve sağlama...”¹¹ ve topluma başkalarıyla katılımında, özellikle ifade özgürlüğünün, siyasi, kamusal ve kültürel yaşama katılım haklarının tam ve etkili olmasını vurgulamaktadır. Polis bir mecliste engelli bireylerin varlığını, planlama ve toplantının kolaylaştırılması sırasında dikkate alınmalıdır.

Etnik, Dini veya Dilsel Azınlıklar: ICCPR ‘nin 27. Maddesi uyarınca “etnik, dini veya dilsel azınlıklara mensup kişilerin kendi kültürlerinden yararlanma, kendi dinlerini yaşama ve kendi dillerini kullanma haklarını korumaktadır”.¹² Aynı zamanda 2. madde, sözleşme tarafından korunan hakların ayırım gözetmeksizin tüm bireyler için geçerli olduğunu garanti eder. Azınlık grupların saldırılara karşı korunmalarını sağlamak için daha fazla değerlendirme gerektirebilir. Polis gösterileri kolaylaştırıp güvence altına alırken bu tür grupların hassas konumlarını dikkate almalıdır.

Son Seçenek Olarak Güç Kullanımı

Geniş insan topluluklarının kamusal alanda toplanmasının düzensizlik ve şiddete yol açabileceği sık sık duyulan bir endişedir. Aslında halka açık gösterilerin çoğu günlük rutin hayatı sınırlı bir şekilde kısıtlar ve barışçıl bir şekilde biter, polis dört ilkeye dikkat ederse bu şekilde olma olasılığı daha yüksektir. Polis, gösteriyi örgütleyenlerin amaçları ve niyetleri hakkında kaliteli bilgiye sahipse, gösterileri kolaylaştıracak bir yaklaşım benimserse, bu yaklaşıma olan niyetini organizatörlere, katılımcılara ve gösteri çindeki diğer kişilere iletirse, farklı katılımcılar arasında her zaman ayırım yapmaya çalışırsa düzensizlik oluşma riski ve fırsatı azalacaktır.

Gösterilerdeki polislik uygulamalarında başlangıç noktası her zaman diyalog, müzakere gibi iletişim biçimlerini kullanarak kolaylaştırma sağlamak olmalıdır. Buna rağmen, bazı durumlarda polisin güç kullanması gerekebilir. Polisin herhangi bir güç kullanımı, bir standart olmaktansa her zaman bir istisna olmalıdır. Güç kullanımına alternatif olarak diyalog, ikna yöntemi ve müzakere yolu gerilimin azaltılması için her zaman tercih edilmelidir.

¹¹ *BM Engelli Hakları Sözleşmesi*, (New York City, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 2006), Karar 61/106. Sanat. 1, <<http://www.un.org/disabilities/convention/conventionfull.shtml>>.

¹² *ICCPR, a.g.e., not 3.*

Bazen polis, şiddet içeren davranışlarla başa çıkmak için güç kullanmayı gerekli görebilir. Düzeni sağlamak için gereken güç kullanımı her zaman orantılı ve minimum düzeyde olmalıdır. Herhangi bir güç kullanımından sonra, sıkıntılı durum çözülür çözülmez gücün gerilimi azaltılmalıdır. Polis teşkilatları, gösterilerin denetlenmesinde her zaman yararlanabilecekleri çeşitli seçeneklere sahip olmalıdır.

Polis güç kullanılması gerektiğine karar verirse, her zaman katılımcıların çeşitliliğini göz önünde bulundurmalı ve gösteri içindeki farklı gruplar arasında ayırım yapmalıdır. Güç, bir gösteriye barışçıl katılanlara karşı ya da barışçıl gösteriyi dağıtmak için, gösteri illegal veya başkalarının günlük yaşamlarında (tehlükeli olmayan bir düzeyde) kesintiye yol açsa bile, kullanılmamalıdır. Polis, güç kullanmayı tercih ederken, daha da kötü sonuçlar doğurabilecek potansiyel gerginlik riskini daima göz önünde bulundurmalıdır. Şeffaflık oluşturmak ve güveni sürdürmek için güç kullanımı, harekete geçmeden önce her zaman gösteridekilere iletilmeli ve açıklanmalıdır.

Bir kişiye karşı herhangi bir güç kullanımı ciddi sonuçlar doğurabilir. Mümkün olan her yerde çocuklara, engellilere ve yaşlılara karşı güç kullanılmamalıdır.

Ancak gücün kullanılması kaçınılmaz bir duruma geldiyse, gücün seviyesi şartlara göre orantılı olmalıdır.

Bazı durumlarda polisin, bir gösteriye katılanlara karşı düşmanca veya saldırgan karşı gösterilerle karşılaştıklarında onları korumak için güç kullanması gerekebilir. Bu tür durumlarda polis, saldırganlar ile saldırının hedefleri olan katılımcılar arasında ayırım yapmaya çalışmalı ve barışçıl toplanma hakkını kullananların haklarını koruma sorumluluğunun olduğunu hatırlamalıdır.

1990 yılında kabul edilen Kolluk Görevlileri Tarafından Güç ve Ateşli Silah Kullanımına İlişkin Birleşmiş Milletler Temel İlkeleri, tüm polis memurları için geçerli olması gereken güç kullanımına ilişkin genel ilkeleri özetlemektedir. Temel İlkeler, güç kullanımının bir standarttan ziyade her zaman son çare olması gerektiğini ve güç kullanıldığında orantılı olması ve insan yaşamına saygı göstermeyi amaçlaması gerektiğini vurgular.¹³

¹³ *Kolluk Görevlileri Tarafından Güç ve Ateşli Silah Kullanımına İlişkin Temel İlkeler*, (Havana, Sekizinci Birleşmiş Milletler Suçun Önlenmesi ve Suçluların Muamelesi, 1990),

Bir gösteri ile ilgili herhangi bir güç kullanımını düşünmeden önce, polis önce bunun gerekliliğini düşünmelidir. Aynı amaca barışçıl yollarla ulaşılabiliyorsa, güç kullanılmamalıdır. İkinci olarak, güç kullanıldığı durumlarda, meşru polislik hedefine ulaşmak için gücün orantılılığına da dikkat edilmelidir. Bir gösteride güç kullanıldığında, polis komutaları (stratejik, operasyonel ve taktik düzeylerde) halka, kolaylaştırma, kısıtlama, çevreleme veya dağıtma gibi hangi polislik hedefine ulaşmaya çalıştıklarını, en uygun seçeneğin neden bu olduğunu açıklayabilmelidir. Ayrıca, özellikle güç kullanımını düşünülürken, planlama süreci ve komuta kademeleri arasında gösterinin kolaylaştırılması süresince iletişimin olması zorunludur. Hukuka aykırı emirlere karşı çıkılmalıdır.¹⁴

Ateşli silahlar, yakın ölüm veya ciddi yaralanma tehdidine karşı olması, hayati tehlike içeren ciddi bir suçun işlenmesinin önlenmesi, bir kişiyi tutuklamak için kendini savunma veya başkalarının savunulması, tutuklanacak kişinin kaçmasını önlemek için diğer araçların yetersiz olduğu durumların dışında gösterilerde kullanılmamalıdır.

Tüm koşullarda, ateşli silahların kasten ölümle sonuçlanacak şekilde kullanımı, yalnızca birinin hayatını kurtarmak için ve kesinlikle başka çare kalmadığında gerçekleştirilmelidir.¹⁵ Ateşli silahların kullanılması kaçınılmaz hale geldiğinde, kural olarak, uyarı yapılmalıdır.¹⁶ Şiddetli bir grubu dağıtmak için içinde rastgele ateş açmak asla meşru veya kabul edilebilir bir yöntem değildir.¹⁷

Aynı şekilde, polisin operasyonlar sırasında kullanabileceği seçeneklerin çoğu, yanlış veya kısıtlama olmaksızın kullanılırsa, ateşli silahlar kadar öldürücü olabilir. Bu nedenle, yalnızca uygun şekilde eğitilmiş görevlilerin gösterilerle ilgilenmek üzere görevlendirilmesi çok önemlidir. Eğitimleri insan haklarına uygun, etkili ve onaylanmış olmalıdır. Polisin aşırı güç göstermesini veya gücün kötüye kullanılmasını önlemek için her zaman etkin komuta yapıları bulunmalıdır. Daha yüksek düzeyde ciddi yaralanma veya ölüm riski taşıyan operasyonel seçeneklerin sıkı bir şekilde kontrol edilmesini sağlamak için net yetki kademeleri, ve beraberinde polisin herhangi bir gücü kötüye kullanımı iddiasının tam ve adil bir şekilde soruşturulması için gerekli önlemler mevcut olmalıdır.

¹⁴ Temel İlkelerin 27. Maddesi, *a.g.e*

¹⁵ Temel İlkelerin 9. Maddesi, *a.g.e*

¹⁶ Temel İlkelerin 10. Maddesi, *a.g.e*.

¹⁷ Temel İlkelerin 14. Maddesi, *a.g.e*.

Herhangi bir güç kullanımı, ilgili görevli tarafından kayıt altına alınmalı ve mümkün olan en kısa sürede bir denetçiye derhal bildirilmesini sağlamak için prosedürler uygulanmalıdır. Operasyonel bir seçenek olarak güç kullanma kararı verildiğinde, amir bu kararın gerekçesini ve sonucunu kaydetmelidir. Bu tür güç kullanımının yasa dışı olduğuna inanıldığı veya iddia edildiği durumlarda, koşullara ilişkin tam bir soruşturma yapılmalıdır.

Polis ve Medya

Demokratik polisliğin ilkelerinden biri hesap verebilirlik ve şeffaflık ile ilgilidir. Polisin vatandaşlara olduğu kadar devlete ve hukuka karşı da hesap verebilir olması ihtiyacını vurgular. Polisin halka açık gösterilerin denetiminde sorumlu tutulabilmesinin bir yolu, medyanın çalışması ve polisin eylemlerini ve motivasyonlarını rapor etme, kaydetme, analiz etme ve sorgulama yeteneğini kullanmasıdır.

Medyayla yakın ilişki kurmak aynı zamanda daha geniş kitlelerle önemli bir iletişim aracı ve polisin hem halka hem de katılımcılara gösteriyi kolaylaştırma niyetini ve gösterinin barışçıl bir şekilde gerçekleşmesini sağlamak için kullacakları yollar hakkında bilgi paylaşma aracı olarak hizmet edebilir.

Polis, gazetecilerin halka açık gösterilere katılma ve haber yapma haklarını her zaman kabul etmelidir. Bu tür olaylarda polis, gazetecilerin haklarını kolaylaştırma anlamında pozitif yükümlülüğe ve medyanın çalışmalarını engellememe anlamında negatif yükümlülüğe sahiptir. Gösterilerde gazetecilerin işini kolaylaştırmak polisin çıkarınadır çünkü gazeteciler etkinliğe kolay erişim sağladığında, polisin olayla ilgili rolüne ilişkin haberlerin daha olumlu bir tonda olma olasılığını artırır. Aynı zamanda gazeteciler ve polis arasında güven oluşturur.

Siyasi Gösteriler Sırasında Medyanın İdaresi AGİT Raporu¹⁸, halka açık gösterilerde polis ve gazeteciler arasındaki etkileşime ilişkin beklentilerini ortaya koymaktadır:

1. Kolluk kuvvetleri, halka açık gösteriler sırasında gazetecilerin çalışmalarını engellemek konusunda anayasal bir sorumluluğa sahiptir. Gazetecilerin polisten adil ve ölçülü muamele bekleme hakkı vardır; ve

¹⁸ *Siyasi Gösteriler Sırasında Medyayı Kullanmak, Özel Rapor* (Viyana: AGİT, 2007), <<http://www.osce.org/fom/25744>>

2. Polisin genel davranışlarından sorumlu üst düzey yetkililer, polis memurlarının gazetecilerin özellikle bir gösteri sırasındaki rolü ve işlevi hakkında yeterince eğitilmesini sağlamakla görevlidir. Polisin gazetecilere aşırı tepki vermesi durumunda, bu tavır gösterinin yasaklanmış olup olmadığına bakılmaksızın ayrıca ele alınmalıdır. Böyle bir aşırı tepkinin gelecekte tekrarlanmamasını sağlamak için üst düzey yetkililerden zamanında ve yeterli bir yanıt gereklidir. Yetkililer bu tür davranışlara müsamaha gösterilmeyeceğine dair sorumlulara güçlü bir mesaj göndermelidir.

Uluslararası insan hakları standartları, medya kuruluşları ile bağımsız gazeteciler arasında ayrım yapmaz. Medya kuruluşları, yarı profesyonel ekipman ve hatta cep telefonları kullanarak materyal toplayan amatör muhabirlere giderek daha fazla güveniyor ve birçok medya kuruluşu, halkı aktif olarak görüntüleri kaydetmeye ve sitelerine yüklemeye teşvik ediyor.

Bu nedenle, bir gösterideki tüm medya personeline polis tarafından aynı derecede saygı gösterilmeli ve medya personelinin resmi akreditasyon taşıması veya sergilemesi için hiçbir yasal zorunluluk veya özel gereklilik olmamalıdır. Gazeteciler, dağılma emri verildikten sonra bir bölgeyi terk etmemeleri nedeniyle ve ayrıca polisin gösteriye müdahalesini engellemedikleri halde gözaltına alınmamalıdır.

Gösteriler kamusal alanda gerçekleşen halka açık etkinliklerden olduğu için, kişiler eylem ve etkinlikleri alenen fotoğraflama veya başka bir şekilde kaydetme hakkına sahiptir. Buna polisin görevlerini yerine getirirken yaptığı müdahaleler de dahildir. Bazı devletlerin bunu kanunla yasakladığı dikkate alınarak, müdahalede kanunilik ilkelerine uyulmalıdırlar. Polis memurları, bir gösteride dijital olarak kaydedilebileceklerinin veya fotoğraflarının çekilebileceğinin her zaman farkında olmalıdır. Tüm polis memurları, eylemleri canlı yayınlanıyormuş gibi davranmalı ve medyanın ilgisine maruz kaldıklarında aşırı tepki vermemeleri konusunda eğitilmeli ve bilgilendirilmelidir. AGİT Raporu ayrıca şunları belirtmektedir:

3. Haberciliği engellemek amacıyla kasıtlı olarak gazetecilerin ekipmanlarına el koymaya, zarar vermeye veya kırmaya yönelik girişimler ceza gerektiren suçlardır ve bu davranışları gerçekleştirenler kanun önünde sorumlu tutulmalıdır. Basılı materyallere, görüntülere, ses kliplerine veya diğer röportajlara yetkililerin el koyması doğrudan bir sansür eyle-

Bölüm 2: Polislik Uygulamalarının Temel Prensipleri

midir ve uluslararası standartlar tarafından yasaklanmış bir uygulamadır. Medyanın rolü, işlevi, sorumlulukları ve hakları; büyük toplulukları yönetmek görevini de üstlenen kolluk kuvvetlerinin eğitim müfredatlarında mutlaka yer almalıdır.

Medya personelinin haklarını sınırlamaya veya kısıtlamaya, müdahale etmeye, ekipmanına zarar vermeye veya el koymaya yönelik her türlü girişim, insan haklarının ve demokratik polisliğin temel ilkelerinin ihlali olarak yorumlanabilir.

BÖLÜM 3. KARAR VERME VE RİSKLERİN DEĞERLENDİRMESİ

Karar alma; barışçıl gösterileri planlama, kolaylaştırma ve polisin müdahalesinin orantılı ve gerekli olmasını sağlama süreçlerinin merkezinde yer alır. Karar alma süreci, önceki bölümde belirtilen dört temel ilkenin (bilgi, kolaylaştırma, iletişim ve farklılaşma) bilgisine sahip olmalıdır. Uygulamada, aşağıda belirtilen temel karar verme ilkeleri, ister acil gelişen bir duruma yanıt olarak isterse bir operasyonun hazırlık ve planlama aşamasında olsun, polis eylemlerini yönlendirmek için kullanılabilir.

Beklenen bir durumla nasıl başa çıkılacağına karar vermek, her daim acele etmeden, mümkün olduğunca olayın tam bir resmini elde etmek için mevcut bilgilerden yararlanarak başlar. Riskleri analiz etmek ve işlerin nasıl gelişebileceğine dair bir dizi senaryo oluşturmakla genel bir görüş elde edilir. Durumun nasıl ele alınacağına karar verildikten sonra, bir hedef belirlenmelidir. Amaca ulaşmak, her biri polisin kendi görev, yetki ve sorumluluklarına sahip diğer kolluk kuvvetleri personeli ile işbirliği yapılmasını gerekecektir. Bu nedenle, tüm bu adımların birbiriyle nasıl ilişkili olduğunu ve bilginin en iyi nasıl iletileceğini ortaya çıkarmak için bir ağ analizi yapmak çok önemlidir. Bu netleştğinde, ekip olayı kolaylaştırmak için tasarlanmış müdahale seçeneklerini formüle ederek durumla nasıl başa çıkılacağını düşünebilir. Yine, belirli eylemlerde olayların nasıl gelişebileceğini, farklı katılımcıların farklı yanıtlarını ve hangi potansiyel risklerin olabileceğini hesaba katan bir dizi farklı senaryo geliştirilmelidir.

Süreç boyunca, gerçek olaylarda neler olduğunu izlemek, mevcut farklı katılımcılar arasında ayırım yapmak ve belirli müdahalelerin amaçlanan etkilerine sahip olup olmadığını değerlendirmek önemlidir. İnsanların ne yaptığını tamamen kontrol edebileceğini düşünmek yanlıştır, ancak insan davranışı ve etkileşimi hakkında iyi bir anlayış yakalamak olayları olumlu hale getirebilir. Bunu yaparken hem bilinçli hem bilinçsiz seçimler yapan insanlarla muhatap olduğu asla unutulmamalıdır. Profesyonel polislik, diyalogla ilgilidir, insanları zorlamak yerine yasal seçimler yapmaya ve yasalara uygun davranmaya ikna etmeye çalışır. Aynı zamanda insanların haklarının kullanımını kolaylaştırmak için iletişimi güvenli ve sorumlu bir şekilde yapmayı içerir. Sorumluluk burada, emniyetli, yani hem polis memurları hem de halk için her zaman temel yasal ilkelere uygun hareket edildiğinden sorumlu olmak anlamına gelir.

Karar Verme Modeli

Polis teşkilatları tarafından her türlü durumda kullanılmak üzere yaygın olarak benimsenen bu el kitabı, karar verme modelini aşağıdaki Şekil 1’de şematik olarak özetlenmiştir. Model döngüseldir ve yedi öge içerir. Model, bilgi ve faaliyetlerin sürekli izlenmesini gerektirir. Altı aşamanın tümü insan haklarına uygun olmalıdır. Model, tüm komuta seviyelerindeki (her seviyedeki sorumluluğa uyan) amirler tarafından karar alma süreçlerine uygulanabilir.

Karar verme modelinin yedi unsuru:

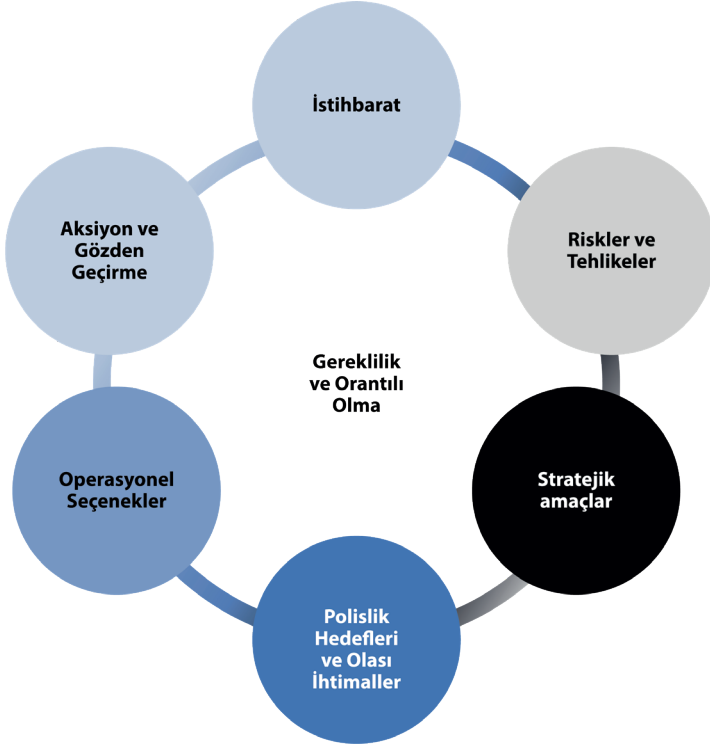
- 1.İstihbarat:** İlk aşama, sorumlu polis memurlarının mevcut olan tüm bilgi ve istihbaratı (örneğin, gösterinin gerçekleşeceği yer, katılımcılar, etkilenebilecekleri unsurlar, aynı grup tarafından düzenlenen diğer gösterilerin incelemeleri) gözden geçirmeleridir. Bu, önceki bölümde ana hatlarıyla belirtilen bilgi ilkesinin bir unsurudur, ancak bilgi, gösteri organizatörleri ve diğer paydaşlarla diyalog halindeyken toplanacağı için iletişim ilkesinden de yararlanacaktır;
- 2.Riskler / Tehlikeler:** İkinci aşama, farklı iletişim biçimleriyle elde edilen bilgiler ışığında her türlü riski (örneğin, gösteri katılımcılarını ve gösteriden etkilenen her bireyi ve gösterileri kolaylaştıran polisleri veya acil servisleri gözden geçirmektir. Çeşitli olası senaryolar üzerinde düşünmek olası riskleri ve tehlikeleri öngörmeyi gerektirir;
- 3.Stratejik Amaçlar:** Riskleri gözden geçirdikten sonra, amirler operasyonunun stratejik amaçlarını belirleyecek ve inceleme altında tutacaktır;
- 4.Polis Hedefleri ve Olası İhtimaller:** Amirler, daha sonra, gösterinin kolaylaştırılmasında stratejik amaçlara en iyi şekilde hizmet edecek polis hedeflerinden hangisinin gerçekleşeceğini değerlendirecektir;
- 5.Operasyonel Seçenekler:** Amir, daha sonra hangi taktiğin stratejik amaçlara uygun ve en iyi şekilde hizmet edeceğini değerlendirecektir;
- 6.Aksiyon ve Gözden Geçirme:** Döngünün altıncı aşaması taktikleri uygulamaktır. Bu, stratejik planlarda değişiklik yapmayı veya bir operasyon sırasında sahada harekete geçmeyi içerebilir. Amir, mevcut kanıtları gözden geçireceği ve karar verme döngüsünün yeni bir aşamasına başlayabileceği bir konumda olacaktır; ve
- 7.Gereklilik ve Orantılı Olma:** Polisin yaklaşımı her aşamada uluslararası insan hakları standartlarına uygun olmalıdır. Orantılı, gerekli ve istenen amaçlara ulaşmak için gereken asgari ölçüde müdahaleyi içermelidir.

Bu ilkeler, karar verme süreci boyunca ana akım haline getirilmelidir.

Karar verme sürecinin farklı aşamaları boyunca polis amirleri, mevcut en güncel bilgilerle çalıştıkları için, verdikleri kararın katılımcılar ve diğer etkin kişiler arasındaki farklılığı göz önünde bulundurduğundan ve faaliyetleri kolaylaştırmak için tasarlandığından emin olmaya çalışmalıdır. Amirlerin gerek diğer polis memurları, gösteri düzenleyicileri ve gerek hazır bulunan diğer kişiler ve genel kamuoyu olsun, kararları ilgili kişilere etkin bir şekilde iletmeleri gerekmektedir.

Bu el kitabında ana hatları verilen karar verme modeli, genel olarak amirlerin karar vermesine atıfta bulunurken, aynı zamanda, hem emir komuta yapısının farklı seviyelerinde bulunanlar hem de gösterilerde bağımsız olarak çalışan memurlar olmak üzere tüm polis memurlarını bilgilendirmek için kullanılmalıdır.

Şekil 1: Karar Verme Modelinin Döngüsü

Karar verme modeli, bir gösterinin hazırlık aşaması ve planlama aşamasında kullanılmalıdır. Önceden bildirilmiş olsun ya da aniden gelişmiş olsun her türde ve büyüklükteki gösteriye ilişkin taktiksel faaliyetlerin aşamalarında uygulanmalıdır. Yukarıda belirtildiği gibi, karar verme dört temel ilkeyi dikkate almalıdır: bilgi, kolaylaştırma, iletişim ve farklılaşma.

Gösteri sırasında, örneğin gösteriye gerekli bir kısıtlama getirmek gibi, polisin faaliyet planlarını değiştiren bir karar verildiğinde kararın gösteriyi örgütleyenlere diyalog yoluyla iletilmesi önemlidir.

Gösteriye katılanların, hak ve özgürlüklerden herhangi birinin kısıtlandırılmasına karar verildiğinde, kararın açık ve anlaşılır bir dilde yazılı kaydı yapılmalı ve kararı veren görevli kayıta yer almalıdır. Bu tür kararlar, bilgi alma sürecinde incelemeye tabi olmalıdır ve polis uygulamalarına yönelik herhangi bir soruşturmada ele alınabilmelidir.

Karar verme süreci, özellikle insan haklarını etkileyenler, daha sonra da incelenmek üzere kaydedilmelidir. Polisin her hareketinin bilgisi, yasal zeminde neyi amaçladıkları, var olan seçenekleri değerlendirmek için uygun zamanın ne zaman olduğu, gerçekleştirilen eylemi ve son olarak eylemin sonucunu göstermesi önemlidir.

Risklerin Değerlendirilmesi

Risk değerlendirme, gösterilere ilişkin; planlama, hazırlık ve kolaylaştırmanın tüm aşamalarında karar verme sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır.

Bilgi, bu değerlendirme sürecinin anahtarıdır ve istihbarat bu bilgiyi sağlar. Benzer olayların bir istihbarat birimi tarafından gösteriyi planlayan ve destekleyenler (ve potansiyel olarak karşı çıkanlar) ile birlikte kapsamlı bir araştırılması olası riskleri değerlendirilebilecek bir konuma getirir.

Belirli bir olayda, olaydan etkilenen veya kolaylaştırıcıların (örneğin polis veya acil servis ekipleri) ilgili riskleri değerlendirmesinin birçok yolu vardır. Pratik ve verimli yaklaşım, belirli bir sayıda potansiyel (alternatif) senaryoyu ve bunların gösterideki katılımcılarına, bundan etkilenenlere ve onu kolaylaştırıcılara ilişkin risklerini belirlemektir.

Polis amirleri, özel bir riski (örneğin, beklenenden çok daha fazla sayıda katılımcının bulunmasıyla ilgili riskler veya karşı göstericilerin varlığına iliş-

kin riskler) ve bunlarla nasıl başa çıkılabileceğini ana hatlarıyla belirtmelidir. Acil durumlar ve en kötü durumun senaryoları (örneğin, ani kötü hava koşulları) için olasılıklar oluşturulmalıdır.

Karar verme modeline uygun olarak, stratejik hedefler, polislik hedefleri ve olasılıklar formüle edilmeden önce riskler ve tehlikeler tanımlanmalıdır. Farklı operasyonel seçenekler arasında seçim yapılırken, bu operasyonel seçeneklerin uygulanmasıyla ilişkili riskler ve tehlikeler de dikkate alınmalıdır. Bir gösteri süresince riskler ve tehlikeler değişkenlik gösterir, bu nedenle olayın seyri boyunca dinamik risk değerlendirmesini gerektirir.¹⁹

¹⁹ Stott, C. & O. Adang, *Avrupa Birliği'nde Uluslararası Boyutlu Futbol Maçlarının Kontrolü: Riski Anlamak ve Yönetmek*: (Liverpool, 2009), <http://www.academia.edu/3012119/Policing_Football_Matches_with_an_International_Dimension_in_the_European_Union_understanding_and_managing_risk>.

II. Kısım

GÖSTERİ ÖNCESİ: ORGANİZASYON VE PLANLAMA

BÖLÜM 4. EMİR KOMUTA YAPISI

Barışçıl gösteri hakkının korunmasında ve gösterilerin sorunsuz bir şekilde yapılabilmesinde her zaman polisin kilit bir rolü vardır. Bununla birlikte, polisin müdahalesinin niteliği, ölçeği ve zamanlaması, her bir ülkede yürürlükte olan kanun ve prosedürlere bağlı olacaktır. Bazı ülkelerde, tüm gösterilerden polisin haberdar edilmesi gerekir ve bu tür olaylara kısıtlama getirme yetkisi vardır, diğerlerinde ise bu tür yetki ve sorumluluklar belediye makamına veya başka bir organa aittir; bu durumda polisin rolü öncelikle bu diğer organın kararını uygulamak ve aynı zamanda kamu düzenini korumaktır.

Pek çok gösterinin, bölgede olağan bir şekilde görevde olan polis memurlarından daha resmi komuta yapılarına veya ayrıntılı polislik operasyonlarına ihtiyaç duymadan gerçekleşip sona erdiği ve görev başında çok az sayıda polis memurunun olabildiği belirtilmelidir. Gösterinin küçük çapta ve trafik gibi kamusal alanda başkalarının haklarında kısa bir müddet kesintiye yol açmasının muhtemel olup herhangi bir muhalefet çekmesinin muhtemel olmadığı kavgasız ve şiddet içermeyen durumlarda, polis komuta yapısından sadece aşağıda belirtilenlerden bir grubu müdahale için görevlendirmeye karar verebilir. Ancak, bu bölümde ortaya konan temel ilkeler, tüm gösterilerin denetimi için geçerli olmalıdır.

Bir gösteri için hazırlanmış polis teşkilatları, polis personelinin müdahalelerinden veya ihmallerinden nihai olarak hangi amirin sorumlu olduğunu belirlemeli ve her zaman mümkün olacak şekilde tek bir açık komuta zinciri sağlamalıdır. Bu, özellikle, farklı bölgelerden farklı polis teşkilatları veya polislerin ve diğer kurumların stratejik plana bağlılığı, etkin koordinasyonu, net sorumluluk ve hesap verilebilirliğini sağlamak için tek bir operasyonda yer aldığı durumda geçerli olmalıdır. Açık bir komuta yapısı oluşturmak, ister planlanmış ister kendiliğinden bir olay olsun, gösterileri denetlemek için esastır. Komuta birliği ilkesi, komuta veya denetleme yetkisine sahip her kişinin aşağıdakileri bilmesini öngörmektedir:

- Kişinin kime rapor verdiği;
- Kişinin rolü, sorumlulukları ve amaçları;
- Hangi kaynaklar tahsis edilir ve kullanılabilir; ve
- Kişinin bölgesel veya işlevsel faaliyet alanı.

Üst yetkili komuta “stratejik” (genel gidişatı yöneten), orta yetkili komuta “operasyonel” (genel stratejik plan bağlamında belirli polislik hedeflerini kazanmayı amaçlayan) ve alt yetkili komuta “taktiksel” (polis müdahalesi açısından güncel “çıktının” elde edildiği yer) olarak görülen üç farklı komuta seviyesi tanımlanabilir.²⁰ Buna bazen “altın, gümüş ve bronz” komut yapısı denir. Her zaman tek bir stratejik amir olması gerekirken, bazen birden fazla operasyonel amir olması gerekebilir ve genellikle birkaç taktik amiri olacaktır. Bir gösterinin güvenliğini sağlarken komuta rolü üstlenen polis memurları, her zaman görev için uygun şekilde eğitilmeli ve akredite edilmelidir.

Şekil 2: Emir-Komuta Yapısı

Yetki Düzeyi	Sorumluluklar
Üst	Stratejik
Orta	Operasyonel
Alt	Taktiksel

Polis kuvvetleri içinde çeşitli rütbeler ve sorumluluklar vardır, ancak bu kitapçık komuta yapısını rütbeden ziyade rol ve sorumluluklara göre belirlemiştir. Kararlar, mümkün olduğu kadar en az düzeyde bireysel sorumluluk alanı içinde alınmalıdır.

AGİT bölgesinin bir kısım ülkelerinde, polislik tarzı daha çok topluluk odaklıdır ve çeşitli kademeler, belirli bağlam ve koşulları karşılamak, bağımsız kararlar almak için belirli bir miktarda özerkliğe ve takdir yetkisine sahiptir. Bu yaklaşıma genellikle “toplum polisliği” denir. AGİT bölgesinin diğer ülkelerinde ise polislik, merkezi hükümet tarafından “toplumu denetleyen” bir tarzla daha sıkı bir şekilde kontrol edilmektedir. İkinci durumda, komuta yapısı bir askeri örgütüne daha çok benzeyebilir ve karar verme genellikle üst düzey rütbe yapısındakilere yönlendirilir.

²⁰ Birleşmiş Milletler Barışı Koruma Operasyonları Departmanı, Birleşmiş Milletler Barışı Koruma Operasyonlarında Oluşturulan Polis Birimleri 2013, a.g.e.2009. 32, <http://www.un.org/en/peacekeeping/sites/police/documents/formed_police_unit_policy_032010.pdf>.

Üç komuta düzeyi arasındaki bu ayrım, Birleşmiş Milletler’in politikalarıyla uyumludur, ancak bazı katılımcı devletlerde taktik ve operasyonel düzey terminolojisi değiştirilir. Tutarlılık nedeniyle, bu el kitabı Birleşmiş Milletler tarafından önerilen terminolojiyi kullanacaktır.

Stratejik Polislik Komutası

Stratejik amir; planın, polislik ve medya yöntemlerinin geliştirilmesinden, etkinlik için gerekli mercülerin yetkilendirilmesinden ve kaynakların tahsis edilmesinden sorumlu üst düzey bir polis müdürüdür. Düzensiz bir gösterilerdeki stratejik polis müdürü, polis gücünün yürütme organında oturmalı ve polis güçlerinin önemli bir bölümünü kontrol etmelidir.

Stratejik polis müdürü, gösteriyle ilgili olarak polisin stratejik amaçlarını ortaya koyacak yazılı bir plan hazırlamaktan sorumlu olacaktır (örneğin, barışçıl gösterinin kolaylaştırılması, trafiğin aksamasının sınırlandırılması, ciddi suçlardan şüpheli olanlara müdahale edilmesi).

Gösteriyi denetlemek için yeterli kaynağın mevcut olmasını sağlamak stratejik polis müdürünün görevidir. Bu kaynaklara olan taleplerde, müdür bunların en iyi nereye yerleştirileceğine karar verecektir. Stratejik polis müdürü belirli operasyonel seçeneklere kısıtlamalar getirebilir. Örneğin, bir gösteriyi dağıtma kararı, stratejik müdür tarafından yetki verilmesini gerektirebilir.

Gösteri başladıktan sonra, stratejik müdür toplanma alanından uzakta uygun bir yerden operasyona ilişkin genel bir bakış sağlamalıdır. Stratejik müdür, belirli sorunlara odaklanmak yerine tüm olaya ilişkin bir genel bakış sağlayabilmelidir. Aksi halde stratejik müdürün gösterinin olduğu yerde bulunması, kimin hangi belirli işlevlerden sorumlu olduğu konusunda kafa karışıklığı yaratabilir.

Stratejik müdür, uzun süreli olaylarda polislerin dinlenmesi ve rahatlama-sı için operasyonel amirlerin dayanıklılığını sağlamaktan sorumludur. Stratejik müdürün ayrıca operasyonel polis amirinin planlarını imzalaması beklenecektir.

Stratejik müdürlük (veya bazı durumlarda, belirli gösterilere bağlı olarak operasyonel amirlik) veya bunların temsilcilerinin, gün içinde iletişim hatları oluşturması, tercihlerini belirlemek için gösterinin organizatörleri ve diğer ilgili paydaşlarla erken bir aşamada irtibat kurması beklenecektir.

Stratejik müdür:

- Stratejik planı, polisin ve medyanın stratejisini geliştirmek ve bunları hareket polis(ler)ine iletme;
- Kaynakları yetkilendirmek ve tahsis etme;
- İstihbaratı, soruşturmalar ve destek işlevleri dahil olmak üzere, gerekli

işlevleri içeren iyi entegre edilmiş bir gösteri grubu yönetimi, emir komuta yapısı kurmak;

- Karar tutanaklarının tutulduğundan emin olmak;
- Gösterinin organizatörleri ve diğer paydaşları ile bağlantı kurmak;
- Operasyonel amir(ler)in plan(lar)ını onaylamak;
- İstihbaratı, riskleri ve mevcut seçenekleri göz önünde bulunduran, insan hakları temelinde bir yaklaşıma dayalı kararlar almak ve bunların kaydını tutmak; ve
- Merkezi bir komuta noktasında kalıp operasyona genel bir bakış sağlamak (harekatın stratejik hedeflere bağlı kalmasını sağlamak için).

Stratejik Komuta Desteği: Bir stratejik müdür, gösteriyi (büyük gösterileri kolaylaştırmaya hazırlanırken) ve komuta ettiği grupları denetlemesi için, uygun bir binada uzaktan konumlandırılmalı ve operasyon amiri ile açık iletişim hatlarına sahip olmalıdır. Komuta odasında telsiz operatörleri, telefon görüşmecileri, uzman danışmanlar (gerektiğinde), istihbarat görevlileri, kayıt tutucular, bir medya görevlisi ve aynı zamanda benzer pozisyonlarda bulunan diğer kilit paydaşların temsilcilerinden (örneğin, itfaiye, ambulans, yerel yönetim) oluşan bir ekip de görevlendirilmelidirler.

Odada ayrıca olması gerekenler:

- Yeterli telefon;
- Birkaç radyo (arıza durumunda);
- Bir komut günlüğü veya olayların kaydı;
- CCTV/kamera izleme sistemi;
- Haritalar veya bir haritalama sistemi;
- Operasyonel bir plan;
- Acil Durum planları;
- Aynı bir bilgilendirme odası (ve/veya toplantı odası);
- Mevcut tüm olası sesli-video izleme kaynaklarına erişim (örn. helikopter, insansız hava aracı [İHA]);
- Cep telefonları için bir sinyal; ve
- İlgili telefon numaralarının ve çağrı işaretlerinin listesi.

Gösterilerin çoğu, ayrıntılı kontrol odaları veya kaynak kullanımı gerektirmeyebilir. Bununla birlikte, yukarıdakiler, büyük olaylar için veya önemli miktarda polis kaynağının gerekli olduğu durumlarda önerilmektedir.

Operasyonel Polislik Amirliği

Operasyonel polis amirleri, kıdemli amirin stratejik hedeflerini uygulamaktan sorumludur. Bu, bir gösteri için uygulamanın planlamasını, operasyonel bir plan tasarlamayı, polis memurlarına verilecek talimatları, memurların konuşlandırılmasını ve gösteri sırasında kaynakların yönetimini içerir. Küçük çaplı olaylar dışında operasyonel polis amirleri genellikle gösterinin olduğu sahadan uzakta olmalıdır. Büyük gösterilerde sahada bulunuyorlarsa, belirli konulara dahil olma ve genel olayı gözden kaçırma riski vardır. Bu, ayrıca, belirli bir işlevin veya alanın komutasında kimin olduğundan emin olamayan taktik amirleri için kafa karışıklığına neden olabilir.

Büyük, karmaşık, uzun süreli olaylar veya geniş bir alanda meydana gelen olaylar için, birden fazla operasyonel amirin görevlendirilmesine ihtiyaç duyulabilir. Birden fazla operasyonel amirin kullanılmasına karar verilirse, stratejik polis müdürü aşağıdaki koşulların karşılandığından emin olmalıdır:

- Açık ve ortak olarak anlaşılan komuta protokolleri, komuta ve sorumluluk hatlarını betimler;
- Komuta yapısında stratejik müdürü operasyonel karar alma sürecine çekecek bir boşluk bırakmaz;
- İletişim ve sorumluluk hatları nettir; ve
- Her operasyonel amir, görevini yerine getirmek için yeterince eğitilmiş ve yetkindir.
- Operasyonel polis amirinin yapması beklenenler şunlardır:
- Gösterinin nasıl düzenleneceğine ilişkin operasyonel planı geliştirir, gözden geçirir ve koordine eder;
- Olayın gerçekleştiği yerde operasyonel bir komuta yapısı kurar;
- Planın stratejik hedefleri karşıladığından emin olmak için stratejik polis amirleriyle iletişim kurar;
- İstihbaratı, riskleri ve mevcut seçenekleri göz önünde bulunduran kullanılarak insan hakları temelinde bir yaklaşımla kararlar alır ve bunların kaydını tutar;
- Operasyonun her bakımdan sorumluluğunu üstlenebilmesi için merkezi bir komuta noktasında kalır;
- Planı taktik amirlerine kısaca anlatır ve operasyon boyunca plan değiştiği olduğunda ilgili bilgileri iletir;
- Taktik amirlerinin eylemlerinin, stratejik hedefler ve operasyonel plan ile

uyumlu olmasını sağlamaktan sorumludur;

- Görevlerine ilişkin kısıtlamalar da dahil olmak üzere, tüm görevlilerin stratejik amaçları ve görevleri hakkında bilgilendirilmesini sağlamaktan sorumludur;
- Çeşitli operasyonel seçeneklerin dağıtımından sorumludur; ve
- Polisin konuşlandırılmasının mevcut istihbaratın bildirdiği riskle orantılı olduğundan emin olmaya çalışır.

Operasyonel Polislik Desteği: Genel bir bakışa sahip olmak için, operasyonel amir olaydan uzakta, ancak olay yerinde polisle açık bir iletişim kurabileceği ve tüm uygun kararların alınmasına ve kaydedilmesine olanak tanıyan bir yere yerleştirilmelidir. Operasyon polis amiri, komuta odasında telsiz ve telefon operatörleri, uzman danışmanlar (gerektiğinde), istihbarat görevlileri, kayıt tutucular, bir medya görevlisi ve diğer kilit kuruluşların (örneğin itfaiye, ambulans, yerel yönetim) temsilcilerini görevlendirmeyi düşünmelidir.

Bazı ülkelerde polis, operasyon amiri, medya görevlisi ve telsiz operatörleri dahil olmak üzere altı polis memuruna ev sahipliği yapmak için bir otobüs kullanır. Otobüsler, iletişim merkezleri olarak işlev görecek ve polis operasyonları sırasında bir dereceye kadar kaynak sağlayacak şekilde donatılmıştır.

Ek olarak operasyonel komuta merkezlerinde olması gerekenler:

- Yeterli telefon;
- Birkaç radyo (arıza durumunda);
- Bir komut günlüğü veya olayların kaydı;
- CCTV izleme;
- Haritalar veya bir haritalama sistemi;
- Operasyonel plan;
- Acil Durum planları;
- Aynı bir bilgilendirme odası (ve/veya toplantı odası);
- Cep telefonları için bir sinyal; ve
- İlgili telefon numaralarının ve çağrı işaretlerinin listesi.

Taktik Polislik Amiri

Taktik amirlerinin görevi, operasyonel planın bir parçası ve belirli işlevler veya varlıklardan sorumlu olarak belirli bölgelerde konuşlandırılan kaynakları kontrol etmektir. Operasyon amirine rapor verirler, denetlemek için belirli sorumluluklarla görevlendirilirler ve kontrolleri altında birkaç memur bulunur.

İki tür taktik polis amirliği vardır: bölgesel ve işlevsel.

- Bir bölgesel amir, operasyonel amir tarafından tanımlanan belirli bir konum veya bölgeden sorumludur. Kontrolü altında birkaç memuru vardır ve bir dizi operasyonel seçeneğin amiri olabilir. Bireysel görevlilere bu seçenekleri kullanma izni verilmeden önce operasyonel konuşlandırılmaya ilişkin hususların karşılanmasını sağlar. Bölgesel amir, başka bir ihtiyaç kalmadığında bu izni geri almaktan da sorumludur.
- İşlevsel amir, bir bölgesel amirle aynı sorumluluğa sahiptir. Ancak belirli bir fiziksel alandan sorumlu olmak yerine belirli bir işlevi vardır. Bazı örnekleri şunlardır:
 - Mahalli Amirleri: Bu amirler ve destek görevlileri, gösterinin organizatörleri veya temsilcileri ile operasyonel amir arasında gösteri öncesinde, sırasında ve sonrasında diyalog hatlarını açık tutmaktan sorumludur. Ayrıca daha geniş topluluklardaki anlaşmalardan, sözleşmelerden de sorumludurlar;
 - Trafik amirleri: Bu amirler ve onların destek görevlileri, gösteri çevresinde serbest trafik akışını sağlamaktan sorumludur. Gerektiğinde yönlendirmeler yaparak veya trafiği durdurarak bölgenin mümkün olan en kısa sürede normale dönmesini sağlayacaklardır;
 - Haberleşme amirleri: Bu amirler ve destek görevlileri, polis harekâtına destek sağlayan komuta ve kontrol odasının görevlendirilmesinden sorumludur. Bu rolü üstlenen amir, polis iletişim ekipmanının kullanımı, acil servis ortaklarıyla iletişim yöntemleri, bilgisayar haritalama yazılımı ve kamera yönetimi ile polis operasyonunu desteklemek için iletişim aracı olarak sosyal medyanın (ör. twitter) nasıl izlenip kullanılacağı konusunda deneyimli olmalıdır;
 - Suç amirleri: Bu amirler ve destek görevlileri, gösteri sırasında bildirilen suçların soruşturulmasından ve tutuklanan kişilerin işlenmesinin denetlenmesinden sorumlu olacaklardır. Olaydan önce, stratejik müdür, toplantıya ilişkin suçların soruşturulması ve tutuklanan kişiler için kovuşturma politikası için değişkenleri belirlemelidir; ve
 - Diğer işlevsel taktik amirlik türleri, diyalog birimlerini, belirli teçhizat parçalarından sorumlu olanları (örneğin, ateşli silah ekipleri veya asayiş birimleri) veya bir medya irtibat görevlisini içerebilir.

Taktik polis amirlerinin rolleri ve sorumlulukları şunlardır:

- Stratejik hedef ve polislik hedefleri hakkında net bir anlayışa sahip olmak;
- Operasyonel amirlik ile aynı doğrultuda (ve beklenmedik durumlar istisnasında) kendi kontrolü altında polislik taktiklerini uygulamak;
- Kendi sorumluluk alanı içinde kararlar almak ve kendi sorumluluk alanı içindeki görevlilerin operasyon sırasında bilgilendirilmesini ve denetlenmesini sağlamak;
- Rolünü her zaman yerine getirmek için uygun konumda olmak; ve
- İlgili tüm bilgilerin uygun şekilde operasyonel amire iletilmesini sağlamak.

Taktik amirleri, kendilerinin ve personelinin stratejik hedeflere ve hareket planına göre çalışmasını sağlar. Operasyonun ilk aşaması başlamadan önce tüm görevlilere bu bilgiler hakkında talimatları vermekten ve olaydan sonra personeline görev raporu vermekten sorumludurlar.

Taktik polis amiri, ilgili bilgilerin operasyonel amire ve kendi kontrol alanı içinde görev yapan memurlara iletilmesini sağlayacaktır. Komutaları altındaki memurların davranışlarından her zaman sorumlu olacaktır.

Görev ve Sorumluluklar

Üç komuta seviyesinin her birinin, bir gösterinin planlanması ve hazırlanmasında, bir gösterinin kolaylaştırılmasında ve olaydan sonra bilgi alınmasında farklı rolleri ve sorumlulukları vardır. Aşağıdaki bölümler, her aşamada ve her komuta düzeyinde gerçekleştirilen belirli görevleri ve faaliyetleri özetlemektedir.

Bazı faaliyetlerin üç komuta kademesinin her birinde ve çeşitli aşamalarda görevliler tarafından üstlenileceği unutulmamalıdır. Özellikle, tüm komuta görevlilerinin, gösteri organizatörleri ve diğer kilit paydaşlarla iletişim kurma, önceki bölümde ana hatlarıyla belirtilen dört temel ilkedden, karar verme modelinden ve risk değerlendirme süreçlerinden görevlerini planlarken ve uygularken yararlanma sorumlulukları vardır.

BÖLÜM 5. STRATEJİK PLANLAMA AŞAMASI

Bir gösteriye hazırlanmak için, stratejik müdür, tüm stratejik hedefleri, dört temel stratejik ilkeye dayalı olan yazılı bir planda bir araya getirmelidir: bilgi, kolaylaştırma, iletişim ve farklılaşma. Stratejik plan, sonraki operasyonel ve taktik uygulamaları geliştirmek için kapsayıcı bir çerçeve sağlayan kısa bir belgedir. Operasyonel ve taktik polis amirlerinin çalışmaları için bir rehber görevi görür. Stratejik plan, aynı zamanda, planlama ve hazırlık süreçlerinin yazılı kaydını ve olası bilgilendirme faaliyetlerini etkileyen bir çerçeve olacaktır.

Anlık toplanma veya polisin planlanan gösteri hakkında önceden uyarısı olmadığı ani gösteri gibi bazı durumlarda kısa sürede yanıt verebilmesi gerekir. Bu gibi durumlarda, polis amirleri yine de dört temel ilkeyi (Bölüm 2) uygulamaya çalışmalı ve bu tür gösterilere yanıt vermede ve bunları kolaylaştırmada karar verme modelini (3. Bölüm) kullanmalıdır.

Bilgi

Polis, bir gösterinin yapılacağını ilk kez farkına vardığında, bilgilerin geçerliliğini ve doğruluğunu sağlamak için kontrol etmelidir. Bilgi çeşitli şekillerde gün yüzüne çıkabilir – örneğin resmi bir bildirim veya başvuru, basında yer alma, sosyal medya (çevrimiçi sosyal ağlar dahil) veya duyuru afişleri yoluyla. Yani, polisin gerçekten de bir gösteri düzenlemek için ciddi bir niyetin olduğundan emin olması gerekir. Bir gösteri düzenleme niyetinin resmi olarak bildirilmesi gerektiğinde, polis genellikle bir bildirim süreci yoluyla planlardan haberdar olur. Bilgiler daha sonra stratejik planlama sürecini başlatmak için stratejik amire iletilir.

Resmi bir bildirim yapılmadığı durumlarda, medya veya sosyal medya, afişler, el ilanları veya sözlü iletişim yoluyla bir gösteri düzenleme niyeti ortaya çıkabilir. Bu aşamada polis, istihbarat oluşturmak için bu bilgileri çeşitlendirmelidir. Bilgi ham veridir, istihbarat kontrol edilmiş ve değerlendirilmiş veridir.

Bir bilgi, kaynağının ikinci bir kaynakla doğrulanması veya önceki benzer olaylara bakılması gibi çeşitli şekillerde değerlendirilebilir. Bu, benzer olayları kolaylaştıran diğer polis teşkilatları ile ilişki kurmak ve önceki deneyimlerini öğrenmek demek olabilir. Ancak, doğrulamanın birincil yolu polis ve gös-

teri organizatörleri arasında açık diyalog kurmak olmalıdır, uygun olduğunda belediye yetkilileri ve diğer paydaşlar da buna dahil olabilir.

Polis, herhangi bir tehlike veya riski tespit etmek için geçmişte gerçekleşen benzer olayları araştırmalıdır. Bu bağlamda özellikle değerli olan, önceki olayların kayıtları ve derlenip öğrenilen pratikler olabilir. Organizatörlerle daha önceki etkileşimler de anahtar kişilerin belirlenmesine yardımcı olabilir ve onların yeteneklerini, güçlü yanlarını gösterebilir. Stratejik müdüre karar vermede yardımcı olmak için bir polis memurunun erken bir aşamada araştırma yapmak üzere görev verilmesi genellikle yararlıdır.

Kolaylaştırma

Polis, mümkün olduğunca, organizatörlerin seçtiği zamanda, yerde ve tarzda tüm barışçıl gösterileri kolaylaştırmakla ve aynı zamanda gösteri üyelerinin, polis memurlarının ve genel halkın güvenliğini sağlamakla yükümlüdür. Erken aşamada, polis kaç kişinin katılacağını, gösterinin amacını (durağan mı yoksa hareketli bir gösteri mi olduğunu), zamanı, yeri ve toplantının çekişmeli olup olmayacağını netleştirmek isteyecektir. Kurulan iletişimin gösteriyi en iyi nasıl kolaylaştıracağını keşfetmeye çalışılmalıdır. Polis, organizatörleri gösteri yapmaktan caydırmaya çalışmamalı ve planlarında polisin çıkarlarına uygun değişiklikler yapmaları için organizatörlere baskı yapmamalıdır.

Bazı durumlarda, bir gösteri, potansiyel olarak yaşamı tehdit eden bir duruma yol açabilecek ciddi bir engellemeye neden olabilir. Bu, bir hastaneye giden ana yolun veya bir itfaiye istasyonundan çıkışın engellenmesi gibi çok bariz veya acil servislerin yaşlı ve savunmasız kişilere erişimini engellemek gibi daha az belirgin şekilde olabilir. Polis ve organizatörler arasındaki erken diyalog, daha sonraki bir aşamada kısıtlamalar getirmek zorunda kalmak yerine, bu sorunları mutabakatla çözmek için kullanılmalıdır. Proaktif polislik, bir olay sırasında olası zor durumlarda güvenilebilecek temasların kurulmasına da yardımcı olabilir.

İletişim

“Sürpriz Yok” Politikası: Polis, mitinglerin denetiminde “sürpriz yok” politikası benimsemeyi hedeflemelidir. Bu, gösteri organizatörlerinin ve katılımcılarının polisin niyetlerinden ve olası taktiklerinden haberdar edilmesi gerek-

tiği anlamına gelir. Organizatörler, rutin polis konuşlandırmalarının farkında olmalılar, ani hareketler veya görünür polis üniformaları, ekipmanlarındaki değişiklikler onları şaşırtmamalıdır. İdeal olarak, organizatörler üzerinde anlaşmaya varılan bir plan ve düzenleme takip ederse, polis de etkinlikte “sürpriz” beklemesin. Bunun gerçekleşmesi için, çeşitli taraflar arasında, özellikle de polis ve gösteri organizatörleri arasında bir güven unsuru olması gerekir. Bu güvenin gelişmesi biraz zaman alabilir, ancak başlangıç noktası diyalog olmalıdır. Hem organizatörlerin hem de polisin tüm çabalarına rağmen sürprizler olabilir. Ancak, en olası senaryoları ve sonuçları ele alarak, bunun gerçekleşmemesi için fırsatlar azaltılabilir. Düzenin proaktif polisliği her zaman düzensizliğin reaktif polisliğine tercih edilir.

Polis, kendilerine haber verilmemiş olsa bile, planlanan gösteriden haberdar olduklarında organizatörlerle iletişime geçmeye çalışmalıdır. İletişim karşılıklı gerçekleşir, diyalog polisin planlanan gösteriyle ilgili olabilecek tüm endişelerini vurgulamasına ve organizatörün ihtiyaç ve endişelerini anlamasına olanak tanır. Stratejik müdür için iyi bir uygulama, planlama süreci boyunca organizatörlerle güven inşa etmek ve gerektiğinde organizatöre hem operasyonel hem taktik amirleriyle bağlantı sağlamak için bir memuru erkenden belirlemesi olacaktır. Ayrıca, gösteri organizatörünü komuta ekibiyle görüşmeye davet etmek de uygun olabilir, böylece endişeler giderilebilir ve gelecekteki gösteriler için güven oluşturulabilir.

Gösteri sırasında, polis amirleri organizatörlerle iletişim kurarak, alanda o anda gördükleriyle veya kamera kayıtları aracılığıyla bilgi toplar. Sosyal medya (örneğin, Twitter ve Facebook) üzerinden gösteri hakkında olanları izlemek ve iletişim kurmak polis için faydalı bir araç olabilir. Sosyal medya, yalnızca durumsal farkındalık kazanmak için değil, aynı zamanda olaydaki güncellemeleri takip etmek ve elde edilen bilgileri göndermek, yeniden güven sağlamak ve olası yanlış bilgilere karşı koymak için de kullanılabilir.

Diyalog: Bazı durumlarda, organizatörler polisle konuşmak istemeyebilir veya bunu yapmaktan rahatsız olabilirler. Böyle bir zorunluluk olmamalıdır. Polis her zaman kendileriyle iletişim kurmak isteyen kişilerle diyalog kurmaya istekli olduğunu vurgulasa da, organizatörlerin herhangi bir isteksizliği, polisin gösteriyi yasaklaması veya aşırı kısıtlaması için bir mazeret olmamalıdır.

Gösteri organizatörleri ile polis arasındaki güven düşükse, polis amirleri organizatörlerle diyalog kurmak için diğer iletişim yollarını denemeye istekli olmalıdır. Polisin alternatifleri düşünmesi, alternatif iletişim yöntemlerini dikkate alması gerekebilir, örneğin telefon üzerinden, elektronik iletişim yoluyla, yasal siyasi bir temsilci veya bir sivil toplum kuruluşu gibi bir “aracı” ile yapılabilir. Bu, iletişim kurmanın ideal yolu olmayabilir, ancak hiç iletişim olmamasından iyidir.

Organizatörlerle iletişimin mümkün olmadığı durumlarda, polis, gösteriden önce, polisin gösteri için hedefleri hakkında net mesajını basın veya sosyal medya ile göndermek isteyebilir. Mesajda, polisin herhangi bir barışçıl gösteriyi kolaylaştırma ve aynı zamanda kamu düzenini sağlama niyetinde olduğu gösteri organizatörlerinde güven oluşturacak bir şekilde iletilmesi zorunludur. Polis amirleri ayrıca barışçıl bir gösteriyi neyin tesis ettiğini ve gösteriyi düzenleyenler ya da katılımcılar tarafından nefrete, şiddete yol açmanın yürürlükteki yasaların ihlali olduğuna işaret edebilir.

Paydaşlar: Erken bir aşamada, stratejik müdür, gösteriden etkilenebilecek diğer ilgili paydaşları belirlemeli ve onlarla ilişki kurmalıdır. Gösterinin gerçekleşeceği bölgedeki işyerleri ve konut sakinleriyle gösteri öncesi görüşme sağlanması normal hayat akışlarının aksamasını en aza indirebilmeleri için insanların alternatif düzenlemeler yapmasına olanak sağlar, yine de paydaşlar gösteri barışçıl olsa bile üçüncü şahısların faaliyetlerini geçici olarak engelleyeceğini, geciktireceğini ya da zorlaştıracığını, rahatsızlık veren veya rencide edici hareketler içerebileceği konusunda bilgilendirmelidirler.

Polis ayrıca, belirli halka açık gösteriler öncesinde kamuoyundaki gerilimi artırmada veya azaltmada önemli bir rol oynayabilecek olan politikacılar, siyasi partiler ve diğer ilgili makamlarla diyaloga girmek isteyebilir. Ancak, polisin siyasi etkiden bağımsızlığını koruması ve bağımsız olarak tanınması da önemlidir. Polis, siyasi partilerle diyalogun siyasi yelpazenin tüm noktalarını içermesini sağlamalıdır.

Medya: Medya ile profesyonel bir ilişkiye sahip olmak, bir polis teşkilatı için önemlidir. Polis, medya kuruluşlarının bağımsız organlar olduğunu ve polis yanlısı görüşleri sunmaktan sorumlu olmadığını da unutmamalıdır. Ancak, medya polisin meşru amaçlarını anlarsa, polisle ilgili yaptıkları haberler barışçıl bir olayı kolaylaştırmaya yardımcı olabilir. Uygun olduğunda, stratejik

hedeflerin ana hatlarını belirlemek için gösteri öncesi basın toplantısı düzenlemek, barışçıl bir gösterinin kolaylaştırılmasına yardımcı olabilir. Herhangi bir medya stratejisinin gerçek zamanlı olarak değiştirilebilmesini veya yürürlüğe koyulabilmesini sağlamak için bir basın irtibat görevlisi olarak çalışan işlevsel bir operasyon amirine sahip olmak uygun olabilir.

Büyük veya karmaşık olaylarda bir medya danışmanının atanması düşünülmelidir, danışman olaya medyanın ilgisi ölçeğinde komuta ekibinde medya için bir irtibat olarak hareket etmek ve basın açıklamaları için medya hatları hakkında tavsiyede bulunmak üzere görev yapar.

Bu nedenle stratejik amir, bilgilerin basına nasıl ve ne zaman iletileceğini açıklamak ve basın irtibat görevlisini belirlemek için bir medya stratejisi geliştirmelidir. Medyaya verilen tüm bilgiler gerçeğe uygun olmalıdır. Basına verilen bilgilerin herhangi bir bölümünün yanlış olduğu kanıtlanırsa, polisin söylediği her şey sorgulanabilir. Bir polis memuru herhangi bir sorunun cevabından emin değilse, potansiyel olarak yanlış bir cevap vermektense emin olmadığını söylemesi daha iyidir.

Bir medya stratejisi üç bölüme ayrılmalıdır: gösteri öncesi, gösteri boyunca ve gösteri sonrası yapılabilecekler:

- Kamu güvenliğine yardımcı olmak;
- Genel halka önemli ve gerekli bilgileri sağlamak;
- Polise olan güveni artırmak;
- Suçun önlenmesinde rol almak; ve
- Polis eyleminin anlaşılmasını teşvik etmektir.

Polis basına şunları sağlamalıdır:

- Tek bir temas noktası;
- Soruları beklemek yerine bilgi vermek için düzenli brifingler;
- Brifinglerin yapılabileceği bir medya sahneleme alanı; ve
- Gösteri yapılmadan önce gösteri hakkında bilgi.

Tüm komuta seviyelerinin medya stratejisi hakkında bilgilendirilmesi ve basına konuşmak için çağırılacak belirli bir operasyon amiri veya basın sözcüsünün tanınması hayati önem taşımaktadır.

Farklılaşma

Polisin bir gösterideki muhtemel katılımcılar ve katılımcıların farklılığı ve çeşitliliği hakkında erken aşamada bilgi toplaması önemlidir. Bu, etkin bir şekilde plan yapmalarını, uygun kaynakların mevcut olmasını, kilit gruplar ve kuruluşlarla erken aşamada iletişim hatları kurmalarını sağlamada önemli olacaktır.

Risk Değerlendirmesi

Potansiyel riskleri ve tehlikeleri değerlendirirken, stratejik amir her zaman gösteriden önce ve gösteri sırasında ortaya çıkabilecek olası farklı senaryoların farkında olmalıdır. Senaryolar, katılabilecek kişi sayısı, katılımcıların siyasi bağlantıları; aynı zamana denk gelen diğer olaylarla (örneğin, devlet başkanlarının ziyaretleri, zirveleri) ilgili olup olmadıkları da dahil olmak üzere toplantının amacı, karşı gösterilerin varlığı, çevrede başka faaliyetlerin varlığı, bir yürüyüş içerip içermemesi, yeri, günü, saati, hava koşulları ve diğer potansiyel faktörlere göre değişkenlik gösterebilir.

Bilgi ve istihbarat, risk yönetiminde önemli faktörlerdir. Gösteriyi yönetmenin bir parçası olan istihbaratın amacını belirlemek, bilgilerin toplanmasında ve karar verme sürecinde kullanılmasında istihbarat ekibi ve komuta ekibi arasında iyi bir iletişim kurmak stratejik amirin sorumluluğundadır.

Stratejik Amaçlar

Bir etkinliğe hazırlanırken, stratejik plan için stratejik hedeflerin geliştirilmesinde amir her zaman dört stratejik ilkeye atıfta bulunmalıdır: bilgi, kolaylaştırma, iletişim ve farklılaşma.

Stratejik Plan: Erken bir görüşme gerçekleştikten ve potansiyel riskler belirlendikten sonra, stratejik müdür, genel stratejiyi bir plana dönüştürmekten sorumlu olacaktır. Strateji, dinamik olması gereken ve süregelen tehlikelerin, risklerin değerlendirilmesini ve analizini içeren kısa, yazılı bir belgedir. Polislik rolünü ve olayın nasıl ilerlemesi konusunda amirin talimatlarını belirleyecek olan stratejik hedefler, hiçbir yanlış anlaşılma olmaması için açık ve kesin olmalıdır. Koşullardaki herhangi bir değişiklikte uyumlu olup olmadıklarından emin olmak için düzenli olarak gözden geçirilmelidirler. Stratejik hedefe örnek olarak: katılımcıların, polisin ve genel halkın güvenliğini sağla-

mak; barışçıl bir toplantının kolaylaştırılması; toplantı öncesinde, sırasında ve sonrasında suçun önlenmesi ve tespit edilmesi; yasaları ihlal etmiş olabilecek kişileri tutuklamakla ilgili bir politika belirlenmesi²¹ ve başkalarının hak ve özgürlüklerine yönelik her türlü müdahaleyi en aza indirmek söylenebilir.

Müdür, stratejik hedefleri belirlerken aşağıdakileri dikkate alır:

- Gösterinin yeri, ölçeği, zamanlaması ve boyutu;
- Belirli gösteri türleri (örneğin yürüyüş, miting, geçit töreni);
- Bir toplantıdaki katılımcıların çeşitliliği ve dengesi (örneğin, erkekler ve kadınlar, yetişkinler ve çocuklar, güçlü ve engelli bireyler);
- Polisin rolü (örneğin, barışçıl gösterinin veya şiddet içeren gösteriye karşı çıkmamanın kolaylaştırılması, binaların korunması);
- Medyanın ilgi düzeyi (bu ilgi gün içindeki sayıları artıralabilir mi);
- Genel anlamda polisin çıkarımları (örneğin, gösterilerle ilgili genel çıkarımlar);
- Gösterinin daha geniş nüfusa ve belirli azınlık topluluklarına potansiyel etkisi;
- Benzer olayların tarihi; ve
- Yürütülen herhangi bir risk değerlendirmesinin sonuçları.

İki hedef çatıştığında veya müdür birinin daha yüksek riske sahip olduğunu hissettiğinde, bunu stratejik planın ana hatlarını çizerken açıklanması gerekir. Her olay farklıdır ve kendine has özelliklerine göre değerlendirilmelidir. Stratejik hedefler, olayın planlanmasında ve operasyonel konuşlandırmada yer alan her görevli tarafından iyi anlaşılmalıdır. Stratejik hedefler, beklenen sonucu tercih edilen, kabul edilebilir veya kabul edilemez olarak tanımlanmalıdır. Potansiyel sonuçları belirleyerek, stratejik müdür, ortaya çıkabilecek kabul edilemez sonuçları çözmek için acil durum planları oluşturabilmelidir.

²¹ Birçok ülkede bu, savcı ile önceden istişare yapılmasını gerektirir.

Şekil 3. Stratejik Sonuçlara Bir Örnek:

Tercih Edilen Sonuç	Kabul Edilebilir Sonuç	Kabul Edilemez Sonuç
Olay barışçıl bir şekilde geçer, önemli bir problem yoktur.	Fazla şiddete yol açmayan küçük bir karıklık.	Büyük bir kargaşa, büyük maddi hasar, çok sayıda polis ve sivil can kaybı.

Büyük bir kargaşa, büyük maddi hasar, çok sayıda polis Stratejik müdür ayrıca erken bir aşamada bir operasyonel amiri belirleyebilir, atayabilir ve kısa bir bilgilendirme toplantısı yapabilir ve stratejik hedefleri formüle ederken kendisine, ilgili danışmanlara, gösteri organizatörlerine ve anahtar paydaşlara danışmak isteyebilir.

Polislik Değişkenleri: Stratejik müdür, bir dizi sorunla nasıl başa çıkılacağı konusunda operasyon amirine rehberlik edecektir. Bunlara örnek olarak:

- Diğer faktörler, örneğin diğer gösterilerin varlığı ya da halka açık başka olayların üzerindeki potansiyel etkisi ve başkalarının hakları üzerindeki herhangi bir olumsuz etki dikkate alınarak, normalde kolaylaştırılmasına rağmen beklenen sürenin ötesinde devam eden bir gösteri;
- Hükümet binaları, ibadethaneler, anıtlar gibi sembolik veya stratejik olarak önemli simgesel yerler;
- Özel korumaya ihtiyaç duyabilecek önemli kişiler;
- Çeşitli nedenlerle kullanılmaması gereken taktikler, örneğin CS gazının kullanımına ilişkin kısıtlamalar (genelde göz yaşartıcı gaz olarak bilinen 2-klorobenzalmalononitril bileşiği);
- Soruşturma değişkenlerinin belirlenmesi, soruşturma birimine uygun şekilde kaynak sağlanması ve istihbaratın işleviyle güçlü bağların olması; ve
- Gösteri esnasında işlenen suçlara yönelik diğer tepkiler.

Stratejik müdür, stratejik planda polislik tarzını da (gösteridekilerle etkileşim biçimini, yani çatışmasız, kolaylaştırıcı) belirlemelidir. Polislik tarzı, bir gösteri içindeki katılımcılar ile polis arasındaki dinamikler üzerinde doğrudan bir etkiye sahip olabilir, diyaloga yardımcı olabilir veya şüphe yaratıp gerilimi yükseltebilir. Gösteridekilerin hareketi kısıtlayan, çevik kuvvet polislerini görevlendiren çatışmacı bir polislik tarzı, gösteri barışçıl bir şekilde başlasa bile, gerilimlere ve olası kızıışmalara ve şiddete yol açabilir.

Kaynak Sağlama: Stratejik müdür, yeterli personelin (hem alandaki görevliler hem de soruşturmayı ve istihbaratı yapan destekleyici polisler dahil) ve gösterinin güvenli bir şekilde denetlenmesi için ekipmanların mevcudiyetini sağlama sorumluluğuna sahiptir. Mevcut kaynakları, sorumluluk alanlarından gelen taleplerini ve emri altındaki memurlarının eğitim ve becerilerini dikkate almalıdır. Örneğin, tazyikli su veya CS fırlatıcılar da dahil olmak üzere güç kullanma seçeneğiyle konuşlandırılacak görevlilerin uygun şekilde eğitilmeleri, etkili bir komuta kontrol yapısı tarafından desteklenmesi ve her bir kuvvet seçeneğinin ne zaman kullanılabileceği konusunda net talimatlara sahip olmaları hayati önem taşımaktadır.

Son olarak, stratejik müdür, bir hareket planı formüle edebilmesi için operasyon amirine stratejik hedefler ve stratejik planın diğer unsurları hakkında bilgi vermekten sorumludur. Stratejik amirin aldığı yeni bilgiler, stratejik hedeflerin değiştirilmesi gerektiği anlamına gelebilir, bu durumda güncellenmiş bilgiler mümkün olan en kısa sürede diğer tüm polislere iletilmelidir.

Kontrol Listesi

Stratejik Planlama Aşamasında Komuta Ekibinin Sorumlulukları

Stratejik komut:

Herhangi bir gösteriye hazırlanırken dört stratejik ilkeye - bilgi, kolaylaştırma, iletişim ve farklılaşma - ve karar verme modeli başvurun;

Operasyonel Amirlik:

- ▶ Etkinlik, organizatörler vb bilgileri kontrol edin;
- ▶ Organizatörler ve paydaşlarla açık diyalog hatları oluşturun;
- ▶ Bir medya stratejisi oluşturun;
- ▶ Riskleri ve tehlikeleri belirlemeye başlayın;
- ▶ Operasyonel değişkenleri ve polislik stilini ayarlayın;
- ▶ Stratejik hedefleri tanımlayın;
- ▶ Operasyonel amiri tanımlayın ve bilgilendirin;
- ▶ Yeterli kaynak olup olmadığını kontrol edin, ve
- ▶ Stratejik bir plan taslağı oluşturun.

BÖLÜM 6. OPERASYONEL PLANLAMA AŞAMASI

Stratejik plan operasyon amirine ileildiğinde, bir sonraki aşama olan hazırlık çalışmasının birincil sorumluluğu üstlenecektir. Operasyon amiri, polisin barışçıl gösteriyi nasıl kolaylaştırmayı planladığını yazılı hale getirecektir. Stratejik planın geliştirilmesinde olduğu gibi, operasyon amiri bilgi, kolaylaştırma, iletişim ve farklılaştırma ilkelerine göre planı hazırlamalıdır. Plan, ferdi polis kaynaklarını ve mevcut polis memurlarını belirleyecek ve onları belirli operasyonel görevlere atayacaktır. Operasyonel görev seçenekleri, stratejik planla bağlantılı olduğu takdirde, uygun hedeflere ulaşmak için kullanılacaktır.

Bazı bağlamlarda, birden fazla operasyonel amir atama ihtiyacı olabilir. Bu yapılsa, operasyonel komuta ile stratejik ve taktik komutalar arasında net sorumluluk sınırlarının sağlanmasına dikkat edilmelidir. Bir meselenin iki emri kapsadığı durumlarda, hem karar verme sürecinde bir gecikme hem de herhangi bir polis eyleminden kimin sorumlu olduğu konusunda kafa karışıklığı oluşturma potansiyeli vardır.

- **Operasyonel plan** polisin stratejik amaçlarına nasıl ulaşacağını ve daha spesifik olarak, polisin gösteriyi nasıl idare edeceğini ana hatlarıyla gösterecektir.
- **Polislik hedefleri** stratejik amaçlara sahiptir; sembolik yerlerin, belirli kişilerin korunmasını veya toplu taşımanın kesintiye uğramasını önlemeyi içerebilir. Başlangıç hedefi her zaman bir gösterinin kolaylaştırılması olmalıdır, ancak polisin günlük hayatı aksatan durumların olmasına veya şiddete orantılı bir şekilde nasıl tepki verebileceği de göz önünde bulundurulmalıdır.
- **Operasyonel seçenekler** bu politika hedeflerine ulaşmak için kullanılan araçlardır. Örneğin, bir gösterinin kolaylaştırılmasına yönelik polislik hedefine ulaşmak için operasyon amiri, toplum polisinin operasyonel seçeneklerini kullanabilir. Diğer taraftan, şiddet içeren bir gösteri ile karşı karşıya kalındığında, polisin amacı gösteriyi dağıtmak olabilir, aşırılığın meydana geldiği durumlarda, operasyonel seçenekler CS gaz ve/veya tazyikli su kullanımını içerebilir.

Stratejik planı bir hareket planına çevirmeye çalışırken operasyon amirinin her türlü yeni istihbarattan faydalanması, her türlü riski gözden geçirmesi ve ardından stratejik planda değişiklik önermesi gerekebilir. Polisler hedeflerini netleştirmeden veya tanımlamadan önce, gerekli tüm değişikliklerin plana dahil edilmesi gerekecektir.

Bilgi

Hangi polislik hedeflerinin duruma en uygun olduğuna karar vermeden önce, operasyon amiri ilgili güncel bilgileri toplamalıdır. Stratejik müdür temel bilgileri aktarmış olacaktır, ancak operasyonda daha fazla ayrıntı gerekiyor. Bu, bulunulan yerin fiziksel özellikleri, gösterinin zamanı, gösterinin dağıtılması, toplanma nedeni, kamu yararı, olası katılımcı sayısı, olası muhalefet ve gösteriye katılacak olası kişi veya grupların niyetleri hakkında belirli bilgileri içerebilir.

Aşağıdaki alanlar hakkında bilgi toplanmalıdır:

- Gösteri neden yapılıyor? Gösteri kimin lehinde veya aleyhinde? Polisin varlığı göstericileri veya seyircileri alevlendirebilir mi? Gösterinin odak noktasının, toplumun diğer kesimlerinde (şiddet içeren) bir tepkiyi tetiklemesi olası mı?
- Gösteriye kimler katılacak? Sicilleri? Yaş ve cinsiyet profili? Amaçları hakkında bilinenler? Bölge halkı kimdir? Kimler gelip geçen (yoldan geçen) topluluktan? Seyredenlerden karşı göstericiler veya düşmanca üyeler olacak mı?
- Katılımcıların niyetleri nelerdir? (gösterideki katılımcılar ve grubun geneli arasındaki niyetlerin farklı olabileceğini unutmayın) İkincil niyetler hakkında istihbarat var mı? Bir toplantıya katılan bazı alt gruplar, ikincil bir protesto ve gösteri düzenleme niyetinde olabilir.
- Gösteri nerede yapılacak? Gösterideki bazı katılımcılar veya karşı göstericiler tarafından hedef alınabilecek önemli yerler var mı? Trafikte hangi sıkıntılar var? Amaçlanan rota?
- Gösteri ne zaman yapılacak? Günün hangi saatinde? Hava koşulları nasıl? Seyahat etkileri (dağılma sırasında toplu taşımanın mevcudiyeti)?
- Katılımcılar gösteriye nasıl gelecek? Nasıl ayrılmayı düşünüyorlar? Toplanma noktasından uygun çıkış yolları ve ulaşım var mı? Durağan bir olay mı yoksa yürüyüş mü olacak? Hoparlörler veya megafonlar için sahne gibi yapılar inşa edilecek mi?

Bu bilgiler, stratejik komutla sağlanan istihbaratı artıracaktır. Yeni bilgilerin gün ışığına çıktığı durumlarda, operasyon amiri bunu sadece taktik amirlerine değil, stratejik müdüre de aktarmayı unutmamalıdır, böylece stratejik planda ayarlamalar yapılabilir veya ek kaynaklar tahsis edilebilir.

Bilgi toplamanın önemli bir kısmı aslında alanda yürümek ve gösterinin yapılacağı bölgelerin fiziki biçimlerine ve coğrafyasına bakmaktır. Bu olmadan, trafik kısıtlamaları, bina bakımı, yol çalışması veya diğer engeller gibi bazı önemli faktörler gözden kaçabilir.

Risk Değerlendirmesi

İlk risklerin ve tehlikelerin belirlenmesi stratejik müdür tarafından tamamlanmalıdır. Ancak, risk değerlendirme en kapsamlı şekilde operasyonel planlama sırasında gerçekleşir. Mevcut tüm bilgileri göz önünde bulundurarak, operasyon amiri, gösterinin denetimini etkileyebilecek olası risklerin ve tehlikelerin çoğunu tanımlayabilmelidir. Riskler, gösteriyi aksatma veya kıskırtma niyetinde olabilecek grupların veya bireylerin varlığıyla alakalıyken; tehlike, örneğin yoldaki yoğun araç trafiği, basamaklar, takılma veya düşmeye neden olacak alçak çitler gibi zarara veya yaralanmaya neden olabilecek herhangi birşey olabilir.

Amir, risklerin ve bu risklerle ilişkili senaryoların belirlenmesine dayanarak, gösteri sırasında ortaya çıkması muhtemel önemli konuları ön plana alır ve riskleri azaltmak veya ortadan kaldırmak için uygun kontrol önlemlerini devreye sokabilir. Bu, örneğin, insanların yaralanma riskini ortadan kaldırmak veya tökezleme tehlikesini azaltmak için engellerin getirilmesi; trafik akışını kontrol etmek, kaza olasılığını azaltmak ve küçük gruplar tarafından şiddet içeren davranışları engellemek için belirli yerlere üniformalı memurlar yerleştirilmesi anlamına gelebilir.

Kalabalıklar içinde kadınların cinsel saldırıya uğradığına ilişkin haberler, yalnızca kadınları protesto etkinliklerine katılmaktan caydırmakla kalmaz, aynı zamanda protestocuların kendilerini itibarsızlaştırmaya da hizmet eder. Failler genellikle bu suçları cezasız kalarak işleyebileceklerini düşünürler. Polisin cinsel şiddete müsamaha gösterilmeyeceğini ve cezalandırılacağını açıkça ifade etmesi önemlidir. Mümkün olduğunda, polis, kadın gruplarıyla ve diğerleriyle, kadınların güvenliği hakkında konuşmak için önceden ilişki kurmalı, polis güvenliklerini sağlamak için gösterideki kadınları izlemelidir. Polisin bu riskleri ciddiye aldığı gösterdiğinde, gerçekleşme olasılıkları daha düşüktür.

Bu giderek artan bir problem olarak görüldüğünden, kadınların bir olay sırasında veya sonrasında cinsel şiddeti nasıl bildirebilecekleri de dahil olmak üzere bu tür konuların planlama aşamasında dikkate alınması da kritik öneme sahiptir.

Kolaylaştırma

İstihbaratı ve riskleri göz önünde bulunduran operasyon planı, polisin stratejik hedeflere nasıl ulaşmayı planladığını tam olarak gösterecektir. Tüm olaya bakmak ve aşağıdaki hedeflerin güvenli bir olayı kolaylaştırmak için ne zaman geçerli olduğuna karar vermek operasyon amirinin görevi olacaktır.

Polis için başlangıç noktası her zaman, gösteriyi düzenleyenlerin isteklerinin karşılanmasını kolaylaştırmak için en iyi nasıl plan yapabileceklerini düşünmek olmalıdır. Katılımcılar iç mevzuatın tüm yönlerine uymasalar bile barışçıl gösterinin kolaylaştırılması amaç olmalıdır. Organizatör yasalara uymamış olsa da, bireysel gösteriye katılan bir kişi bundan habersiz olabilir. Her durumda, olaydan sonra yasal işlem başlatılabilir, fakat bildirim şartına uyulmaması nedeniyle bir gösteride asla güç kullanılmamalıdır.

Kısıtlama Getirmek: Bir gösteriye, etkinlikten önce ilgili makam tarafından veya etkinlik sırasında polis tarafından kısıtlama getirilmesine yönelik bir karar verilirse, belirtilen insan hakları ilkelerine göre bilgilendirme yapılmalıdır. Polis her zaman kısıtlamayı uygulamak veya önermek için açık bir gerekçe dile getirmelidir; bir kısıtlama gösteriye önemli bir yük getirecekse organizatörlere her zaman makul alternatifler sunulmalıdır. Önceden uyarıda bulunmadan kısıtlamalar getirmek yerine, potansiyel kısıtlamaları organizatörlerle müzakere etmek her zaman tercih edilir. Tehlikeli yollara girmemek, anahtar noktalardaki akışı engellemenin önüne geçmek veya bir gösterinin zamanlamasını değiştirmek gibi bazı kısıtlamalar daha kolay müzakere edilebilir. Bazılarına ise direnilebilir, yasal olarak karşı çıkılabilir ve organizatörün itirazlarına maruz kalabilirler. Bu nedenle, operasyonel planlama aşamasında belirlenen herhangi bir kısıtlamanın mümkün olan en kısa sürede organizatörlere iletilmesi önemlidir. Kısıtlama uygulamadan önce polis aşağıdakileri dikkate almalıdır:

- Düzenleme ve kısıtlama için meşru gerekçeler:
Meşru gerekçeler sınırlama için uluslararası insan hakları belgelerinde

belirtilmiştir. Bunlar, iç mevzuatta ek gerekçelerle desteklenmemelidir. Ancak meşru gerekçeler, yerel tüzükler veya ilgili makam tarafından mutlaka yerel bağlama göre yorumlanacaktır;

- Kamusal alan: Gösteriler de, herhangi bir ticari faaliyet, araç ve yaya trafiğinin hareketi kadar kamusal alanın kullanım hakkına sahiptir. Herhangi bir kısıtlamanın gerekliliği düşünüldüğünde bu kabul edilmelidir;
- İçerik temelli kısıtlamalar: Gösteriler ortak bir ifadeyi, bu nedenle bir mesaj iletmeyi amaçlar. Herhangi bir mesajın görsel veya işitsel içeriği üzerindeki kısıtlamalar yüksek bir alt sınır ile karşı karşıya kalmalı ve yalnızca yakın bir şiddet tehdidi varsa polis tarafından uygulanmalıdır;
- Görüntü ve ses: Belirli bir hedef kişi, grup veya kuruluşa bir mesaj iletmek için halka açık gösteriler yapılır. Bu nedenle, genel bir kural olarak, gösterilerin hedef kitlesinin “görüntülemesi ve işitmesi” dahilinde kolaylaştırılmalıdır; ve
- Zaman, yer ve şekil kısıtlamaları: Düzenleyici makam, iletilen mesaja müdahale etmeyen geniş bir kısıtlama yelpazesine sahiptir. Bir toplantının zamanı, yeri veya şekline herhangi bir kısıtlama getiriliyorsa makul alternatifler sunulmalıdır.

Stratejik amir, stratejik niyetleri, stratejik planı ve operasyonel değişkenlerini ana hatlarıyla belirlemede genel sorumluluğa sahiptir. Herhangi bir olay öncesi kısıtlama, stratejik amirlerin düşüncesinde ve ilgili planlarda yer almaktadır. Etkinlik sırasında, örneğin bir olay veya şiddet sonrası uygulanan herhangi bir kısıtlama, operasyon amirinin kararı olmalıdır (ve komuta ekibince “beklenmedik durumlar” olarak önceden düşünülmüş olmalıdır). Bu tür beklenmedik durumlarda, stratejik amirle komuta ekibi durumun genel plana ve potansiyel olarak gösterinin kaynaklarına etkileri nedeniyle (hayati risk olmadığı sürece) müdahale etmemeli ve öncesinde tartışmalıdır. Bununla birlikte, durum gerektiriyorsa (yani, hayati bir risk varsa) yine öncesinde acil durum planları var olmalıdır.

Polis, organizatörlere gösterilerin mümkün olduğu kadar kısıtlamasız bir şekilde kolaylaştırılması gerektiğini fakat devlet yetkililerinin meşru amaçlarına ulaşması için gereken kısıtlamanın asgari düzeyde olacağını her zaman hatırlamalıdır.

İletişim

Stratejik müdür tarafından başlatılan diyalog, operasyonel komuta düzeyinde geliştirilmelidir. Polis her zaman organizatörlerle diyaloga giren bir personelde sürekliliği sağlamayı hedeflemelidir. Bu, kişisel ilişkilerin gelişmesini kolaylaştıracak ve karşılıklı güvenin kurulmasına yardımcı olacaktır.

Ayrıca, kafa karıştıran çelişkili mesajların iletilmesini önlemek için açıkça tanımlanmış tek bir iletişim hattı olduğundan emin olmalıdırlar.

Operasyon başlamadan önce organizatörlerle irtibat polisi olarak görev yapabilecek taktik amirleri belirlenmeli, rolleri ve sorumlulukları üzerinde karara varılmalıdır. Bu tür polis memurları, kolay diyalog kurma, müzakere ve arabuluculuk becerileri konusunda yetenekli olmalıdır. Bu aşamada, tercümanların gerekli durumlarda sürece dahil olabilmeleri için dil ve lehçe konularının dikkate alınmasına özel önem verilmelidir.

Polis iletişimin karşılıklı olmasını sağlamaya çalışmalıdır. Polisin bilgi toplarken tek başına barışçıl gösteriyi kolaylaştırmak amacıyla değildir, katkı sağlamaları için kilit taraflara da uygun ve yeterli bilgiyi sağlamaktadır.

Organizatörlerle etkileşimin esas olarak etkinlikle ilgili istek ve niyetlerin yanında olası riskleri ve tehlikeleri ve böylece herhangi bir sorunu ele almak için polisin ne yapması gerektiğini belirlemeye yardımcı olduğu akılda tutulmalıdır. Açık ve yüz yüze görüşme, bu tür tartışmaların çözümcül ve karşılıklı olarak kabul edilebilir bir sonuca ulaşmasını sağlayabilir.

Üniforma: Uygun üniforma tarzı, halka doğru mesajı iletme için önemlidir. Aynı zamanda, polis memurlarının da şiddetli saldırılara karşı korunma hakları vardır. Doğru zamanda doğru üniformayı giymekle ilgili denge, tehlikelerin gerçekleşme olasılığına ve saldırılara karşı koruyucu ekipmanla hazır olmak için çok erken veya çok geç hazırlanmanın şiddeti alevlendirmesine neden olma riskine bağlıdır. Üniforma altına koruyucu yelek giyilebilir. Tüm üniformalar ve kasklar, bir polis memurunun uygunsuz bir şekilde hareket etmesi durumunda o polis memurunu belirlemek için hizmet numarası ile işaretlenmelidir.

Farklılaşma

Polis kimin devreye gireceğini belirlerken, gösteriye katılabilecek farklı bireyler ve gruplar olduğunu ve bazılarının organizatörlerden farklı amaç ve çıkarları olabileceğini hatırlamalıdır. İletişime geçilecek uygun grupları ararken, olaya dahil olabilecek özellikle savunmasız kişilerin belirlenmesine dikkatedilmelidir. Gösteriden farklı şekillerde etkilenebilecek ve diyalog süreçlerine dahil edilmesi gerekebilecek çeşitli kişi ve kuruluşlar da olacaktır.

Olası Durumlar

Acil durum hizmetleriyle erkenden kurulan bağlantı, polis amirinin acil durum planlamasını ele almasına olanak sağlayacaktır. Bu, gösterinin denetimi sırasında meydana gelebilecek ve büyük bir probleme yol açabilecek olaylarda “eğer şöyle olursa” gibi ihtimallerin incelenmesi anlamına gelir. Büyük bir olay, bir veya daha fazla acil servis ekibine ihtiyaç duyulan, yerel makamlar tarafından özel düzenlemelerin uygulanmasını gerektiren acil bir durum demektir. Örneğin şunlar olabilir:

- Çok sayıda yaralının olması ve yaralıların kurtarılması ve taşınması;
- Acil servis kaynaklarının bir arada çalışmasını gerektiren herhangi bir olay;
- Çok sayıda insan için ölüm veya ciddi yaralanma tehdidinin olduğu için acil durum ve destek hizmetlerinin seferber edilmesi; ve
- Hem halkın hem de medyanın şikâatleri ve baskısı üzerine muhtemel, genellikle polise yönelik, çok sayıda soruşturmanın ele alınması.

Dikkate alınması gereken potansiyel riskler ve tehlikelere örnek olarak:

- Önemli derecede itilme, çığnenme, ezilme yaralanmaları;
- Kapalı alanlarda çıkan yangınlar;
- Yapısal çöküş, örneğin konuşmacılar için geçici sahneler veya izleyiciler için sıralı oturma yerleri kurulması; ve
- Tıbbi acil durum.

Polis amirleri ayrıca, yerel bağlamda, gösterinin denetimiyle ilgili olmasa da öngörülemeyen değişikliklerin mümkün olduğunu da farkında olmalıdır. Bunlar aşağıdaki gibi konuları içerebilir:

- Altyapı hatası;
- Bir yolun beklenmedik şekilde kapanması; ve
- Kötü hava koşulları.

Operasyon Seçenekleri

Polislik hedefleri belirlendikten sonra, operasyon amiri bunları başarmak için hangi polislik taktiklerinin kullanılacağına karar vermelidir.

Operasyonel seçenekleri kaynakların stratejik amir tarafından kısıtlanmasına bağlı olarak değişebilir. Bununla birlikte, operasyon amiri, “Düzeni koruyup devam ettiren proaktif polislik, düzensizliğe tepki gösterip müdahalede bulunan reaktif polisliğe tercih edilir.” ideali doğrultusunda, diyaloga ve barışçıl gösteri yönetimine elverişli seçenekleri her zaman tercih etmelidir. Stratejik hedeflere ulaşmak için polisin yararlanabileceği farklı kaynaklar olsa da, uygulamalar mümkün olan her yerde kolaylaştırma ve iletişimin temel ilkelerine atıfta bulunmalıdır.

Göz önünde bulundurulması gereken temel faktörler arasında şunlar yer almaktadır:

- Kıyafet kodu (örneğin, memurların günlük üniforma mı yoksa özel ekipman mı giydiği);
- Görevlendirilecek memur sayısı;
- Memurların konuşlanma yöntemi (örneğin, tedbiren yaya olarak az sayıda polis, çok sayıda araç grubuyla etkili konuşlandırma, önemli binalarda görünür caydırıcılık);
- Gösteriye katılanların görebileceği ekipman ve araç türleri;
- Göz önünde konuşlandırılan taktik seçenekler (örneğin, köpekler veya tazyikli su);
- Bilgilendirme şekli (örneğin, tam olarak anlaşılmasını sağlamak için özel fotoğraflar veya video görüntüleri gerektiriyor mu);
- Belirli taktiklerin kullanılmasının bir gösteriyi olumsuz etkileyebilme ihtimali (örneğin alçaktan uçan helikopterler veya polis köpeklerinin kullanılması);
- Kanıt toplama;
- Suç raporlama, soruşturma; ve
- Gözaltına alma stratejisi.

Operasyon amiri, polisin varlığının gerilimi artırmaya ya da güven vermeye hizmet edebileceğini ve polisin sözlü iletişim kullanımını üzerinde dururken kendisinin katılımcılarla bire bir, sözlü olmayan iletişimine, konuşlandırmanın vereceği izlenime dikkat etmesi gerektiğini unutmamalıdır. Örneğin,

tazyikli su benzeri ekipmanların görünür biçimde konuşlandırılması, kasklı ve kalkanlı koruyucu ekipmanlarla konuşlandırılan çok sayıda polis memuru, polisin rutin üniformalar içinde konuşlandırılmasından çok farklı bir izlenim yaratacaktır. Polis bir gösterinin organizatörleri ve katılımcıları ile çalışabilmek istiyorsa, gösteriyi kolaylaştırmak için konuşmaya ve birlikte çalışmaya istekli oldukları izlenimini veren ekipman ve sayılarla memurları görevlendirmeyi amaçlamalıdır.

Operasyon amiri düzensizlikten endişe duyuyorsa, uygun sayıda ve uygun teçhizata sahip polisleri yakınlarda, ancak gösterinin görüş alanından uzakta konuşlandırılmalıdır.

Operasyon amiri, mevcut tüm bilgi ve istihbaratı dikkate alarak, görevlendirilen personelin cinsiyet dengesini de sağlamalıdır. Bu, potansiyel senaryolar ve bağlarla uygun şekilde başa çıkabilmek için kadın memurların yeterli temsilini sağlamakla ilgilidir.

Aşağıdaki bölümde, belirli polislik hedeflerine ulaşmak için konuşlandırılacak bazı özel polislikler, ekipman türleri ve silahları özetlenmektedir.

Polis Roller

Toplum İrtibat Görevlileri/Diyalog Polisi

Bunlar, gösteri üyeleri veya yerel topluluklarla doğrudan ilişki kurmakla sorumlu görevlilerdir. İletişim ve müzakere için özel olarak eğitilirler ve operasyon komutanının doğrudan kontrolü altındadırlar. Polis ve gösteri organizatörleri arasındaki iletişim, daha sonra bu organizatörlere karşı kullanılacak istihbaratı toplamak için bir araç olmamalıdır.

Bu görevlendirmedeki amaç:

- Polisin niyetini halka açıklamak;
- Doğrudan gösterinin arabulucuları ile iletişim kurmak;
- Bireyler arasında güven oluşturmak;
- Organizatörler ve polis amirliği arasındaki iletişim sürecini iyileştirmek; ve
- “Sürpriz yok” ilkesini desteklemek.
- Ancak, şuna da dikkat edilmelidir:
- Bu memurları ya kalabalığın içinden ayırın ya da tehlikeli noktalara koyun;- veya herhangi bir başkaldırının kontrolü rolünde yeniden görevlendirin.

Bisikletliler

Bazı polis kuvvetlerinin, bisikletli polis memurlarını kullanmasının, grupları saldırgan olmayan bir şekilde çember içine alma veya onlara eşlik etmede etkili olduğu kanıtlanmıştır. Bisiklet içeren protestolar için de gereklidirler. İyi eğitilmiş bir bisikletli birim gösterinin hareketini yavaşlatmak için hızla bir bariyer veya filtre haline gelebilir.

Dikkat edilmesi gereken hususlar:

- Bisikletlerin düşük hızda sürülebilmesi gerekir;
- Memurların uygun şekilde eğitilmesi gerekir;
- Memurlar, en az iki kişilik gruptan oluşan ekipler halinde konuşlandırılmalıdır;
- Memurlar, gösterinin saldırgan hale gelme olasılığı bulunan yerlerde görevlendirilmemelidir; ve
- Memurlar diğer polis memurlarının grubundan tecrit edilmemeye dikkat etmelidir.

Kalabalık İnsan Yönetimi Görevlileri

Bunlar, normal, korumasız üniformalar giymiş, ancak birlikte çalışmak üzere özel olarak eğitilmiş ve bir birim olarak birlikte görevlendirildiklerinde barışçıl gösteri taktiklerini (yani açık dizilim hatları, güçlendirilmiş dizilim hatları, küçük ekip dizilimi taktikleri) bilen polislerdir.

Bu tür memurlar ılımlı görünümde kullanılabilir, bölgede devriye gezebilir, katılımcılarla ilişki kurabilir ve genel olarak gösterilerle bağlantılı faaliyetleri kolaylaştırabilir.

Bazı üstünlükleri ve avantajları vardır. Doğru bir şekilde eğitilirse şunları yapabilirler:

- Gösteridekiler ile kolayca etkileşim kurmak;
- Zor durumdaki insanlara yardım etmek (örneğin, kaza durumlarında, kayıp çocuklarda)
- Daha az agresif bir görüntü sunmak;
- Belirli sorunlarla başa çıkmak için gösteridekilerin geçişlerine veya gösterinin içinde kolayca hareket etmelerine izin vermesi; ve
- Alanı normale döndürmeye yardımcı olmak.
- Ancak dezavantajları var:

- Mermilere veya kişisel saldırılara karşı zayıf bir şekilde korunabilirler; ve
- Etkili olabilmeleri için birlik amirlerinin hareket yetkisi altında bir arada kalmaları gerekir.

İsyan Kontrol Görevlileri ve Birimleri

Bu memurlar, kasklar, kalkanlar, vücut zırhları ve coplara dahil olmak üzere koruyucu ekipmanlarla tam donanımlıdır ve kamu düzenini bozan ciddi olaylar için özel olarak eğitilmişlerdir. Bunlar, mümkün olduğu kadar uzun süre gösterinin görüş alanından uzak tutulmalı ve yalnızca durum kötüye gidiyorsa, karşı göstericiler veya diğer gruplar tarafından ciddi bir şiddet riski varsa konuşlandırılmalıdırlar.

Aşağıdakiler de dahil olmak üzere bir takım avantajları vardır:

Mermilere ve kişisel saldırılara karşı iyi korunur;

İsyan kontrolü konusunda yüksek derecede özel uzmanlığa sahip olmak, özel olarak eğitilmiş, iyi donanımlı olmak ve yüksek düzeyde kişisel disipline sahip olmak;

Hızlı hareket edebilir, düzensiz gösteriler veya gruplarla ilişki kurabilir; ve

Kolektif bir polislik ortamında kişilere güç kullanabilme becerisine sahip olmak.

Bu birimlerin konuşlandırılmasındaki dezavantajlar şunlardır:

Onların varlığı tek başına katılımcılara genellikle olumsuz bir mesaj gönderebilir;

Aşırı saldırgan veya disiplinsiz olabilirler;

Koruyucu başlıklar nedeniyle hem diğer polis memurlarıyla hem de halkla iletişimi ciddi şekilde azalır;

Onlara ihtiyaç olduğu sürece normale dönemez. Ama yine de, kaskların çıkarılması ve kalkanların indirilmesi gibi eylemler, gerilimi azaltmaya yardımcı olabilecek bir tür sözlü olmayan iletişim olabilir; ve

Tam koruyucu ekipman giyerken sıcak havalarda oldukça hızlı bir şekilde susuz kalabilecekleri için memurların sağlığı ve refahı bir endişe kaynağıdır.

Tutuklama Ekipleri

Düzensizlik veya olası düzensizlik sırasında tutuklama ekiplerinin kullanılması, çevrelerindeki diğerlerini şiddete yönlendirebilecek kişileri gözaltına almanın ve bir gösteriden çıkarmanın bir yoludur.

Tutuklama ekipleri görevlendirirken dikkate alınması gereken hususlar şunlardır:

- Özel olarak eğitilmiş, iyi donanımlı ve yüksek düzeyde kişisel disipline sahip olmalıdırlar;
- Tutuklama için doğru ve güvenilir bilgilere göre hareket etmelidirler;
- Tutuklamaların hemen mi yoksa olaydan sonra mı yapılması gerektiğine (muhtemelen CCTV veya kanıt toplama ekiplerinden elde edilen kanıtları kullanarak) karar vermelidirler;
- Tutuklanmasına karar verilen kişilerin etkin bir şekilde gözaltına alınmasını kolaylaştırmak için sahadan ayrılması gereken memur sayısının belirlenmesi; ve
- Eylemleri diğerlerini kızdırtabilir, hatta hınca neden olabilir ve katılımcılar arasında polise karşı düşmanlığı tırmandırabilir.

Kanıt Toplama Ekipleri

Bir toplantıda sabit video kameraların konuşlandırılması, yalnızca suçlara ilişkin kanıt toplamak için değil, aynı zamanda potansiyel suçluları ve sorun çıkaranları, yasaları çiğnemekten caydırabilecek psikolojik bir engelleyici sağlamak için de bir araç olabilir. Suçlular, hırsızlık veya cinsel saldırı gibi suçları işlemek için gösterilerde bulunabilir.

Bu tür bir kanıt toplamanın amacı, organizatörlere ve katılımcılara açıkça iletilmelidir.

Bununla birlikte, gizli gözlem ekipmanı veya uygulamalarına, ancak bu tür faaliyetlerin herhangi bir şekilde kullanılmasının insan haklarına etkileri gözden geçirildikten ve gerekirse adli izin istenip onaylandıktan sonra başvurulmalıdır. Bu nedenle, kanıt toplama ekipleri yalnızca cezai takibat için kullanılmalı ve şunları yapılmalıdır:

- Daima polis üniformasıyla konuşlandırılmalıdır;
- Kanıtlarını halkın gözü önünde toplamalı;
- Uygun şekilde eğitilmiş ve donanımlı olmalı;

- Uygun şekilde yönlendirilmeli (örneğin, bir amirin komutası altında);
- Yasal gerekliliklere uygun olarak kullanılmalı;
- Bazı durumlarda, kameraları doğrudan kişilere yakın mesafeden yöneltmenin kışkırtıcı olarak kabul edilebileceğini ve düzensizliğe yol açabileceğini unutmamalı;
- Fotoğrafları ve videoları, ruhsatsız kişilerin erişemeyeceği güvenli bir şekilde saklamalı;
- Kanıtlarını mahkemeye uygun bir şekilde sunabilmeli;
- Sürekli olarak değil, gerilimdeki artışa veya ceza gerektiren suçların, şiddetin meydana gelme tehlikesine tepki olarak kaydedilmeli; ve
- Film ve fotoğrafları saklanmalı.

Ancak, görevinden bağımsız olarak tüm polis memurlarının operasyonlar sırasındaki gözlemlerine ilişkin eksiksiz yazılı ifadeler vermeye ve suç teşkil eden davranışlara karşı mahkemede ifade vermeye hazır olmaları gerektiğini unutmayın.

Sivil Polis

Sivil giyimli memurların (keşif görevinde veya tutuklama ekibinin bir parçası olarak) gösteride bulunması dikkatli bir yönetim gerektirir.

İlk olarak, gizli memurların kullanımı özel hayat ve aile hayatı ile ilgili hakları²² (Madde 17 ICCPR) devreye sokacaktır ve bu nedenle, gizli memurların eylemleri orantılılık ve gereklilik açısından test edilmelidir.²³

Amirler ayrıca şunları da dikkate almalıdır:

- Memurların güvenliği
- Herhangi bir polis teçhizatının (örneğin ateşli silahlar ve telsizler) kaybetmelerinin veya çaldırılmalarının operasyon üzerindeki etkisi; ve

²² Birleşik Krallık Polisi'nde gizli görevde olan polis memuru Mark Kennedy'nin durumunda, polis memurlarının aktivistlerle uzun süreli, yakın ilişkiler kurdukları, onlardan çocuk sahibi oldukları ve geniş ailelerinin bir parçası oldukları ortaya çıktı. Bkz. Paul Lewis ve Rob Evans, "BM yetkilisi İngiliz hükümetini gizli polis skandalını soruşturmaya çağırıyor", The Guardian web sitesi, 23 Ocak 2013, <<http://www.theguardian.com/uk/2013/jan/23/un-official-undercover-police-scandal>>.

²³ Birleşmiş Milletler Özel Raportörü'nün barışçıl toplanma ve örgütlenme özgürlüğü haklarına ilişkin Birleşik Krallık ziyaretinin sonunda yaptığı açıklama. Daha fazlasını şu adreste görebilirsiniz: <<http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=12945&LangID=E#sthash.gUJ3z9To.dpuf>>.

- Memurlar, ajan provokatör olarak hareket etmemelidir ve meclis içinde asla yasa dışı eylemlerde bulunmamalı, eylemlere katılmamalı veya eylemleri kışkırtmamalıdır.

Atlı Polis Memurları

Atlı polisler bazı AGİT ülkelerinde potansiyel olarak sorunlu gösterilere eşlik etmek veya bunları yönetmek için kullanılır ve bazı durumlarda yaya polislerden daha etkili olabilir. Ancak, atlar bir polis operasyonu seçeneği olarak yaygın değildir ve katılımcılar için tehdit edici görünebilir.

Atlı polis kullanımına ilişkin hususlar şunları içerir:

- Atlı polisler gösteriyi ve izleyiciler daha iyi görebilir; sayılar, gösteri davranışları ve öngörülen problemler hakkında bilgi toplayabilir;
- Görünürlükleri ve kalabalığa erişimleri nedeniyle katılımcılarla iletişim kurmak için yararlı bir kaynak olabilirler;
- Bir topluluğa yerleştirmeleri operasyon amirliği yetkisindedir; çünkü bazı durumlarda atlar yayalarda istenmeyen yaralanmalara neden olabilir;
- Polis, atları asla silah veya güç aracı olarak görmemelidir;
- Atları gösterilere yerleştirmeden önce bir uyarı yapılmalıdır;
- Atların farklı gereksinimleri vardır ve her zaman kıdemli bir atlı polisten tavsiye alınmalıdır;
- Atların ahır ve veteriner hizmetlerine ihtiyacı olacak ve insanlar fazla olduğu sürece konuşlandırılmayacaklar;
- Tam koruma ekipmanına sahip atlı memurlar, yaya memurlarla benzer zaman kısıtlamalarına sahiptir; ve
- Atlı memurlar, yükseltilmiş oturma pozisyonları nedeniyle iyi bir görüşe sahip oldukları için kanıt toplamada kullanılabilirler. Bu durumda kask kameraları ile donatılmalıdırlar;

Polis Köpekleri

Köpekler, birçok polis teşkilatı tarafından çeşitli polislik işlerinde kullanılırlar, bireysel olarak veya daha büyük bir ekibin parçası olarak görevlendirilebilirler. Bununla birlikte, köpekler korkutucu ve kışkırtıcı olabileceğinden, rutin olarak değil, yalnızca belirli durumlarda kullanılmalıdır. Büyük gösterilerde kullanılmak için uygun değildir.

Polis köpeklerinin kullanımına ilişkin hususlar şunları içerir:

- Köpekler başkaldırıların kontrolünde, çevreleme veya dağıtma için kullanılmamalıdır;
- Köpekler ve köpek bakıcıları yüksek standartlarda eğitilmelidir;
- Köpek bakıcıları her zaman yaya görevlileri tarafından desteklenmelidir;
- Eğitmenleriyle birlikte köpeklerin bir gösteriye konuşlandırılmasından önce uyarı yapılmalıdır;
- Köpekler, yasayı çiğneyip çiğnemeyen arasında ayırım yapamazlar;
- Köpeklerin kullanımı kışkırtıcı, tehdit edici veya saldırgan olarak kabul edilebilir ve bunların konuşlandırılması durumları kışkırtabilir;
- Köpekler, uygun ulaşım ve veterinerlik hizmetlerine ihtiyaç duyar, bu nedenle dağıtımdan önce her zaman tavsiye alınmalıdır; ve
- Köpek kullanımına ilişkin geçmişe ait algıları olan bazı inanç gruplarının gösterilerini orantısız şekilde etkileyebilir.

Kaynaklar ve Ekipmanlar

Bariyerler

Barışçıl gösteri yönetiminde “görülme ve duyulma ilkesi” dikkate alınarak farklı türde engeller kullanılabilir. Şiddet içeren gösterilerin hareketini sınırlamak veya bazı durumlarda karşıt grupların görüşünü gizlemek için engeller yapılabilir, yapılması hedeflenir ve uyarılabilir:

- Yapılan bariyerler arasında doğal olarak orada var olan duvarlar, binalar, çalılık veya bitki örtüsü veya toplulukları ayırmak için inşa edilmiş fonksiyonel duvarlar bulunur. Elçilikler gibi bazı binalar kasıtlı engellerle inşa edilmiştir;

Kullanılan engeller arasında kalabalık insanları kontrol bariyerleri (bazen Fransız bariyeri olarak adlandırılır), Mojo Bariyerleri (konserlerde ve sahne etkinliklerinde kullanılır), hileli bariyer/şıkan bariyerleri (kalabalık insan hareketini yavaşlatmak için kullanılır), Parmaklıklılı Heras bariyerleri (birçok farklı türü bulunur) ve şerit bulunur; ve

- Engel haline dönüştürülenler arasında araçlar, polis memurları, bisikletli polisler, sabit konuşlandırılan birimler veya metal nakliye konteynırları bulunur.

Bariyerlerin kullanımındaki ana hususlar şunları içerir:

- Gösteri başlamadan çok önce yerlerinde olmalıdırlar;
- Fiziksel engeller bir toplantıya kısıtlamalar getirir; bu nedenle, polisin bariyerleri “sürpriz yok” yaklaşımının bir parçası olarak gösteriyi korumak amacını taşıdığından organizatörler bilgilendirilmelidir;
- Polisin ve göstericilerin hareketine engel teşkil edecektir;
- Polis, uygun çıkış ve giriş noktalarının olmasını sağlamalıdır;
- İnsanlar kullanılarak oluşturulan engeller diyaloga izin verir, ancak aynı zamanda tepki ve saldırganlığı da tetikleyebilirler;
- Fiziksel engeller diyalogu sınırlayabilir, ancak fiziksel teması sınırlayarak polisin veya bir toplantıya katılanların aşırı tepki vermesini de önleyebilir;
- Kullanılan bariyer tipinin riskleri beraberinde getirir. Örneğin, kalabalık kontrol bariyerleri, gösterinin saldırgan üyeleri tarafından kolaylıkla silahlara dönüştürülebilir;
- Fiziksel engeller kolayca hareket ettirilemez, bu da hızlı konuşlandırmayı sınırlar; ve
- Bariyerlerin çoğu insanların hareketini sınırlayacaktır ve değişken durumlarda kişiler bariyerlerden dolayı tuzağa düşebilir ve hatta ezilebilirler.

Sis Bombası

Duman kullanımı, polisin yeniden konuşlandırılmasına veya savunmasız kişilerin diğer göstericilerin görüş alanından uzaklaştırılmasına izin veren görsel bir bariyer oluşturabilir.

Sis bombasının kullanımına ilişkin hususlar şunlardır:

- Sis bombaları yalnızca polis güçlerine karşı şiddetli saldırılar (ateşli silahlar, yangın çıkarıcı veya patlayıcı cihazlar) olması durumunda kullanılmalıdır;
- Sis bombaları yalnızca operasyonel amirin yetkisinde kullanılmalıdır;
- Duman rüzgarla yön değiştirebilirken, kuvvetli rüzgâr dumanı etkisiz hale getirebilir;
- Duman, polisi gösteriden gizleyebilir, ama aynı zamanda, gösteriyi polisten de gizleyebilir;
- Sis bombası, bir gösteriye katılanlar tarafından göz yaşartıcı gazla karıştırılabilir ve düşmanca tepkilere veya paniğe neden olabilir;
- Panik davranışı durumunda gösteri için kaçış yolları düşünülmelidir;
- Dumanın şüpheli polis davranışlarını kamufle etmek için kullanıldığına

dair iddialar ileri sürülebilir;

- Acil durumlar dışında kullanımdan önce bir uyarı verilmelidir;
- Duman kutuları asla insanlara doğrultulmamalıdır; ve
- Duman polisin eylemini olumsuz etkileyebilir.

Polis Araçlarının Kullanımı

Polis araçlarının bir taktik olarak kullanılmasının dikkatli bir şekilde tanımlanması gerekir. Bir aracın bir topluluğa hızlı bir şekilde sürülmesinin kabul edilebilir olacağı hiçbir koşul yoktur. Böyle bir eylem, ayırım gözetmeksizin potansiyel olarak ölümcül güç kullanımı olacaktır ve insan hakları açısından haklı gösterilemez.

Polis araçlarının kullanımına ilişkin hususlar şunları içerir:

- Araçlar mobil bariyer olarak kullanılabilir;
- Araçlar, katılımcılarla iletişim kurmak için genel seslendirme sistemleri olarak kullanılabilir;
- Aydınlatma sağlamak için kullanılabilir;
- Araçlar, çok sayıda memurun, tutuklanan kişilerin veya ekipmanın taşınması için kullanılabilir;
- Mermilere karşı koruma sağlamak için araçlar kullanılabilir;
- Araçlar, yasa dışı davranışları caydırmak için bir güç gösterisi olarak kullanılabilir;
- Sürücüler uygun eğitimi almış ve uygun ehliyete sahip olmalıdır; ve
- Korna veya ışıkların kullanılması, göstericilerin davranışını etkileyebilir.

Yapay Aydınlatma

Bu, sağlık ve güvenlik tehlikelerini azaltmak veya bireylerin anonimlik algısını azaltmak için bir alanı aydınlatırken kullanılabilir. Aydınlatma, istihbarat ve kanıt toplamaya yardımcı olabilir. Bir gösterinin organizatörleri loş ışıkta gerçekleşmesini planlanmışsa yapay aydınlatma düşünülebilir.

Yapay aydınlatma şunlar olabilir:

- Uçaktan (gece güneşi);
- Araca monte edilmiş;
- Zemin bazlı;
- Elde tutulan.

Bazı aydınlatmalar güç kaynakları gerektirebilir.

Hava Desteği

Varsa, hava desteği, bir alana genel bir bakış sağlamanın yanı sıra kanıt ve bilgi toplamayı geliştirerek herhangi bir komuta ekibi için önemli olabilir. Aşağıdakiler de dahil olmak üzere konuşlandırılacak çeşitli hava desteği türleri vardır:

- Helikopterler;
- Uçaklar;
- Zeplinler
- Balonlar; ve
- Uzaktan kumandalı dronlar.

Hava desteğinin kullanımına ilişkin hususlar şunları içerir:

- Maliyet;
- Kullanılabilirlik;
- Yakıt doldurma ve uçuş süresi;
- Hava desteği, kaynakların etkin bir şekilde konuşlandırılmasına yardımcı olması;
- Havadan gözlem kışkırtıcı olarak görülebilir ve sahadaki gerilimlerin tırmanmasına yol açabilmesi;
- Pilotlara karşı lazer kullanılma ihtimali;
- Uçaktan gelen gürültünün iletişimi bozabilme ihtimali; ve
- İniş ve kalkış yetenekleri önemlidir.

Silah

Polis herhangi bir silah kullanmadan önce, ne kadar zaman için bu gücün gerekli olduğundan ve izin verilen herhangi bir gücün her daim orantılı kaldığından, yani kullanılan gücün biçiminin ve düzeyinin her daim orantılı olduğundan, istenen amaca ulaşmanın olumsuz sonuçlarının meşru amaçtan daha ağır olmadığından emin olmalıdır. Bu, gerekli düzeyde güç kullanılması amaçlanan kişilere aşırı derecede zarar verecekse güç kullanılmaması gerektiği ve görgü tanıklarına veya barışçıl katılımcılara zarar verilmemesine özen gösterilmesi gerektiği anlamına gelir.

Güç kullanımının potansiyel olarak ölümcül olduğunu ve herhangi bir silah kullanımının özellikle çocuklar, gençler, yaşlılar ve engelliler gibi belirli hassas gruplar üzerinde zararlı bir etkisi olabileceğini hatırlamak hayati önem taşımaktadır.

Herhangi bir silah kullanımında yetkilendirmeler ve uyarılar, olay sona erdikten sonra inceleme için her zaman ayrıntılı olarak belgelenmelidir.

Kalkan Hatlar

Koruyucu donanıma sahip olan, kask takan, kalkan taşıyan polis memurları bir bariyer oluşturur ve şiddet içeren davranışları caydırabilecek bir güç gösterisi sunarlar. Bununla birlikte, bazı durumlarda, kalkanlı bir hattının oluşması, şiddetli tepkileri teşvik ederek ve kargaşayı kışkırtarak tam tersi bir etkiye de sahip olabilir. Kalkan kullanımı, öncelikle mermilerin memurlara çarpmasını önlemek için kullanılan bir koruma aracıdır. Saldırgan bir modda coplarla (aşağıda anlatılacak) birlikte kullanılabilirler veya kalkanın düz yüzü bireyleri itmek için kullanılabilir. Kalkanın kenarlarını saldırgan bir şekilde kullanmaya özen gösterilmelidir, çünkü özellikle baş veya boyun bölgesine denk gelen darbelerde ölümcül olabilen ciddi yaralanmalara neden olabilir.

Kalkan hatlarının kullanımına ilişkin hususlar şunları içerir:

- Tüm polis memurları uygun donanıma sahip olmalıdır;
- Kalkanlıların konuşlandırılması, özel eğitim, uygunluk ve polis seçimini gerektirir;
- Birinci sırada müdürler, aşırı tepki veren memurları dizginlemeye hazır olmalı; sıkı bir komuta ve kontrol mevcut olmalıdır;
- Bu tür herhangi bir konuşlandırma, polisin müzakere ve iletişim kurma yeteneğini kısıtlayacaktır;
- Kalkan görevlilerine artık ihtiyaç duyulmadığında geri çekilmelidirler; ve
- Saldırı durumunda, kalkanlar suçlular tarafından tam aşağı yönde döndürülebilir ve bu da polis memurlarının ciddi şekilde yaralanmasına neden olabilir.

Coplar

Polis tarafından koordineli ve disiplinli şekilde cop kullanımı, bir gösteride şiddet uygulayan katılımcıları uzaklaştırıp dağıtabilir ya da polis memurlarını saldırılara karşı koruyabilir. Bir cop darbesinin herhangi bir şekilde kullanılması, orantılılık gerekliliğince gerekçelendirilmelidir. Coplar, yalnızca daha düşük düzeydeki diğer güç kullanımları denendiğinde ve etkisiz ya da pratik olmadığında kullanılmalıdır.

Copların kullanımına ilişkin hususlar şunları içerir:

- Şiddetten caydırmak veya uzaklaşmaya teşvik etmek için göstericilere bir güç gösterisi ve görsel bir uyarı olarak kullanılabilir;
- Provokatif olarak kullanılmalıdır, yani kalabalığı “kışkırtmak” için polis kalkanlarını coplarla dövmek uygun değildir;
- Cop kullanımı saldırgan, tehditkar olarak görülebilir ve gerilimin ve şiddetin tırmanmasına yol açabilir;
- Copların kullanımına ilişkin bir uyarı yapılmalıdır, ancak koşullar izin vermiyorsa veya bir tehlikeyi ortadan kaldırmak için bir copun hemen kullanılması gerekiyorsa bu uyarı olmadan da kullanılabilir;
- Ölüm veya ciddi yaralanma riski olmadıkça, cop darbeleri asla baş veya omuzların yanı sıra cinsel organlara, omurgaya ve vücudun diğer hassas bölgelerini hedef almamalıdır, çünkü bunlar ölümcül bir güç kullanımı olabilir veya ciddi yaralanmalara yol açabilir;
- Cop kullanımının meşru amacı karşılandıktan sonra, güç kullanımı durdurulmalıdır;
- Kuvvet kullanma sorumluluğu, hem cop kullanma veya çekme emrini veren amire hem de copu kullanan memura aittir; ve
- Copların bu şekilde kullanılması, yüksek standartta bir eğitim, çok etkili komuta kontrol ve kişisel disiplin gerektirir.

Tazyikli Su

Polisin kullandığı çeşitli tazyikli su türleri ve bunların çok sayıda işlevi vardır. Bazıları kanıt toplama kameralarıyla donatılmıştır (“Kanıt Toplama Ekipleri” girişine bkz.) ve diğerleri, kimyasal maddelerle birlikte suyu kullanma yeteneğine sahiptir (“Kimyasal Maddeler” girişine bkz.). Gösterilerin denetiminde, yangınla mücadele için kullanılanlardan ziyade yalnızca kolluk kuvvetleri için tasarlanmış tazyikli sular kullanılmalıdır. Tazyikli suyun her türlü kullanımı, orantılılık şartına karşı gerekçelendirilmelidir.

Tazyikli suyun birincil işlevi, bir gösterinin üyelerine karşı kuvvetle büyük miktarlarda su püskürtmektir. Barışçıl bir gösteriyi dağıtmak için asla tazyikli su kullanılmamalıdır.

Tazyikli suyun kullanımına ilişkin hususlar şunları içerir:

- TOMA konuşlandırılması, operasyonel komuta düzeyin ve üzerine yetkilendirilmelidir;

- TOMA, hızlı bir şekilde yeniden doldurulmak için güvenli bir kaynaktan yeterli basınca sahip hazır bir su kaynağına ihtiyaç duyar;
- Tazyikli su, CS gazından daha kuvvetli bir güç kullanımındır, ancak darbe mermilerinden daha az şiddetlidir (yani, cop mermileri, kauçuk mermiler, katlanabilir başlıklı plastik mermiler, köpük mermiler, lastik toplar);
- Bir TOMA'nın mevcudiyeti, gösteriye katılanlar tarafından ürkütücü veya provokasyon amaçlı olarak görülebilir;
- Kullanılmadan önce toplantıya katılanlara bir uyarı verilmelidir;
- Tazyikli suyun kullanımı kaygan bir yüzey oluşturma gibi riskler taşır ve yüksek su basıncı insanların düşmesine ve yaralanmasına neden olabilir;
- TOMA, hareketli yürüyüşlerden ziyade statik gösterilere daha uygundur;
- İnsanların güvenli bir şekilde uzaklaşmasını sağlamak için yeterli dağılma alanı veya çıkış yolları mevcut olmalıdır;
- Binalardan düşme tehlikesi olan kişilere karşı kesinlikle tazyikli su kullanılmamalıdır;
- Tıbbi bakım, ihtiyacı olanlar için mevcut olmalıdır;
- TOMA yalnızca eğitimli personel tarafından çalıştırılmalıdır;
- Amirler, polis memurlarının TOMA'ları korumak için gerekli olduğunun farkında olmalıdır; ve
- Tazyikli sular asla sıfırın altındaki sıcaklıklarda kullanılmamalıdır.

Kimyasal Maddeler

Yaygın olarak göz yaşartıcı gaz olarak bilinen CS gazının kullanımı, muhtemelen polisin kalabalığı kontrol etme taktiklerinin en iyi bilinenidir (birkaç ülkede, daha az etkili ama daha toksik kloroasetofenon ya da diğer adıyla CN kullanılmaktadır). Klorobenzalmalononitril (CS) kristalleri bir gaz bulutunda asılı kalır ve soluduklarında veya göz ağız çevresindeki nemli cilt ile temas ettiğinde yanma hissine, hapşırma ve öksürüğe neden olur. Çoğu durumda etkisi 10 ila 20 dakika içinde geçer. Bununla birlikte, uzun süreli veya yoğun maruz kalma, ağırlı kabarcıklara neden olabilir.

CS gazı genellikle özel olarak uyarlanmış bir tüfekten fırlatılan bir metal/ teneke kapta olur, ancak elde tutulan metal kapla da atılabilir. Her iki durumda da grup, teneke kutuyu alıp polis hattına geri atma yeteneğine sahiptir. Diğer sistemler, gazın iner inmez buharlaşan küçük bilye boyutundaki topaklar halinde atılmasını içerir. Bu konuşlandırma yöntemlerinin hiçbiri doğrudan herhangi bir kişiye yönelik olmamalıdır.

Bazı durumlarda TOMA ile boşaltılan suya CS gazı eklenebilir. Bu, daha şiddetli bir güç kullanımudur ve doğrudan bir bireye yönelik olabilir. Bu yöntemin, kristaller havada taşınmadığından genel popülasyonu etkileme olasılığı daha düşüktür. Bununla birlikte, etkilenen bireyler, kristallerin giysilerine emilmesi nedeniyle CS gazının etkilerine daha uzun süre maruz kalacaklardır.

Operasyonel amaç sadece gösteriyi dağıtmak olmalı ve kapalı alanlar gibi insanların çıkamayacağı yerlerde asla göz yaşartıcı gaz kullanılmamalıdır.

Dağıtma kararı hem gerekli hem de orantılı olmalıdır. Katılımcılardan ayrılmaları istenmiş ve bu talebi dikkate almamış olmalıdırlar. Ek olarak, öncelikle dağılmayı sağlamak için daha az zarar verici araçlar kullanılmalıdır. CS gazının herhangi bir kullanımından önce bir uyarı verilmelidir. Hem barışçıl katılımcılar hem de gösteriye katılmayan normal vatandaşlar için riskler, dağıtarak önlenmeye veya durdurulmaya çalışılan gerçek zarardan daha ağır basmadığı dikkatli bir şekilde değerlendirilmelidir.

Farklı bir kullanıma sahip başka bir kimyasal olarak, bir kişinin yüzüne püskürtülmek üzere tasarlanmış OC gazı — oleoresin capsicum — veya biber gazıdır. Bu, dağıtma amaçları için uygun değildir, yalnızca şiddet uygulayan kişilere karşı bir savunma olarak uygundur. Genellikle, tabanca tipi kabzaya sahip elde tutulan bir ünite olarak kullanılır. Spreyin basıncı nedeniyle, OC gazının yüz veya gözlere zarar vermesini önlemek için asla bir metreden daha kısa bir mesafede kullanılmamalıdır.

Kimyasal maddeler polis teşkilatları tarafından yaygın olarak kullanılsa da, bunların asla kullanılmaması gereken belirli bağlamlar vardır. Bunlar arasında, yaşlıların, çocukların veya kimyasallardan korunmak için hareket etmekte zorluk çekebilecek diğer kişilerin bulunduğu yerler, kapalı alanlar veya çıkışların kısıtlı olduğu ve ezilme tehlikesinin olduğu stadyumlar yer alır. Yalnızca uygun şekilde test edilmiş ve onaylanmış, nasıl kullanılacağına ilişkin açık talimatları bulunan, gereksiz, aşırı veya zarar verici kullanımına karşı gerekli önlemler alınmış olduğunda kullanılmalıdır.

Kimyasal maddelerin kullanımına ilişkin hususlar şunları içerir:

- Kimyasal maddelerin herhangi bir şekilde konuşlandırılması, asgari olarak operasyonel komuta düzeyinde yetkilendirilmelidir;
- Kimyasal maddeler, mermiler veya kaplar asla kişilere ateş edilmemelidir;
- Kimyasal maddelerin kullanımı polis memurlarını etkileyebileceği veya ya-

- ralayabileceği için, polisin etkili koruyucu donanımına sahip olması gerekir;
- Silahları yerleştiren memurlar, kullanım konusunda eğitilmelidir;
 - Alanda kullanımı, operasyon amiri tarafından kontrol edilmelidir;
 - İstenen hedefe ulaşıldığında, kullanımları ve konuşlandırılması operasyonel ve taktik amir tarafından durdurulmalıdır;
 - Hava koşulları, kimyasal maddelerin kullanımını büyük ölçüde etkileyebilir;
 - Bunlar öncelikle dağıtma taktikleridir ve yalnızca diğer yöntemlerin başarısız olduğu veya denendiğinde başarılı olma ihtimalinin düşük olduğu durumlarda ve yalnızca aşırı şiddet durumunda kullanılmalıdır;
 - Kullanmadan önce bir uyarı verilmelidir;
 - Stadyum veya çıkmaz sokaklar gibi gösterinin dağılmasının zor olabileceği alanlarda asla kullanılmamalıdır;
 - Panik halinde acil kaçış yolları düşünülmelidir;
 - Kaçış yolu, rüzgârın ve kimyasalın salınacağı yer dikkate alınarak belirlenmelidir;
 - Yaralanmaları önlemek veya en aza indirmek için kaçış yolu açık ve net olmalıdır;
 - Kaçış yolu, yol boyunca yan yollar olmaksızın asla polis hattına doğru olmamalıdır;
 - Hava yoluyla bulaşan maddeler söz konusu olduğunda, bölgedeki nüfus dikkate alınmalıdır, örneğin gaz bir hastanenin yakınına veya yakınına atılmamalıdır;
 - Tıbbi bakım, ihtiyacı olanlar için mevcut olmalıdır; ve
 - Kullanımının kapsamlı bir şekilde raporlanması zorunlu olmalıdır (neden, nasıl, başarı düzeyi, zayıflar, vb.).

Plastik Mermiler

Dünya çapında kullanılan, çok çeşitli ve daha az öldürücü yuvarlak plastik baton ya da diğer adıyla plastik mermi vardır. Bunlara tahtadan silindir mermi, kauçuk mermiler, katlanır başlıklı plastik mermiler, köpük mermiler, plastik saçmalar ve saçma torbaları dahildir. Bu mermilerin hızı ve kalibresi büyük ölçüde farklılık gösterir fakat bu el kitabının kapsamı farklı türlerin yapımları hakkında bilgi içermez. Bununla birlikte, polislikte kullanımları için bazı hususlar vardır.

Plastik mermi kullanımı şiddeti çok yüksektir ve ateşli silah kullanımı ölçüğünde sonraki sıradadır. Bunun ışığında polis, plastik mermilerin daha az öldü-

rücü olduğunu, ancak yanlış kullanılırsa ölüme veya ciddi yaralanmalara neden olabileceğini anlamalıdır. Bu nedenle risk azaltıcı önlemlere uyulmalıdır.

Plastik mermilerin kullanımına ilişkin hususlar şunları içerir:

- Yalnızca test edilmiş ve onaylanmış mermi türleri kullanılmalıdır;
- Kullanım mesafesi ve hedeflerle ilgili net talimatlar oluşturulmalıdır;
- Memurlar, yapısal risklerin farkında olmalı ve talimatları takip etmelidir;
- Sevk etme yetkisi operasyon amiri tarafından ve kullanma yetkisi taktik amiri tarafından verilmelidir;
- Plastik mermiler yalnızca herhangi bir kişinin ciddi şekilde yaralanması veya ölmesi tehlikesinin bulunduğu durumlarda kullanılmalıdır;
- Bunlar yalnızca uygun donanıma sahip eğitilmiş personel tarafından kullanılmalıdır;
- Atışlar yalnızca ciddi yaralanma veya can kaybı tehdidi oluşturan bireylere yönelik olmalıdır;
- Plastik mermiler asla bir kalabalığın üzerine gelişigüzel ateş edilmemelidir;
- Plastik mermiler yalnızca gövdenin alt kısmına veya bacaklara yönelik olmalıdır (ciddi yaralanma veya can kaybı tehdidinde acil bir karşı koyma durumu dışında);
- Bunlar, hedefi vurmadan kasıtlı olarak yerden sektirilmemelidir;
- Yerde kullanım harekât komutanı tarafından kontrol edilmelidir;
- İstenen hedefe ulaşıldığında, kullanımları ve konuşlandırılması operasyonel ve taktik komuta amirleri tarafından gözden geçirilmelidir;
- İnsanların güvenli bir şekilde uzaklaşmasını sağlamak için yeterli dağılma alanı veya çıkış yolları mevcut olmalıdır;
- Tıbbi bakım, ihtiyacı olanlar için mevcut olmalıdır;
- Plastik mermiler, yalnızca diğer yöntemler denendikten ve başarısız olduktan sonra kullanılmalıdır; ve
- Mümkünse kullanımdan önce bir uyarı verilmelidir.

Ateşli silahlar

BM'nin Kolluk Görevlileri Tarafından Güç ve Ateşli Silah Kullanımına İlişkin Temel İlkeleri, ateşli silahların yalnızca herhangi bir kişinin yaşamı için ani ve gerçek bir tehdit oluşturan kişilere karşı kullanılabileceğini belirtmektedir. Ateşli silahların kullanımı, gücün en uç noktasındadır ve ölümcül bir seçenektir. Ateşli silahlar asla halk gösterilerinin yönetimi için operasyonel

araçlar olarak görülmemelidir. Ateşli silahlar, devam eden şiddet eylemlerinin olduğu durumlarda bile bir toplantıyı dağıtmak için kullanılmamalıdır.

Aynı veya benzer etkiyi sağlayacak başka bir seçeneğin mevcut olduğu durumlarda, bunun yerine bu yöntem kullanılmalıdır. Bir kişinin canını almak, polisliğin birinci ilkesine (hayatın korunması) aykırıdır ve yaşam hakkının ihlalidir. Bu nedenle, bir kişinin hayatını riske atmak, ancak başka bir hayatı korumak veya kurtarmaksa kabul edilebilir.

İstihbarata göre kamuya açık bir olayın belirli yönlerini denetlemek için ateşli silah memurlarının konuşlandırılmasına (rutin olarak silahlı polis memurlarının konuşlandırılmasının dışında) özel bir ihtiyaç varsa, bu tür memurlar iyi eğitilmiş ve donanımlı olmalı ve olay sırasındaki ateşli silah kullanımında tek başına yükümlü olmalıdırlar.

Ateşli silahların kullanımına ilişkin hususlar şunları içerir:

- Asayiş görevlileri yalnızca kılıflı ve yerinde sabit belde taşınan silahlarla silahlandırılmalıdır;
- Yalnızca bir polis veya başka bir kişi ani bir hayati tehlike durumunda-yken silah çekilmelidir;
- Asayiş görevlileri, mümkün olan yerlerde, daha isabetli, çift taraflı silahlarla donatılmış ateşli silah polislerinden oluşan küçük ekipler tarafından desteklenmelidir;
- Ateşli silahlar ekipleri, yalnızca açık tehditlerde operasyonel komuta tarafından konuşlandırılmalı ve alandaki taktik komuta görevlileri tarafından kontrol edilmelidir;
- Ateşli silahların kullanımına ilişkin sorumluluk komutaya ve ateşli silahları kullanan görevlilere aittir;
- Ateşli silahlar ancak diğer yöntemler denendikten ve başarısız olduktan sonra kullanılmalıdır;
- Yalnızca hedef dahilinde ve tehdit ortadan kalkana kadar ateşlenmelidir: otomatik ateş asla kabul edilemez;
- Kalabalığa ayırım gözetmeksizin ateş etmek asla meşru veya kabul edilebilir değildir;
- Atışlar yalnızca, polis memurları da dahil olmak üzere herhangi bir kişinin yaşamı için ani ve gerçek bir risk oluşturan kişilere yönelik olmalıdır;
- Ateşli silahlar görevlileri, masum bir izleyiciyi vurma olasılığının farkında olmalıdır;

- İstenen hedefe ulaşıldığında, kullanımları durdurulmalı ve konuşlandırmaları operasyonel ve taktik komuta amirleri ile gözden geçirilmelidir. Güç kullanımını içeren tüm durumlarda olduğu gibi, görevli, hedefe ulaşıldığında veya artık kullanılmasına gerek kalmadığında ateşli silahları kullanmayı bırakmalıdır;
- Panik halinde toplanma için kaçış yolları düşünölmeli;
- Tıbbi bakım, ihtiyacı olanlar için mevcut olmalıdır; ve
- Polis, herhangi bir ateşli silah kullanımını rapor etmeli ve incelemelidir.

**Operasyonel Planlama Aşamasında
Komuta Ekibinin Sorumlulukları
Kontrol Listesi**

Stratejik Amirlik:

- ▶ Operasyonel amire stratejik bir plan sunun;
- ▶ Operasyonel planın hazırlanmasını denetleyin, stratejik amaçlara uygun olmasını sağlayın;
- ▶ Organizatörlerle diyalog hatlarına devam edin; ve
- ▶ Gösteriyi başarılı bir şekilde denetlemek için yeterli kaynakları sağlayın.

Operasyonel Amirlik:

- ▶ Organizatörlerle özel diyaloglar kurun;
- ▶ Stratejik amaçlar doğrultusunda bir operasyonel plan formüle edin ve insan haklarını etkileyen herhangi bir angajman için net karar alması-reçleri gösterin;
- ▶ Herhangi bir durumda hangi operasyonel seçeneklerin kullanılacağını ve bunların kullanımına ilişkin risklerin nasıl ele alınacağını kesin olarak belirleyin;
- ▶ İlgili tüm bilgileri stratejik amire iletin;
- ▶ İlgili polislik hedeflerini belirleyin;
- ▶ Risk değerlendirmelerini dikkate alarak bu hedeflere ulaşmak için gereken taktikleri belirleyin; ve
- ▶ Operasyonel amirleri tanımlayın.

BÖLÜM 7. TAKTİKSEL PLANLAMA AŞAMASI

Harekat planı hazırlandıktan sonra operasyon amiri her bir fonksiyona veya coğrafi alana uygun sayıda personel tahsis edecektir. Yalnızca uygun şekilde eğitilmiş, donanımlı memurlara görevlerin verilmesini sağlamak için dikkatli bir değerlendirme yapılmalıdır.

Taktik amirlerinin atanması belirli rolleri veya işlevleri dikkate alınarak yapılmalıdır. Taktik amirlerine, göreve hazırlanmak ve öngörülemez sorunların meydana gelmesini önlemek için uygun kontrolleri ve teftişleri gerçekleştirecekleri yeterli zaman verilmesi gerekecektir. Görevlerine uygun, kendi özel taktik planlarını yapmaları gerekecektir.

Gösterilerde taktik görevde bulunan tüm polis memurları, bireysel hak ve özgürlüklerinin korunmasını savunur. Polis memurlarının etkili bir şekilde hazırlanması için memurların sağlığı ve güvenliği de dikkate alınmalıdır. Aşağıda, polis amirlerinin dikkate alması gereken temel konulardan bazıları açıklanmıştır.

Bilgi

Brifing: Brifing görevlileri, herhangi bir operasyonun hayati bir parçasıdır, görevdeki her polis brifingi stratejik hedeflerinin yanı sıra herhangi bir taktiğin farkında olunmasını sağlamak için kullanılmalıdır. Tüm polis memurları kendi rollerini ve sorumluluklarını tam olarak anlamalıdır. Brifingler ayrıca görevlilere uluslararası insan hakları kapsamındaki sorumluluklarını, güç kullanımına ilişkin kısıtlamaları ve aşırı güç kullanımını kademli bir memura bildirme gereğini hatırlatmak için de kullanılmalıdır.

Operasyon amiri, tüm taktik amirlerinin bilgilendirilmesini sağlamaktan sorumludur ve onlar da bir gösteriye gönderilmeden önce komutaları altındaki tüm polisler için brifing vermelidir. Operasyon planı, iyi bilgilendirilmiş ve hazırlanmış olmalarını sağlamak için tüm polis memurlarına önceden sunulmalıdır. Bir seçenek, operasyon planını önceden tüm polis memurlarına güvenli yollarla göndermektir. Tüm brifinglerin içeriğinin bir kaydı tutulmalıdır.

Büyük ve karmaşık konuşlandırmalar için, harekat amirinin tüm taktik amirlerle farklı senaryoların ve beklenmedik durumların simüle edilebileceği bir tatbikatın düzenlenmesi iyi bir uygulamadır.

İyi bir brifing için:

- Grubun büyüklüğüne uygun bir yerde;
- Kesintilerin olmadığı bir zamanda;
- Görevlilerin, görevlerini netleştirebilmeleri için brifing görevlisine sorular sormalarına izin verin;
- Taktik amirlerinin yazılı talimatlarıyla desteklenmeli, böylece bireylerden ne istendiği konusunda hiçbir şüphe kalmamalıdır; ve
- Operasyonun boyutu nedeniyle bir dizi brifing yapılması gerektiğinde tutarlı olunmalıdır.

Taktik amirleri ayrıca, polislerin toplantı boyunca meydana gelebilecek herhangi bir değişiklik ve gelişme hakkında bilgilendirilmesinden de sorumlu olacaklardır.

Kolaylaştırma

Aşağıdaki adımlar, herhangi bir gösterinin etkin bir şekilde kolaylaştırılması için ön koşullardır.

Eğitim: Meclislerde görevlendirilenler uygun eğitimden geçmeli ve rollerine ve özel görevlerine göre donatılmalıdır.

Ekipman Kontrolü: Tüm görevliler, kendi ekipmanlarının amacına uygun olup olmadığını kontrol etmekle yükümlüdür. Memurlar, ateşli silahlarla görevlendirildiklerinde, memura verilen mermi sayısı, öğelerin seri numarası, ekipmanın kime verildiği, ne zaman verildiği ve, mühimmat verilirse dikkatli bir kayıt tutulmalıdır. Bu, bir denetim görevlisi tarafından denetlenmeli ve bu görevli tarafından imzalanmalıdır.

Taktik amirleri ile hareket amirleri arasında iletişimin gerçekleşebilmesi için gösteri gününde yeterli telsiz ekipmanı (yedek piller dahil) hazır bulundurulmalıdır. Uzakta bulunan ve meslektaşlarından ayrılma veya izole olma olasılığı bulunan memurlara da özel önem verilmelidir. Telsiz arızası durumunda iletişimin devam edebilmesi için cep telefonu numaralarının yedek bir listesi de hazır bulundurulmalıdır. Tüm radyo trafiği ve ilgili telefon görüşmeleri, eğer mümkünse, herhangi bir soruşturmada gerekli olmaları durumunda ileride incelenmek üzere kaydedilmeli ve saklanmalıdır.

Hoparlörler, gösterinin boyutuna ve konumuna uygun olduklarından emin olmak için test edilmelidir, varsa elektronik tabela uygun dilde olmalı ve kendi kendine yeterli bir güç kaynağına sahip olmalıdır.

Taşıma: Bir gösteride görevli polis memurlarını görev yerine götürmek için yeterli ulaşım aracı mevcut olmalıdır. Ayrıca, tutukluların güvenli bir şekilde taşınması için uygun araçlar hazır bulundurulmalı ve sağlık ekiplerinin görev yaptığı yerlerde hasta veya yaralıların uzaklaştırılması için uygun araçlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bölgeye aşına olmayan görevlilerden yardım istendiğinde, bölgeyi tanıyan sürücülerden yardım sağlanması düşünülmelidir.

İkram: Uzun süre görev yapan memurların yiyecek ve tuvalet tesislerine ihtiyacı olacaktır, bu nedenle amirler yeterli yiyecek sağlamalı ve uygun tuvalet tesisleri veya tuvalet molalarını kolaylaştırmak için kısa süreli mola olanakları sağlamalıdır. Su, özellikle sıcak iklimlerde görevlendirilen memurlar için önemlidir ve bu, memurlar koruyucu kamu düzeni teçhizatında görevlendirildiklerinde artar. Benzer şekilde, soğuk iklimlerde görev yapan memurlara, toplantı sırasında ve sonrasında sıcak içecekler verilmesine izin verilmelidir.

Dinlenme ve İyileşme: Uzun saatler boyunca görev yapan memurlar, uygun dinlenme süreleri için görevden alınmalıdır. Buna amirler ve saha görevlileri de dahildir. Yorgunluk, bireyin karar verme yeteneğini azaltır, bu nedenle memurların iyi dinlenmeleri hayati önem taşımaktadır. Bu, yedek ekibin mevcut olması gerektiği anlamına gelir. Kapsamlı bir planlama ile uzun süreli görev süresinin önüne geçilmelidir.

Paydaşlar: Diğer kilit paydaşlar belirlenmeli ve etkinlikten önce katılım sağlanmalıdır. Görevlerine herhangi bir müdahalenin yerel halkın güvenliği üzerinde ciddi bir etkisi olabileceğinden, yangın, kurtarma ve ambulans hizmetlerinin toplantı süresi boyunca devam etmesi gerekir. Diğer yerel hizmet sağlayıcılar da bir toplantıdan etkilenebilir ve onlarla erken bir ilişki, sorunun derhal çözülmesini sağlayabilir.

Çok kurumlu operasyonlarda iyi bir koordinasyonun sağlanması önemlidir. Bu, açık bir komuta zincirinin oluşturulmasını, teşkilatlar arasında iletişimi sağlamak için aynı radyo frekanslarını kullanmayı vb. içerecektir. Diğer kilit paydaşların doğrudan operasyon amiri ile ilişki kurabilecekleri ortak bir taktik komuta odasının olması uygun olabilir. Ancak olayın birincil kontrolü polis komuta ekibinde kalacak.

İletişim

“Sürpriz Yok”: Hazırlık aşaması boyunca diyalog hatları oluşturularak ve açık tutularak, sadece gösteri organizatörleri ve polis arasında değil, diğer tüm paydaşlarla da bilgi kanalları açık tutulabilir. Bu, polisin dikkatli bir şekilde bilgilendirilmiş kararlar almasına ve gerçek olmayanları ve yanlış anlamaları ortadan kaldırmasına olanak tanır. Polis, eylemlerinin ve konuşlanmalarının başkaları tarafından yanlış anlaşılabilceğinin farkında olmalıdır, bu nedenle eylemi gerçekleştirmeden önce iletmek gerilimi azaltabilir ve etkisiz hale getirebilir. Polis ayrıca toplantı öncesinde kilit sivil paydaşlarla temasa geçmeli ve etkinliğe kadar onlarla düzenli temas halinde olmalıdır. Bazı durumlarda, temasların etkinlik boyunca ve sona erdikten sonra sürdürülmesi gerekecektir. Bu, polisin etkilenebilecek yerel işletme sahipleri veya yerel topluluk arabulucuları ile iletişim halinde kalması anlamına gelebilir, böylece endişeler giderilebilir ve bilgi iletilebilir.

Organizatörler: Gösteri organizatörleri ile temas, gösteriye kadar ve gösteri süresi boyunca sürdürülmelidir. Cep telefonu numaralarını değiştirmek, iletişimi sürdürmenin en iyi yolu olabilir. Etkinlik planlamasının çok erken bir aşamasında süreç boyunca görevde kalacak belirli bir iletişim görevlisinin atanması iyi bir uygulamadır.

Yönetim Kurulları: Gösterileri düzenleyenlerin, etkinliği kolaylaştırmaya yardımcı olmak ve yasal olarak dayatılan kısıtlamalara uyulmasını sağlamak için açıkça tanımlanabilir görevliler görevlendirmesi iyi bir uygulamadır (ancak yasal bir zorunluluk olmamalıdır). Bu sivil gözlemciler, kolluk kuvvetlerinin yetkilerine sahip değildir ve güç kullanmamalıdır, bunun yerine, gerektiğinde katılımcılara tavsiyelerde bulunmayı veya ikna yoluyla meclis katılımcılarının işbirliğini sağlamayı amaçlamalıdır.

İnsan Hakları Savunucuları: İnsan hakları savunucuları, bireysel olarak veya başkalarıyla birlikte insan haklarını barışçıl yollarla geliştirmek ve korumak için çalışan bireylerdir. Rollerini, Birleşmiş Milletler’in “Bireylerin, Grupların ve Toplumun Evrensel Olarak Tanınan İnsan Hakları ve Temel Özgürlükleri Geliştirme ve Koruma Hakkı ve Sorumluluğu Bildirgesi” tarafından kabul edilmektedir. İnsan hakları gruplarıyla erkenden ilişki kurmak, gerilimi azaltmaya ve güven oluşturmaya yardımcı olabilir. İnsan hakları grupları, gerektiğinde ek uzmanlık sağlamaya da hizmet edebilir. “Sürpriz yok” yaklaşımı

kapsamında, polis amirleri, ilgili insan hakları örgütleriyle sürekli olarak ilişki kurmayı, fikir alışverişini teşvik etmeyi ve insan hakları gruplarının genel olarak toplantıların denetimi konularında dile getirmek istedikleri endişelere yanıt verebilmeyi hedeflemelidir.²⁴ İnsan hakları savunucuları, toplanma özgürlüğünü denetlemek için faaliyetlerde bulunabilirler, polis onlarla işbirliği yapmalı ve çalışmalarını kolaylaştırmalıdır.

İşletmeler: Gösterinin yapılmasından etkilenmesi muhtemel olan yerel işletmeler; açılış saatleri, personel ulaşımı ve malzeme teslimatları için alternatif düzenlemelerin yapılabilmesi için etkinlikten önce göz önüne alınmalıdır. Bu, söz konusu işletmenin gösterinin ilgi odağı olabileceği durumlarda özellikle önemlidir.

Bölge halkı: Bölgede yaşayanlar, çalışanlar ve bölgeye gidip gelenler için; bir gösterinin büyüklüğünün önceden bilgisinin verilmesi bölge halkının alternatif düzenlemeler yapmalarına izin verecektir. Bilgi sağlamak, insanların seyahat rotalarını ayarlamasına, çocuklar ve yaşlılar için uygun düzenlemeleri yapmasına veya toplantı başlamadan önce önemli malzemeleri almasına olanak sağlayabilir. Bunu yaparak, polis amirleri halk ve gösteri üyeleri arasındaki çatışma olasılığını azaltmaktadır.

Farklılaşma

Tüm polisler için gösterideki katılımcı çeşitliliğinin, bir gösteri boyunca farklı kategorilerdeki bireylerin olası ihtiyaçlarının tam olarak farkında olmaları, barışçıl olan ve olmayan katılımcılar arasında her zaman ayırım yapmaları, ve böylece gösterinin güvenli bir şekilde gerçekleşmesini sağlamaya çalışmaları konusunda operasyonel ve taktik amirleri talimatını verip takibini yapmalıdır.

²⁴ *İnsan Hakları Savunucularının Korunmasına İlişkin Kılavuz İlkeler*, (Varşova: ODIHR, 2014), <<http://www.osce.org/odihhr/119633>>.

Kontrol Listesi
Son Hazırlık Aşamasında Komuta Ekibinin Sorumlulukları

Stratejik Müdürlük:

- ▶ Stratejik amaçların karşıladığından emin olmak için operasyonel planı kontrol edin;
- ▶ Yeterli kaynakların sağlandığından emin olun;
- ▶ Bir medya stratejisinin yürürlüğe olduğunda emin olun; ve
- ▶ Yeni bilgileri hareket amirine iletin.

Operasyonel Amirlik:

- ▶ Organizatörler ve paydaşlar ile iletişim hatlarını açık tutmaya devam edin;
- ▶ Taktik amirleri atayın;
- ▶ Taktik planlarının operasyonel ve stratejik planlara uygun olduğundan emin olun;
- ▶ Polisler için brifing saatleri ve yerleri belirleyin;
- ▶ Taktik amirleriyle bir tatbikat veya simülasyon düzenleyin;²⁵
- ▶ Uygun olduklarından emin olmak için risk değerlendirmesine karşı polislik hedeflerini ve operasyonel seçenekleri sürekli olarak yeniden değerlendirin; ve
- ▶ Yeni bilgileri stratejik amire iletin.

Taktik Amirleri:

- ▶ Operasyonel komuta ve diğer taktik amirlerine danışarak plan yapın;
- ▶ Öngörülemeyen sorunların erken bir aşamada çözülebilmesi için oldukları konumu veya ekipmanı kontrol edin;
- ▶ Sorumlu oldukları görev için yeterli personele sahip olmalarını sağlayın;
- ▶ Tüm personelinin görevleri için uygun şekilde eğitilmiş ve donanımlı olduğunu kontrol edin;
- ▶ Yeni bilgiler ortaya çıktığında operasyon amirliğine iletin; ve
- ▶ Görevlendirilen polis memurlarının iyi durumda olmasını sağlayın.

²⁵ Bir tatbikat, genellikle büyük bir konferans masası etrafında gerçekleştirilen planların geçerliliğini test etmek için etkinlik öncesi bir alıştırmadır.

III. Kısım

GÖSTERİ SIRASINDA

BÖLÜM 8. BARIŞÇIL GÖSTERİYE OLANAK TANIMAK

Herhangi bir gösterinin başarılı bir şekilde kolaylaştırılmasını sağlamanın anahtarı, uygun planlamadır. Plan, polislik hedefleri ile geliştirildiğinde, gösterilerin çoğu, karar verme sürecine operasyonel veya stratejik müdürün katılımını gerektirmeyecektir. Hem büyük hem de küçük olan çoğu gösteri, büyük sorun yaratmayacak ve başkalarının yaşamlarında kesinti kısa vadeli olacaktır. Çok az sayıda gösteri bir şiddete veya düzensiz davranışa neden olur.

Polis, bildirildiği veya kararlaştırıldığı şekilde gösteriyi kolaylaştırmakla yükümlüdür ve her zaman olayın barışçıl bir şekilde gerçekleşmesini sağlamak için gereken minimum sayıda polis kaynağının kullanılmasını sağlamayı amaçlamalıdır. Taktik amirleri, gösteri boyunca polis operasyonunu sürekli olarak gözden geçirmeli ve uygulamaları desteklemek için karar verme modelinden yararlanmalıdır.

Bu bölüm, polisin barışçıl gösterileri kolaylaştırmak için üstlenmesi gereken başlıca faaliyetleri kapsar. Gösteriyi düzenleyenlerin resmi veya gayri resmi olarak yetkililere bildirdiği veya polis istihbaratı ile polisin önceden bilgi sahibi olduğu gösterileri dikkate alarak başlar. Ardından, toplanmalar kendiliğinden veya polise herhangi bir bildirimde bulunmadan veya önceden uyarıda bulunmadan gerçekleştiğinde polisin nasıl tepki vermesi gerektiğini ana hatlarıyla belirtir. Ayrıca, gösterilere katılanların davranışlarını etkileyen bazı faktörleri göz önünde bulundurur ve olayların nasıl düzensizliğe veya şiddete dönüşebileceğine dair fikir verir.

Bilgi

Polis amirleri, gösteri hakkındaki bilgilerinin güncel olmasını, gösteriye, katılımcılara veya olayı etkileyebilecek diğer gelişmelere ilişkin yeni bilgileri ilgili görevlilere iletilmesini sağlamaya çalışmalıdır.

Kolaylaştırma

Hazır Olmak: Katılımcılar gösteri için toplanmaya başlamadan önce, mümkün olduğu kadar polisin görev yerinde olması önemlidir. Polis, memurları ve teçhizatı en uygun yerlere yerleştirebilmeli, gerekirse engellerle yolları kapatabilmeli, risk değerlendirmelerini gözden geçirebilmeli, gösteriyi kolaylaştırmak ve katılımcıları korumak için diğer tüm düzenlemelerin yürürlükte olduğundan emin olmalıdır.

Polis memurlarının erken görevlendirilmesi, bir gösterinin yeri veya rotasının tartışılmasında veya operasyonda hassas bir konun olduğu durumlarda özellikle önemlidir. Bir gösterinin üyelerinin veya protestocuların belirli yerlerde toplanmaması gerekiyorsa, o zaman polisin önce bu alanı onlardan talep etmesi gerekecektir. Bu polisin göstericileri alandan uzaklaştırmak için güç kullanma gerekliliğini önleyecek veya azaltacaktır.

Sahada erkenden bulunmak aynı zamanda kıdemli bir polis memurunun organizatörler ve medya dahil olmak üzere diğer tüm kilit paydaşlarla geldikleri anda buluşmasını ve onlara “sürpriz yok” ilkesi ile uyumlu olarak planlanan etkinliklerle ilgili bir güncelleme veya brifing vermesini sağlayacaktır.

Polis amirlerinin, görünür polis varlığı ile gerçek polis varlığı arasındaki farkı tanıması gerekir. Mümkün olduğunda, çoğu görevli ve ekipman toplanma yerine yakın, ancak etkinliğe katılan kişilerin hemen göremeyeceği bir yerde konuşlandırılmalıdır. Bir alternatif, gerektiğinde koruyucu ekipman giyebilen, tam teçhizatlı olmayan eğitimli birimlerin, sivil polislerin esnek bir şekilde konuşlandırılmasıdır.

Tolerasyon: Polis, kamu düzenini ve yasayı koruma sorumluluğunu taşımakla birlikte, görevlerinin de onlara bir dereceye kadar takdir yetkisi verdiğini her zaman bilmelidir. Kamu gösterilerinin denetiminde polis, küçük yasa ihlallerine ve düzensiz davranışlara müsamaha göstermeye istekli olmalıdır. Yasanın çok katı bir şekilde uygulanması, bir gösteriye katılanlar arasında öfkeye yol açabilir ve polise karşı tansiyonun yükselmesine ve düşmanlığa yol açabilir. Bu, operasyonel planlarda açıkça belirtilmeli ve brifinglerde pekiştirilmelidir.

Kararların Kaydedilmesi: Polis amirleri, verdikleri kararların veya verdikleri emirlerin gerçek zamanlı olarak kaydedilmesini ve sonraki bilgi alma olayları için hazır olmasını sağlamalıdır.

İletişim

Sürecin diğer aşamalarında olduğu gibi, organizatörlerle açık diyalog sürdürülmelidir. Organizatör, gönüllü veya profesyonel amirlerin hizmetlerini üstlendiyse, amirlere veya gösteri organizatörlerine (amirin yokluğunda) bilgi vermek üzere bir polis irtibat görevlisi atanabilir. Brifing sırasında polis operasyonu hakkında bilgi paylaşılmalı ve daha sonra meclis boyunca kıdemli amir ile temas sağlanmalıdır.

Bir taktik amirine, etkinlik sırasında organizatörlerle açık bir diyalog hattı tutmak, taleplerini hareket amirine iletmek ve polisten gelen talepleri organizatörlere iletmekle görevlendirilmelidir.

Polis her zaman, memurların gösteri boyunca iletişim halinde oldukları herkese dürüst ve tutarlı bir mesaj vermelerini sağlamayı amaçlamalıdır. Buna gösteri organizatörleri, katılımcılar, gösteri karşıtları, medya ve insan hakları savunucuları dahildir. Ayrıca etkinlik boyunca bilgi akışının devam etmesini ve “sürpriz yok” ilkesi doğrultusunda meydana gelebilecek değişikliklerden ilgili tüm tarafların bilgilendirilmesini sağlamalıdır.

Polis, aynı zamanda, polis operasyonuna yardımcı olabilecek bilgileri toplamayı amaçlamak yerine, ilgili taraflarla iki yönlü iletişimi sürdürmeyi hedeflemelidir. Bu, yalnızca gerçek zamanlı olarak organizatörlerin ve katılımcıların görüşlerini almaları ve herhangi bir endişeye yanıt vermeleri gerektiği değil, aynı zamanda davranışlarını uyarlamaları ve artan herhangi bir gerilime yanıt vermeleri için organizatörlere bilgi vermeleri gerektiği anlamına gelir. Özellikle, bir toplantı sırasında gelişebilecek söylentilerle etkili bir şekilde başa çıkmak için iki yönlü bir bilgi alışverişi kullanılabilir. Organizatörler ve polis arasındaki ilişkilerin zayıf olduğu ve güvenin olmadığı durumlarda söylentiler özellikle sorunlu olabilir.

Polis amirleri, polis memurlarının giydiği üniforma tipine ve taşıdıkları teçhizata, toplanma noktasından görülebilen memurların sayısına ve görünürde bulunan herhangi bir araç veya diğer teçhizatın niteliğine özel önem vermelidir. Polis memurlarının görünür biçimde alanda bulunması sözlü olmayan iletişim biçimidir ve görünür polis varlığı, organizatörlere ve bir gösteriye katılmak için toplanan insanlara açık bir niyetin ve beklentinin olduğunu iletacaktır. Polisin gündelik üniformalar içinde konuşlandığını görmek, polisin kontrolü elinde tuttuğu ve barışçıl bir olay beklediği izlenimini verebilirken, polislerin çevik kuvvet teçhizatı giyerek konuşlandırılması polisin daha saldırgan ve kargaşa beklentisi içinde olmasına neden olacaktır. Polisi çevik kuvvet teçhizatı içinde görmek, katılımcılar arasında gerilimi yükseltmeye veya memurlara yönelik şiddet eşiğini düşürmeye hizmet edebilir. Bu da saldırganlık ve polisle işbirliği yapmama olasılığını artırabilir.

Farklılaşma

Amirler her zaman, görevlilerden katılımcıların çeşitliliğinin farkında olmalarını ve gösteri gerçekleştiğinde farklı kategorilerdeki katılımcıların değişen ihtiyaçlarına yanıt vermelerini talep eder. Ayrıca, özellikle sözleri veya eylemleri yoluyla gerilimi artırmaya hizmet edebilecek ve erken müdahale yoluyla yönetilmesi gerekebilecek bireylerin farkında olmak için, grubun farklı alt bölümleri arasında ayırım yapabilmelidirler.

Polis Davranışı

Polis amirleri, polislerin de grup dinamiklerinin etkilerine en az gösteri katılımcıları kadar duyarlı olduğunu akıllarında tutmalıdır. Polis memurları genellikle polislik yaptıkları kişilere benzer bir demografik profile sahip olacaklardır ve özellikle gerilim arttığında endişe, belirsizlik, öfke ve korku gibi çeşitli duygular yaşayabilirler. Bir grup polis memuru ile bir grup gösterici arasındaki temel farklar, polis memurlarının asayiş konusunda eğitim almış olmaları, özel teçhizata sahip olmaları ve kıdemli bir memurun komutası altında olmalarıdır. Bu nedenle, operasyonel ve taktik amirlerinin, sözlü taciz eylemleri veya diğer provokasyon biçimleri karşısında bile, polislerin disiplinli ve kontrollü kalmasını sağlamaları önemlidir.

Polis amirleri her zaman gösteri üyeleriyle ilişkilerini nasıl geliştirebileceklerini düşünmelidir. Bir gösterinin dinamiği, katılımcılar ve polis arasındaki ilişkiye ve polislerin gösteriyi kolaylaştırmadaki rolünün algılanan meşruiyetine bağlı olarak değişebilir. Tüm gösteriler, polise ve birbirlerine karşı farklı görüş ve tutumlara sahip farklı bir katılımcı grubunu içerecektir. Birkaç gösteri tamamen polise düşmanca bir tutumda olacaktır. Polise karşı düşmanlık her ne kadar polis eylemlerine tepki olarak kendini gösteriyorsa, polise karşı sempatiyi ve saygıyı da artırabilir. Polis memurlarının hoşgörülü ve insancıl davranışları (örneğin, tehlikede olan kişilere yardım etme) göstericilerle ilişkilerini iyileştirebilir, öz polislik davranışını teşvik edebilir ve gerilimin azaltılmasına yardımcı olabilir, diğer yandan polislerin herhangi bir güç kullanımı katılımcıların üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olur, düzensizlik olasılığını artırabilir. Polis memurları, her zaman, polislik yaptıkları kişilerle olumlu ilişkiler kurmaya teşvik edilmelidir.

Polis sert bir müdahale ile hareket ettiğinde, katılımcıların gözünde meşruiyetleri azalabilir. Bununla birlikte, polis kolaylaştırıcı bir rol oynadığında ve insanlarla iyi ilişki kurduğunda, polislik yaptıkları kişiler tarafından kabul edilebilirler. Polisin meşruiyetini kabul eden katılımcıların barışçıl kalma olasılığı daha yüksektir ve bu da düzensizlik potansiyelini önemli ölçüde azaltır. Bu katılımcıların başkalarını barışçıl kalmaya teşvik etme olasılıkları daha yüksektir ve kendilerini bir azınlığın herhangi bir uygunsuz veya şiddet içeren davranışından uzak tutma olasılıkları daha yüksektir. Bu nedenle, bir toplantının tüm aşamalarında iletişimi ve kolaylaştırmayı sürdürmek, gösterinin barışçıl ve başarılı bir sonucunun anahtarıdır.

Plansız Eylemler / Gösteriler

Bazı durumlarda, gösteriler güncel bir konuya veya belirli bir aciliyete yanıt olarak düzenlenir, organizatörler ve katılan kişiler kısa sürede toplanmak isteyebilirler. Bu durumlarda yasal bildirim gerekliliklerine uymak mümkün değildir. Diğer durumlarda, çevredekileri şaşırtmayı amaçlayan bir eylem düzenlenebilir. Bir “flashmob”, bir grubun bir noktada ve açıklama yapmak için çok hızlı bir şekilde bir araya geldiği (genellikle kısa mesaj veya sosyal medya aracılığıyla organize edilir) ve sonrasında çok hızlı bir şekilde dağıldığı bir tür kendiliğinden toplanma türüdür. Bazı toplantılar polise haber verilmeden organize edilir çünkü organizatörler polise güvenmezler veya toplantının yasaklanacağından korkarlar ve bu nedenle bir toplantının yapılacağını açıkça belirtmek istemezler.

Bu tür olaylar yerel yasaları ihlal edebilirken, polis barışçıl toplantıları kolaylaştırmalıdır. Polisin olayı planlama ve kaynakları tahsis etme fırsatı olmadıysa, acil bir polis müdahalesi gerekebilir. Polisin bu tür durumları için acil durum planları olmalıdır.

Sosyal medya, cep telefonları ve internetteki son teknolojik gelişmeler, insanların geleneksel örgütlenme biçimlerine güvenmeden kısa sürede bir toplantıda bir araya gelmelerini giderek daha kolay hale getiriyor. Pek çok kendiliğinden gerçekleşen gösteri, aslında resmi bir organizatöre sahip olmayabilir, bunun yerine çeşitli gayri resmi sosyal ağlar aracılığıyla toplanırlar.

Bir eylem gerçekleştiğinde ve polisin herhangi bir ön bildirimi olmadığında, olay yerine ilk gelen polisin önlem alması beklenir. Olaya ilk müdahale

eden polisin öncelikli düşüncesi her zaman barışçıl bir toplantının kolaylaştırılması ve durumun en iyi nasıl istikrara kavuşturulacağı olmalıdır. Başka bir deyişle, meydana gelen her şeyin barışçıl kalmasını, katılımcıların güvende olmasını ve düzensizlik yaşıyorsa bu davranışın yayılmamasını veya başkalarını tehlikeye atmamasını sağlamalıdır.

Polis, planlanmamış bir gösteriye müdahale ediyorsa, polis amirleri (ister operasyonel ister taktik düzeyde olsun) öncelikle durumu değerlendirmeli ve nasıl müdahale edileceğini ve toplantının nasıl kolaylaştırılacağını değerlendirmek için Bölüm 3'te özetlenen karar verme modelini kullanmalıdır. Hem polisin hem de organizatörlerin niyetlerinin açıklığa kavuşturulabilmesi için polisin organizatörlerle diyalog kurmaya çalışması önemlidir. Polis, gösteriye katılanlar arasında kargaşa veya tehlikeye yol açabilecek herhangi bir eylemde bulunmamaya özen göstermelidir. Durumun görsel bir değerlendirmesini yaparak, polis, toplantının en etkili şekilde kolaylaştırılmasını sağlamak için uygun kaynakları kullanabileceklerdir. Toplantı şiddet içeriyorsa, öncelik şiddeti kontrol altına almak olmalıdır. Planlanmamış eylemlerin çoğu barışçıl kalacak ve polisin dikkatini çekmekten biraz daha fazlasını gerektirecektir.

Polisin ilk önceliği kamu güvenliği olmalıdır ve gösterilerin çoğu, hem gösteri sırasında hem de gösterinin sonunda, insanlar ayrılırken trafik kontrolü konusunda polisin yardımına ihtiyaç duyacaktır. Ayrıca toplantıya karşı çıkabilecek kişilerin tansiyonu yükseltip yükseltmeyecekleri veya şiddet uygulayıp uygulamayacakları da dikkate alınmalıdır.

Polis bir gösteriye daha sonra dolaylı olarak dahil olabilecek kişiler için güvenlik konularını da dikkate almalıdır. Trafığın alandan uzaklaştırılması ve herhangi bir ulaşım gecikmesi hakkındaki bilgilerin paylaşılması gerekebilir. Bu hizmetlerdeki herhangi bir gecikme, bir olaya acil müdahaleyi etkileyebileceğinden, özellikle itfaiye ve ambulans gibi hizmetlere bilgi verilmesi gerekecektir. Polis, bölgedeki yerel halkı ve işletmeleri de dikkate almalıdır. Büyük gösteriler fırsat kollayan suçluları çekebilir. Son olarak, polisin katılımcıların yaşı ve cinsiyeti gibi faktörleri dikkate alması gerekir.

Gösteri uzun bir süre devam ederse, polisin bir komuta yapısı kurması, stratejik niyetler belirlemesi, polislik hedefleri belirlemesi, operasyonel seçenekleri ve kaynakları tahsis etmesi ve organizatörlerle resmi iletişim hatlarını sürdürmesi gerekebilir. Herhangi bir barışçıl gösteriyi kolaylaştırırken, genel

halk bir dereceye kadar rahatsız olabilir fakat kamu güvenliği için açık bir tehdit içinde olmadıkça, polisin ilk müdahalesi gösteriyi dağıtmak olmamalıdır.

Gösteriyi kısıtlama veya dağıtma kararı, ilgili herkesin hak ve özgürlüklerinin yanı sıra dağılma durumunda ortaya çıkabilecek risklerin dikkatli bir değerlendirmesini gerektirecektir.

Göstericilerin Ayrılmasını Sağlama

Bir aşamada, bir gösteriye katılanlar gösteri alanından ayrılmaya karar vereceklerdir. Toplantılara katılanların doğal olarak ve polis müdahalesi olmaksızın bölgeyi terk etmelerine izin verilmelidir. Katılımcıların toplanma alanından uzaktaki güvenli yollara serbestçe erişimlerinin sağlanmasına özen gösterilmeli ve onları tehdit edebilecek düşmanca muhaliflerin saldırılarına karşı korunmalıdırlar.

Herhangi bir şekilde polisin gösteriyi dağıtması gerçekleşirse, bazı belirli faktörlerin her zaman göz önünde bulundurulması gerekecektir:

- İnsanların ayrılmalarına izin vermek için uygun çıkış ve kaçış yolları bulunmalıdır;
- Küçük dağınık gruplar polis için büyük bir gruba göre daha zor olabilir;
- Bir kez dağıldıklarında, bireylerin evlerine dönebilmeleri gerekir;
- Çok sayıda polisin görünür olması, bir gösterinin doğal olarak dağılmasını geciktirebilir, bu nedenle, polis memurlarını hemen görevlendirme için hazır bulunmakla beraber gösteri alanının görüş mesafesinden uzak tutmaya dikkat edilmelidir; ve
- Polis ayrıca kadınların, çocukların veya engellilerin güvenliğini etkileyecek dağılmayla ilgili her türlü konuyu dikkate almayı hedeflemelidir.

Bir gösterinin, başkalarının hak ve özgürlükleri veya yerel halkın refahı üzerinde çok az etkisi varsa veya hiç etkisi yoksa ve güvenli bir yerdeyse, polis katılımcıların kalmasına izin vermeli ve toplantının uzun süreli varlığını dikkate almalıdır.

Kontrol Listesi

Kolaylaştırma Aşamasında Komuta Ekibinin Sorumlulukları

Stratejik Müdürlük:

- ▶ İnsan haklarına uygun olması adına için polislerin müdahalesini takip edin;
- ▶ Operasyona uygun olmaları için stratejik hedefleri gözden geçirin;
- ▶ Yeterli kaynakların mevcut olduğundan emin olmak için hareket amiri ile bağlantı kurun; ve
- ▶ Operasyon amirine kısa bilgi verin.

Operasyonel Amirlik:

- ▶ Tüm taktik amirlerinin operasyon hakkında bilgilendirildiğinden emin olun;
- ▶ Stratejik amir ile bilgi alışverişi yapın;
- ▶ Gösteriyi insan hakları ve stratejik amaçlar doğrultusunda yönetin;
- ▶ Risk değerlendirmesi ve yeni bilgiler doğrultusunda, polislik hedeflerini veya polis taktiklerinin kullanımını sürekli olarak gözden geçirin, destekleyin veya değiştirin;
- ▶ Herhangi bir suçun kanıtının uygun şekilde araştırıldığından emin olun; ve
- ▶ Polislerin durumunu izlemeye devam edin.

Taktik Amirleri:

- ▶ Komutalarınız altındaki tüm memurları bilgilendirin;
- ▶ Tüm görevlilerin insan haklarına uygun hareket etmesini sağlayın ve uygunsuz davranışlara itiraz edin;
- ▶ Herhangi bir güç kullanımını mümkün olan en kısa sürede bildirin;
- ▶ Polisin görevi kötüye kullanması da dahil olmak üzere herhangi bir suç kanıtının güvence altına alınmasını, korunmasını ve soruşturma ekibine iletilmesini sağlayın;
- ▶ Operasyonel amirlik ile bilgi alışverişi yapın;
- ▶ Uygun olduğu şekilde polis taktikleri için yetki verin; ve
- ▶ Komutanız altındaki memurların durumunu izleyin..

BÖLÜM 9. TAŞKINLIK VE ŞİDDET YÖNETİMİ

Polis, gösterilerin büyük çoğunluğunun barışçıl olduğunu, yasalara ve diğer kısıtlamalara bağlı kaldığını, gösterinin sonunda katılımcıların sessizce ayrıldığını hatırlamalıdır. Düzensizlik ve şiddet nispeten seyrek görülen olaylardır, ancak bu tür şiddetin kaçınılmaz olarak algılanması nedeniyle, gerçekte olduğundan daha yaygın ele alınır.

Polisin her zaman yaptığı (veya yapmadığı) eylemlerin ve yaptıkları (veya yapmadıkları) açıklamaların hem bir olaydan önce hem de bir toplantı yapılırken gerilimin tırmanmasına nasıl katkıda bulunabileceğini düşünmesi gerekir. Polis, toplanan insan sayısı üzerinde çok az kontrole sahiptir fakat gerçekleşen iletişim miktarını kontrol edebilir, bu nedenle etkili iletişim (sadece etkinlik katılımcıları ve organizatörleri ile değil, örneğin daha geniş bir temelde sosyal medya aracılığıyla) ve “sürpriz yok” politikası çok önemlidir. Polis, iyi davranışı teşvik ederek, bir toplantının barışçıl olması için sürekli olarak kötü davranışlarla yüzleşmeyi beklemekten çok daha iyi bir şans yaratır.

Bir gösteri şiddet içermediği sürece, yasa dışı olsa bile, polis güç kullanmaktan kaçınmalıdır. Daha önce belirtildiği gibi, güç yalnızca başka hiçbir alternatif işe yaramayacağında kullanılmalıdır. Herhangi bir bağlamda, herhangi bir güç kullanımı, her zaman, kamu düzenini yeniden sağlamak için gereken minimum düzeyde olmalıdır. Polis, bir toplantıyı yönetirken güç kullanma ihtiyacını azaltmak için her zaman çeşitli operasyonel seçeneklere sahip olmalı ve herhangi bir güç kullanımından önce müdahale yerine iletişim, diyalog ve kanıt toplamayı içeren seçeneklerden yararlanmalıdır. Mümkün olduğunda, gerilimleri veya düzensizliği azaltmak için zaman tanınmalıdır.

Gerilimi azaltma

Gerilimi azaltma terimi genellikle yanlış anlaşılmaktadır. Pasif kalmakla eşdeğer değildir. Gerilimi azaltma, fiili düzensizlik veya şiddet eylemlerinin patlak vermesini beklemek yerine, iletişim kurarak ve farklı eylemlerde bulunarak gerilimlerin aktif olarak azaltılmasıdır. Gerilimi azaltma, değişen bir bağlama tamamen reaktif bir yanıtın ziyade olumlu ve proaktif bir polis taktiği olarak düşünülmelidir. Ne zaman bir gerginlik tırmanrsa ve güç kullanılsa, polis normal bir duruma geri dönmek için mümkün olan en kısa sürede aktif olarak gerilimi azaltmalıdır.

Bu el kitabında ana hatlarıyla belirtildiği gibi, polis amirleri, mümkün olan her yerde gerilimi azaltmak ve durumu sakinleştirmek için iletişim biçimlerini kullanmalıdır. Özellikle, bir polis amiri, toplantının seyri boyunca, yüz yüze temas veya cep telefonları aracılığıyla gösteriyi düzenleyen kişi ve diğer ilgili aktörlerle iletişimini sürdürmelidir. Ne zaman iletişim kopsa, iletişim hatlarının yeniden devreye girmesi, diyalog ve arabuluculuk her zaman önemlidir ve norm olmalıdır. Polis, eylemlerini veya eylemsizliklerini açıklamaya hazır olmalı ve gerektiğinde varsa hatasını kabul etmelidir. Diyalog ve iletişim, gerilimi azaltmada önemli olabilir. Polisin niyeti her zaman durumu makul bir düzene döndürmek ve tansiyonu düşürmektir. Ancak polisin ve toplumun algılarının farklı olabileceği de bilinmelidir.

Artan gerilimler, polisin niyetlerini daha geniş bir insan grubuna iletmek için sözel olmayan iletişimle azaltılabilir, örneğin artık ihtiyaç duyulmadığında bir TOMA'yı veya diğer polis araçlarını gözden uzaklaştırmak gibi. Bu aynı zamanda koruyucu ekipman giymiş çevik kuvvet polisinin standart üniformalar giymiş yerel polis memurlarıyla değiştirilmesi anlamına da gelebilir. Ancak, polis amiri, gerektiğinde görevlilerine koruma sağlamakla yükümlü olduğunu her zaman göz önünde bulundurmalıdır.

Sınırlama

Düzensizliğin yayılması ile başa çıkmak için bir seçenek, şiddet uygulayan insanları kontrol altına almak olabilir. Birçok kontrolde tutma şekli vardır. En basit biçiminde, bu, bir gösterinin üyelerinin dikkatli bir şekilde yönetilmesi ve böylece şiddetin ve kargaşanın geçmesinden korunmaları anlamına gelebilir. Ayrıca, potansiyel olarak şiddet içeren muhalefeti geçerek barışçıl bir yürüyüşe eşlik etmek gibi önemli polis kaynakları gerektiren bir şey olabilir.

Polis tarafından kullanılan daha tartışmalı yöntemlerden biri de bazen "kettling" olarak bilinir. Bu, polisin, gösterinin (parçalarının) hareketini, onları fiziksel olarak belirli bir alana hapsederek kısıtlamasını içerir. Teori, polisin böyle yaparak, şiddet içeren bir şekilde davranan veya yakın bir kamu düzeni bozukluğu veya mülke ciddi zarar verme riskinin olduğu bir grup insanın hareketini kısıtlayabilmesidir. İçeride tutulanlar daha sonra zaman içinde küçük, yönetilebilir gruplar halinde serbest bırakılacaktır.

Polis amirleri, özellikle grubun çoğunluğunun barışçıl hareket etmesine rağmen kötü planlanmış ve kötü koordine edilmiş şekilde sınırlanmaları durumunda, bu şekilde kontrol altına almanın orantısız olması riskini her zaman akılda tutmalıdır. Kontrol altına alınmayanların ise dayanışma eylemleri yapması riski vardır. Bu gibi durumlarda, sınırlama ters etki yapabilir. Kısıtlanmak üzere kazara yakalanan kişilerin dışarı çıkabilmesine izin veren protokoller olmalıdır. Gösterinin yalnızca bir bölümünün şiddete karıştığı durumlarda, geri kalanının barışçıl bir şekilde ilerlemesine izin verilmelidir. Sınırlamanın amacı şiddetin devam etmesini veya tırmanmasını önlemek ve barışçıl gösterinin devam etmesini sağlamak olmalıdır.

Gösterinin organizatörlerine ve içeri alınan diğerlerine, sınırlamanın nedenleri ve muhtemel süresi hakkında bilgi verilmelidir. Muhafaza alanındaki-lerin, gerektiğinde tuvalet ve su gibi temel ihtiyaçlara erişmesine izin verilmelidir (bu, iklim aşırı sıcak veya soğuk olduğunda özellikle önemlidir). Polis, bir gösteriye katılanların ve bu nedenle herhangi bir sınırlamaya yakalanabilecek kişilerin çeşitliliği daima akılda tutmalıdır; özellikle hamile kadınlar, çocuklar, yaşlılar, hastalık veya yaralanmadan mustarip kişiler gibi potansiyel olarak savunmasız bireylere gösteri alanından çıkma fırsatları sunulmalıdır. Sınırlama, yalnızca gereken minimum süre boyunca olmalı ve düzenli aralıklarla gözden geçirilmelidir.

Sınırlama, birçok gösteri katılımcısı ve insan hakları grupları arasında önemli bir endişe yaratmıştır. Bazı bağlamlarda sınırlamanın gerçekleştirilmesi yasa dışı bulunmuştur. Sınırlama ayırım gözetmeme eğilimindedir; polis, katılanlar ve katılmayanlar ya da barışçıl ve barışçıl olmayan katılımcılar arasında ayırım yapamaz. Bazı kişilerin polis hattını geçmesine izin verirken, diğerlerinin bunu yapmasını engellemek, gerilimi tırmandırabilirken, çıkışa izin vermeyen bir kordon, bireysel özgürlük ve hareket özgürlüğü haklarını potansiyel olarak ihlal eder.²⁶ 2014 AGİT/DKİHB'nin Barışçıl Toplanma Özgürlüğünün İzlenmesine İlişkin Raporu, şunları tavsiye etmektedir: sınırlama özgürlük haklarını daha az kısıtlayıcı ve hareket özgürlüğü kullanılabilir olmalıdır".²⁷ Çevreleme yoluyla sınırlamada personel yoğunudur ve çok sayıda memurun önemli süreler boyunca görevlendirilmesini gerektirebilir.

²⁶ *Barışçıl Toplanma Özgürlüğüne İlişkin Kılavuz İlkeler*, op. cit., not 1, s. 79.

²⁷ AGİT/DKİHB Raporu Seçilmiş AGİT Katılımcı Devletlerinde Barışçıl Toplantı Özgürlüğünün İzlenmesi, Varşova, 17 Aralık 2014, <<http://www.osce.org/odihr/132281?download=true>>.

Gösterinin Dağıtılması

Polisin tercihi her zaman insanların kendiliğinden dağılmasına izin vermek ve buna imkan sağlamak olmalıdır. Bir gösterinin polis tarafından dağıtılması her zaman son çare olmalı ve yalnızca şiddet eylemlerine veya yakın şiddet tehdidinde yanıt olarak kullanılmalıdır.

Polis, diğer operasyonel seçenekleri kullanmadan önce, gösteri alanından uzaklaşmayı kolaylaştırmak için organizatörler, kilit nüfuz sahibi kişiler ve görevliler ile müzakere etmelidir. Halihazırda şiddet olayı yaşanmadıkça ve herhangi bir gecikme, kamu güvenliği personeli için acil bir tehlikeye neden olmadıkça, insanlar ayrılmayı reddettiklerinde buna müdahale edilmemelidir.

Şiddet içeren bir gösteriyi dağıtmak için güç kullanma kararı alındığında, yetki hareket amirinden gelmelidir. Karar, tam bir gerekçe ile belgelenmelidir.

Herhangi bir güç kullanımından önce bir gösteriye her zaman uyarılar yapılmalıdır. Tek istisna, herhangi bir gecikmenin ani can kaybına veya ciddi yaralanmaya yol açabileceği durumlardır. Uygun bir amplifikasyon cihazı kullanılarak uygun dilde ve birden fazla durumda uyarı verilmelidir. Uyarı net ve duyulabilir olmalı, aşırı motor gürültüsü gibi diğer seslerle sebebiyle engellenmiş olmamalıdır. Tüm katılımcıların duyabilmesi için birden fazla yerden uyarı verilmesi gerekebilir. Toplantının çok dilli olduğu durumlarda, polis uyarıyı birkaç dilde vermeyi düşünmelidir ve mümkün olduğunda el yazısı işaretler veya elektronik duyuru panoları kullanmayı bile düşünebilir.

Polis, ikinci bir uyarıda bulunmadan veya güç kullanmadan önce katılımcılara uygun bir süre tanınmalıdır. Mümkün olduğunda, uyarının ve tepkinin görsel ve işitsel bir kaydı yapılmalıdır.

Polis güç kullanmanın gerekli olduğuna karar verirse, bu, şiddet eylemlerine karşıyılara yönelik müdahaleleri içermeli ve şiddeti durdurmak, kamu düzenini yeniden sağlamak için gereken en asgari düzeyde olmalıdır. Polis ayrıca gösteriye katılanlar arasındaki çeşitliliğin farkında olmalı ve herhangi bir güç kullanımının özellikle savunmasız bireyler üzerindeki olası etkisini göz önünde bulundurmalıdır.

Katılımcılardan azınlık bir grubun şiddet içeren bir şekilde davrandığı durumlarda, bu kişilere karşı önlem alınmalı ve gösterinin geri kalanının devam etmesine veya doğal olarak dağılmasına izin verilmelidir. Dağıtma taktiklerini kullanma kararı, bazı kişilerin eylemlerine değil, çoğunluğun davranışına dayanmalıdır.

Kontrol Listesi
Komuta Ekibinin Sorumlulukları

Stratejik Müdürlük:

- ▶ İnsan haklarına uyumlu kalmasını sağlamak için olayı izlemeye devam edin;
- ▶ Dağılmayı kolaylaştırmak için güç kullanmanın gerekliliğine karar verin;
- ▶ Operasyonel komuta tarafından artık gerekli olmayan kaynakların kontrolünü elinize alın; ve
- ▶ Polisin görevi kötüye kullandığına dair herhangi bir ihbarda ya da soruşturmanın başka bir kuruluş tarafından üstlenildiği durumlarda uygun kaynakların mevcut olduğundan emin olun, konuyu gecikmeden bildirin ve ilgili tüm kanıtları sağlayın.

Operasyonel Amirlik:

- ▶ Gösterinin barışçıl bir şekilde dağılmasını kolaylaştırın;
- ▶ Organizatörler ve paydaşlarla diyalogu sürdürün;
- ▶ Barışçıl bir şekilde dağıtmanın mümkün olmadığı durumlarda güç kullanma yetkisi isteyin veya verin;
- ▶ Operasyonel seçenekleri kullanma yetkisinin düzenli olarak gözden geçirilmesini ve koşulların artık geçerli olmadığı durumlarda yetkiyi geri çekmesini sağlayın;
- ▶ Artık gerekli olmayan kaynakların stratejik komuta kontrolüne bırakılmasını sağlayın; ve
- ▶ İlgili bilgileri stratejik veya taktik komutaya iletmeye devam edin.

Taktik Amirleri:

- ▶ Operasyonel komutaya bilgi aktarmaya devam edin;
- ▶ Polisin güç kullanımını kaydedin ve ayrıntıları operasyon amirliğine iletin;
- ▶ Memurların profesyonel, hukuka ve insan haklarına uygun şekilde hareket etmelerini ve operasyonel plana uymalarını sağlayın;
- ▶ Memurlarının iyi olup olmama durumunu izlemeye devam edin; ve
- ▶ Özel risk faktörlerine sahip olanlara dikkat ederek, toplantıdan ayrılanların güvenliğini izleyin, örneğin alanda yalnız seyahat eden kadınlar, hareket engeli olan kişiler.

IV. Kısım

GÖSTERİDEN SONRA

BÖLÜM 10. UYGULAMAYLA İLGİLİ

Bir gösteri geçici bir olay olarak tanımlanmıştır, ancak bir gösterinin ne kadar kısa veya uzun bir sürede gerçekleşebileceği konusunda bir anlaşma yoktur. Son yıllarda, çadır benzeri yapıların ve ihtiyaçlarını karşılamak için diğer tesislerin bulunduğu bir yerde yarı kalıcı bir şekilde protestocuların olduğu çok daha uzun vadeli gösterilerde bir artış oldu.

Bu bölümde ana hatlarıyla belirtilen temel ilke ve eylemler, şiddet veya düzensizlik olsun ya da olmasın her türlü gösteri için benimsenmelidir. Özellikle gösteri şiddetli muhalefetle karşı karşıyaysa ve nefret suçu riski varsa, bölgeyi terk eden insanların korunması gerekir.

Büyük gösterilerden sonra, kayıp çocuklar, zarar görmüş mağdur kişiler de dahil olmak üzere savunmasız olan katılımcılar genellikle polisin dikkatini çeker ve bu durumlarla ilgilenmek için uygun şekilde eğitilmiş personel mevcut olmalıdır. Gösteri tamamen dağılına kadar tıbbi personel ve tesisler yerinde olmalıdır.

Kaynak Yönetimi

Herhangi bir gösterinin ardından, bölgenin günlük polislik görevini sürdüreceği yerel müdahale polis amirlerine kademeli olarak kaynak aktarımı yapılması gerekecektir. Kamu düzeni, görevli polislerin geri çekilme hızı gibi belirli bireysel koşullara bağlı olacaktır. Ancak, memurlar, görevden alınmadan önce önce karakollarına dönmeli ve bir süre beklemede kalmalıdır. Bu, gösterinin dağıtılması sırasında herhangi bir olay meydana gelirse, sorunu çözmek için polis komuta ekibine yeterli kaynağın sağlanacağını garanti eder.

Bekleme süresi boyunca, stratejik amirin, aşağıdakiler gibi meydana gelebilecek herhangi bir olayla başa çıkmak için kaynakları tahsis etmeyi düşünmesi gerekecektir:

- Suç durumu;
- Bariyerlerin ve trafik işaretlerinin kaldırılması;
- Tutuklanan kişilerin muhafazası, taşınması ve kaydı;
- Kanıt yönetimi; ve
- Polis teçhizatının iadesi ve muhasebesi.

Güç Kullanımının Kaydı

Herhangi bir polis tarafından güç kullanımı, mümkün olan en kısa sürede kıdemli bir polise bildirilmeli ve mümkün olan en kısa sürede yazılı bir kayıt oluşturulmalıdır. Söz konusu memur, güç kullanımının haksız olduğuna inandığında veya bir polis memuruna karşı bir şikayette bulunulduğunda, stratejik amir, herhangi bir delili güvence altına almak, soruşturmaları kuvvet kullanımı politikasına uygun olarak yürütmek ve soruşturmaları yürütmek için yeterli kaynağın tahsis edilmesini sağlayacaktır. Operasyon amirinden bilgi alma ve inceleme ile ilgili herhangi bir materyali toplamakla görevli özel bir ekip oluşturmak uygun olabilir.

Polisin Yaralanması

Yaralanan polis memurlarına tıbbi hizmetler sağlanmalıdır. Buna, Akut Stres Reaksiyonu ve Travma Sonrası Stres Bozukluğu gibi şikayetler için uzun süreli danışmanlık ve stres yönetimi sağlanması dahildir. Travmatik olaylara karışan polis memurlarının, bariz fiziksel yaralanmaları olmayabilir, ancak kendini başka şekillerde gösterebilecek psikolojik travmalara maruz kalmış olabilir. Bu gibi durumlarda, memurlara göreve dönmeden önce profesyonel yardım sağlanmalıdır.

Ekipman İadesi

Ateşli silahları ve diğer teçhizatı iadesinde amirlerin, olaydan önce verilen aynı miktardaki teçhizat ve mühimmatın olaydan sonra iade edildiğinden emin olması, kontrol etmesi önemlidir. Herhangi bir tutarsızlık, yazılı bir raporla birlikte sunulmalı ve gerektiğinde, herhangi bir güç kullanımı raporu da referans gösterilmelidir. Kaybolan her türlü ekipman araştırılmalıdır.

Gözültüne Alınanlar

Gösteri sırasında katılımcıların (idari, cezai veya diğer suçları işledikleri gerekçesiyle) gözültüne alınması, özgürlük hakkı, güvenlik hakkı ve gösteri yapma özgürlüğüne bir müdahale olduğu düşünüldüğünde, sağlam bir gerekçeyle karşılanmalıdır. Gözültü, yalnızca, ciddi suçların işlenmesi ihtimalinde ve en acil durumlarda kullanılmalıdır.²⁸

²⁸ *İnsan Hakları Savunucularının Korunmasına İlişkin Kılavuz İlkeler*, op. cit., not 1.

Olay sırasında tutuklanan ve gözaltına alınan kişilere saygı gösterilmelidir. Bunlar, gecikmeksizin uygun bir karakola götürülmeli, tutuklama memuru ve polis karakolunda teslim alan memurda tutanak bulunmalıdır.

Gözaltına alınan kişiye, tutuklanmasının nedenleri anladığı bir dilde söylenmeli ve mümkün olan en kısa sürede tutukluluğunun yasallığına uygun olarak serbest bırakılmalı ya da mahkemeye çıkarılmalıdır. Kişinin gözaltındayken gördüğü muamelenin eksiksiz bir kaydı tutulmalıdır. Gözaltına alınan kişinin, yakalandığını üçüncü bir kişiye bildirme, avukat çağırma ve bir doktor tarafından tıbbi muayeneden geçme hakkı vardır.

Yaşları, cinsiyetleri veya tutulma nedenleri dikkate alınarak kişilerin ayrı ayrı tutulması önemlidir. Bu nedenle kadın ve erkek ayrı, çocuklar da yetişkinlerden ayrı tutulmalıdır. Tutuklananlar için kalacak yer, rahat ve hijyenik olmalı, uygun ışık ve alana sahip olmalıdır. Yıkama tesisleri de dahil olmak üzere uygun tesisler hazır bulundurulmalı ve uygun yiyecekler sağlanmalıdır. İstendiğinde içme suyu ve tıbbi tedavi de sağlanmalıdır.

Katılımcıların durdurulması ve aranması, gözaltına alınması veya tutuklanması için protokoller oluşturulmalıdır. Devletlerin, toplantılara katılanların yasal olarak durdurulması, aranması veya tutuklanması için açık protokoller oluşturması büyük önem taşımaktadır. Bu tür protokoller, bu tür önlemlerin ne zaman uygun olduğu ve ne zaman olmadığı, nasıl yürütüleceği ve tutuklamanın ardından bireylere nasıl davranılacağı konusunda rehberlik sağlamalıdır. Bu protokoller hazırlanırken, özel hayat, özgürlüklere ilişkin uluslararası içti-hatlar dikkate alınmalıdır.²⁹

²⁹ *a.g.e.*

Kontrol Listesi **Komuta Ekibinin Sorumlulukları**

Stratejik Müdürlük:

- ▶ Kontrolü kademeli olarak günlük polise devredin;
- ▶ Kaynakları soruşturmalar için tahsis edin; ve
- ▶ Etkili soruşturmaların yapıldığından emin olun.

Operasyonel Amirlik:

- ▶ Tutuklanan kişilerin bakımını, taşınmasını ve işlenmesini denetleyin; ve
- ▶ Kanıt toplamayı ve soruşturmaları denetleyin.

Taktik Amirleri:

- ▶ Polis memurlarının güç kullanımının uygun şekilde kaydedildiğinden emin olun;
- ▶ Suçların işlendiği durumlarda, uygun raporların yapıldığından ve ceza prosedürlerinin takip edildiğinden emin olun;
- ▶ Tutuklanan kişilerle ilgili bilgilerin uygun şekilde kaydedildiğinden emin olun;
- ▶ Tutuklanan ve gözaltına alınan kişilere doğru şekilde muamele edilmesini sağlayın;
- ▶ Suç mahallerini yönetin;
- ▶ Ekipmanı idare edin; ve
- ▶ Gerektiğinde memurlara tıbbi hizmetlerin sağlandığından emin olun.

BÖLÜM 11. BİLGİ VE TECRÜBE EDİNME

Polisin hem başarılarından hem de başarısızlıklarından ders alması çok önemlidir. Eylemin sonunda, neler olduğunu değerlendirmek ve sonuçları ‘Stratejik Plan’ ve belirli stratejik amaçlar doğrultusunda gözden geçirmek için kapsamlı bir inceleme yapılmalıdır.

Her şey yolunda gidiyor gibi görünse bile, olay sona erdikten sonra polis memurları ve kilit paydaşlardan tam bir bilgilendirme alınması gerekir. İyi gitmeyen şeyler kadar iyi giden şeyleri not etmek de önemlidir. İlgili tüm bilgilerin toplanması, yetkililerin, paydaşların ve gösteri organizatörlerinin, gelecekteki planlarda veya kurumsal politikalarda değişikliklere yol açabilecek konularını belirlemesi veya polis teşkilatının gelecekteki olayları yönetme yeteneğinin gelişmesi amacıyla eğitimin daha iyi hale getirilmesi için görüş ve deneyimlerini paylaşmalarına bağlıdır.

Rütbesi ne olursa olsun, katılan tüm personelin, bir bilgilendirmenin amacının suçu atamak değil, olayların tam ve doğru bir kaydını elde etmek ve performansı iyileştirmekle ilgili olduğunu anlaması hayati önem taşır. Polis operasyonuna katkıda bulunan tüm memurlar, brifinge de katkıda bulunabilmelidir. Bu, paydaşlara ve sürece dahil olan diğer taraflara bilgilerin medyaya açıklanıp açıklanmayacağı açıklanmalıdır.

Bilgi Alma Çeşitleri

Genel olarak üç tür bilgi alışverişi vardır: “sıcak” (veya acil) bilgi alma, dahili organizasyonel bilgilendirme ve çok temsilcili/kurumlu bilgilendirme. Tüm olaylardan sonra sıcak bir bilgilendirme yapılacaktır; daha büyük olaylardan sonra organizasyonel bir bilgilendirme yapılmalıdır; çok kurumlu bilgilendirme, olayın yönetiminde çok kurumlu müdahalenin veya birden fazla topluluğun dahil olduğu durumlarda gerçekleşecektir.

Bir bilgilendirme aşağıdaki hususları dikkate almalıdır:

- Açık ve dürüst bir şekilde yürütülmelidir;
- Kişisel, grup veya organizasyonel anlayışa veya deneyime yönelik olmalıdır;
- Mesleki sorumluluklarla uyumlu olmalıdır; ve
- İlgili herkese eşit değer vermelidir.

- Bilgilendirmeler düzgün bir şekilde kaydedilmeli ve sonuçlar ekip arasında dağıtılmalıdır.

Sıcak (veya Anında) Bilgilendirme: Bu bilgi alma, gösteriden ve dağılma tamamlandıktan hemen sonra yapılır. Tüm amirler, komutaları altındaki polislerden gelen bilgileri toplayacak; topluluk irtibat veya diyalog görevlileri, gösteri organizatörlerinden gelen bilgileri toplayacaktır. Bu daha sonra eylem için stratejik amire iletilecektir.

Şiddetin ve/veya önemli sayıda kişinin tutuklanmasının beklendiği gösterilerde, aşağıdakileri sağlamak için her memuru görevden ayrılmadan önce uzman bir bilgilendirme ekibinin görüşmesi düşünülmelidir:

- Güç kullanımının tüm örnekleri uygun şekilde kaydedilir;
- Memurlar tarafından bilinen deliller toplanır ve soruşturma ekibine sunulur; ve
- Desteğe ihtiyaç duyabilecek memurlar için yardım hizmeti, örneğin travma danışmanlığı belirlenir.

Sıcak bir bilgilendirme:

- Brifing katılımcılarından önemli bilgilerin hızlı bir şekilde toplanmasını sağlar;
- Herhangi bir olay hakkında bilgi toplar ve kayder;
- Çeşitli konuların ve endişelerin anında tartışılmasına izin verir;
- Kilit güvenlik konularını ele alır; ve
- Çalışanlara ve paydaşlara teşekkür etme fırsatı sağlar.

Her taktik amir, bulgularını hareket amirliğine sunmadan önce küçük bir bilgilendirme yapacaktır.

Gösteri sonrası inceleme, özellikle geleceğe yönelik tecrübeleri belirlemeyi amaçlayan, ekipler için etkili bir sıcak bilgi alma türüdür.³⁰ Dört soruyu yanıtlamaya dayanır:

- Ne yapmak için yola çıktık? Niyetimiz neydi? Ne olmalıydı? Amir ve polislerin niyeti farklı mıydı? Aklında ne vardı?
- Aslında ne yaptık? Bir video kamera kaydı ne gösterdi? Suçlamalara değil, önemli olaylara, kronolojik sıraya ve rollere bakın.
- Ne öğrendik? Bundan sonra ne yapacağımıza değil, öğrendiklerimize odaklanın. Daha önce bilmediğimiz neyi şimdi biliyoruz? Hangi güçlü

³⁰ Bakınız: Eylemden Sonra Uygulama için Uygulama Yönergeleri: <[http://www.commonknowledge.org/docs/Nancy%20Dixon%20-%20After%20Action%20Review%20\(AAR\)%20Guidelines.pdf](http://www.commonknowledge.org/docs/Nancy%20Dixon%20-%20After%20Action%20Review%20(AAR)%20Guidelines.pdf)>.

ve zayıf yönleri tecrübe ettik? Şimdi başlayan bir ekibe ne tavsiye verebiliriz?

- Ne yapacağız? Bu nitelikteki bir sonraki olaya nasıl hazırlanırız? Neyi değiştiririz?

Bir başka etkili öğrenme seçeneği, iyi uygulamaları ve öğrenilen tecrübeleri belirlemek için gözlemsel saha çalışmaları yapmak üzere araştırmacılarla işbirliği yapan farklı kuvvetlerden deneyimli polis memurları ekiplerinin kullanılmasıdır.³¹

Organizasyonel Bilgilendirme: Etkinlik hakkında daha spesifik bilgilerin gerekli olduğu durumlarda veya olayın uzun bir süre boyunca gerçekleştiği durumlarda bir organizasyonel bilgilendirme yapılmalıdır. Gönderiler yazılı olacak olsa da, bu tür bilgilendirme benzer bir formatı takip eder.

Organizasyonel bilgi:

- Gösteriden sonraki dört hafta içinde gerçekleşecektir (istisnai durumlarda daha uzun sürebilir);
- Sıcak bilgilendirme ile aynı kilit kişileri içerecek;
- Kişisel meselelerden ziyade kurumsal meseleleri ele almalı;
- Geleceğe yönelik fikirlerin yanı sıra mevcut durumdaki hem güçlü hem de zayıf yönleri aramalı; ve
- Çalışanlara ve paydaşlara teşekkür etme fırsatı sunulmalıdır.

Çok Kurumlu Bilgilendirme: Toplantının kolaylaştırılmasında birden fazla kurumdan önemli girdiler olduğunda veya birden fazla topluluk veya paydaş dahil olduğunda, çok kurumlu bir bilgilendirme düşünülmelidir. Bilgilendirmenin formatı aynı kalır. Bununla birlikte, çeşitli kurumlarda benzer bilgilendirmelerin yapıldığı ve daha sonra bilgileri toplayacak ve işleyecek olan merkezi bir organa beslenecek olan katmanlı bir bilgilendirme süreci kullanılabilir.

Çok kurumlu bir bilgilendirme:

- Olaydan itibaren altı hafta içinde yapılacaktır (istisnai durumlarda daha uzun sürebilir);
- Kurumlar arası koordinasyona veya grup etkisine odaklanmalı;
- Gelecek için hem güçlü hem de zayıf yönleri aramalı;

³¹ GODIAC – Avrupa’da siyasi tezahürleri denetlemek için stratejik ilkeler olarak diyalog ve iletişim için iyi uygulama Alan çalışması El Kitabı, (Stockholm: Polisen, 2013), <[http:// polisen.se/PageFiles/321996/Field_study_Handbook_2013.pdf](http://polisen.se/PageFiles/321996/Field_study_Handbook_2013.pdf)>.

- Çalışanlara ve paydaşlara teşekkür etme fırsatı sunar.

Aşağıdaki durumlarda, bilgi alma sürecini yürütmek için bağımsız bir ekip düşünülmelidir:

- Toplanma veya dağılma sırasında önemli bir olay meydana gelirse;
- Büyük ölçekli şiddet patlak verirse;
- Önemli düzeyde polis gücü kullanılıyorsa;
- Polisin görevi kötüye kullandığına dair ciddi bir iddia alındıysa; ve
- Stratejik amir, gelecekte polis teşkilatına fayda sağlayacağını düşünüyorsa.

Böyle bir bilgilendirme gerekliyse, gösteri organizatörleri ve katılımcılarının yanı sıra diğer kilit paydaşların temsil edilmesi için bir fırsat sağlamalıdır.

Edinilen Tecrübeler

Bir organizasyonel veya sıcak bilgilendirme tamamlandıktan ve tüm kayıtlar güncellenip derlendikten sonra, stratejik müdür, olaydan çıkarılan derslerin belirlenmesi için temel oluşturacak bir raporun bir araya getirilmesinden sorumlu olacaktır.

Bu raporda:

- Olayların sırasını özetleyin;
- İşlevleri tanımlayın;
- Memurların eylemlerini açıklayın;
- Bireysel eylemlerin eleştirisine yer verin;
- Doğru bir zaman çizelgesi sağlayın; ve
- Nesnel kalın.

Bu rapor, polis teşkilatının şunları yapmasına izin verecektir:

- Müdahalenin nerede etkili olduğunu ve nerede olmadığını gösterilmesi ve bunun neden böyle olduğunun nesnel bir şekilde belirlenmesi;
- Gelecekte müdahaleyi iyileştirme yollarının önerilmesi; ve
- Açık bir kültürün teşvik edilmesi.

Halkla İlişkiler: Edinilen tecrübeler belgesinin polis teşkilatı içindeki dahili öğrenme sürecini beslemesi gerekirken, gösteri organizatörleri, katılımcılar, politikacılar ve siyasi partiler, medya ve insan hakları kuruluşları dahil olmak üzere dış paydaşlarla yeniden bağlantı kurmak için ya iletişim ve güveni

yeniden tesis etme sürecinin bir parçası olarak ya da devam eden bir kamuya hesap verme sorumluluğu sürecinin parçası olarak de kullanılmalıdır.

Bu tür bir diyalog ve iletişim, özellikle gösteride herhangi bir şiddet, düzensizlik veya olayın polis tarafından izlenmesine yönelik kamuoyu eleştirisi olması durumunda önemli olacaktır. Bu, pozitif, toplum odaklı, hesap verebilir polisliğin temel bir unsuru ve insan hakları yaklaşımının temel bir parçasıdır. Gösteridekiler polisliği olumsuz olarak algılandığında ve özellikle polis güç kullanmışsa (veya bir gösteriyi başkalarına karşı koruyamamışsa), bu, hayal kırıklığı, düşmanlık ve öfke gibi duyguları barındıran sorunlu bir tecrübedir ve gelecekteki olaylar için artan bir riskle birlikte bir yük oluşturmaktadır. Bir sonraki seferde kolayca polisle çatışmalara yol açabilir. Halkla uygun katılım, şeffaf değerlendirme ve - gerektiğinde - soruşturma yoluyla önlenmelidir.

Kayıt Tutma: Planlama süreci, görevlendirmeler ve sorumluluklar ile karar alma süreçlerini şekillendiren stratejik niyetler ve bu kararların sonuçları hakkında bilgiler, özellikle bireyin hak ve özgürlüklerini etkileyenler için hazır bulundurulmalıdır. Bu el kitabında ortaya konan modelleri ve planlama çerçevesini kullanarak, polis komuta ekibi, bilgi alma sürecinin bir parçasını oluşturacak ve gelecekteki olaylar için ilk planlama sürecine katkıda bulunacak yapılandırılmış planlar ve karar günlükleri üretebilmelidir.

Bir olayın bitiminde veya bir görev süresinin bitiminde birkaç günden fazla devam eden olaylarda, tüm polis memurları eylemlerini gözden geçirmeli, eylemleri ve başkalarının eylemleri hakkında doğru kayıtların yapılmasını sağlamalıdır. Tüm kayıtlar imzalanmalı, tarih atılmalı, zaman damgalı olmalı ve teftiş, karşı imza için bir süpervizöre sunulmalıdır.

Tüm memurlar, bir suç veya disiplin suçuyla ilgili olarak sağlanan herhangi bir gözlem veya kanıtın kaydını tutmalıdır. Memurlar ayrıca güç kullandıklarında herhangi bir olayı kaydetmeli ve bu durum en kısa sürede bir amirine bildirilmelidir.

Buna ek olarak, komutanlar görevleri sırasında alınan bilgilerin ve alınan kararların yazılı bir kaydını tutmalıdır. Operasyonel komut, kararın temelini, mevcut seçenekleri ve kararın sonucunu gösteren tüm ilgili kararları kaydetmelidir. Amirler, karar verme modeli çerçevesini kullanarak ilgili tüm olayları kaydettiklerinden emin olmalıdırlar. Taktik amirleri, karar süreçlerinin bir parçasını oluşturabileceğinden, operasyon amirliğine iletilmiş olan tüm bilgi-

leri de kaydetmelidir. Taktik amir, kayıt tutmaya yardımcı olması için başka bir polisi görevlendirdiğinde, amir, olayların gerçek bir kaydı olduklarından emin olmak için kayıtları denetlemeli ve kontrol etmelidir.

Operasyon amiri ayrıca, tüm kayıtların emrindeki memurlar tarafından doldurulmasını sağlamaktan sorumludur ve tüm memurlar görevini bitirmeden önce belgeleri imzalayacak ve tarih atacaktır. Bu kuralın istisnaları, yaralanma nedeniyle tıbbi tedavi gören veya diğer görev zorunlulukları nedeniyle müsait olmayan memurlar olabilir. Bu durumlarda, yazılı kayıtları mümkün olan en kısa sürede doldurulmalı ve imzalanmalıdır.

Operasyon amirinin, alınan bilgiler, polis konuşlandırmaları, eylemler, olaylar ve polis müdahalesi ile olayın zaman çizelgesinin bir kaydını tutması gerekecektir. Bu ayrıntıların kaydedilmesine yardımcı olacak bir ekibi olacaktır, ancak bir kez daha, kayıtların doğru olduğundan emin olmak ve bunları olayların doğru bir kaydı olarak imzalamak harekât amirinin görevidir. Operasyon amiri, alınan ilgili kararların ve stratejik komutaya ilettiği her türlü bilginin kişisel kaydını tutmakla yükümlüdür. Ayrıca harekât amirlerinin kayıtlarını kontrol etmesi ve tasdik etmesi gerekir.

Stratejik amirin ayrıca karar verme süreçlerini ve stratejik amaçlardaki herhangi bir değişikliğin gerekçesini kaydetmesi gerekecektir. Operasyonel komuta kayıtlarının kontrol edilmesinden ve imzalanmasından sorumlu olacaklardır.

Bu kayıtlar, şeffaflık ve hesap verebilirliği kanıtlamak, devlet ve vatandaşlar veya gözetim organları tarafından incelenmeye olanak sağlamak için hayati öneme sahiptir. Bu kayıtlar ayrıca bilgilendirme sürecindeki verilerin harmanlanmasına yönelik olacaktır. Hususi önemi olan bilgilerin, mahremiyete gereksiz yere girilmemesi için dikkatli bir şekilde yönetilmesi gerektiği unutulmamalıdır. Polis, bireylerin bütünlüğü, suç soruşturması, masumiyet karesi ilkesi ve devletin güvenliği gibi çeşitli nedenlerle bilgilerin gizliliğine saygı göstermek zorundadır. Bununla birlikte, polis bilgileri göz önünde bulundurmalı ve mahremiyet hakkını korumak için tamamını veya bir kısmını açığa çıkarmak ya da saklamak arasında bir denge kurmalıdır. Polis, görevi kötüye kullanma, polis hatalarını veya suistimalini gizlemek için bilgileri asla saklamamalıdır.

Eylem Planı: Edinilen tecrübeler raporunun son kısmı, geleceğe yönelik iyileştirmeler yapacak tavsiyeleri içermelidir. Bu tavsiyeler, organizasyon içinde iyileştirmeler için bir plan ortaya koyan eylem planlarına dönüştürülmelidir.

Eylem planı şöyle olmalıdır:

- **Spesifik** — Faaliyeti, başarısızlığı, en iyi uygulamayı veya eksikliği ayrıntılı olarak ele alacak ve gelişmeyi göstermek için nelerin yapılması gerektiğini özetleyecektir;
- **Ölçülmüş** — İyileştirme gerçekleştiğinde nasıl değerlendirildiği gösterecektir;
- **Ulaşılabilir** — Kuruluş tarafından ulaşılabilir hedeflere sahip olmalıdır;
- **İlgili** — Polisle gerçekten ilgili iyileştirmeler içerecek, diğer kurumlara yönelik öneriler, kendi incelemeleri için paylaşılacak; ve
- **Zamanlı** — İyileştirmelerin uygulanması için gerçekçi zaman çizelgeleri içerecektir.

Rapor ve bulguları, içinde herhangi bir gizli bilgi bulunmaması kaydıyla, diğer kurumlara verilmeli veya kamuya açıklanmalıdır. Geri kalanını kamuya açıklamadan önce, gizli bilgilerin raporlardan çıkarılmasına dikkat edilmelidir. Alınan dersler, amirlere özel vurgu yapılarak, her kademedeki polisin eğitiminde değişikliklere dönüştürülmelidir.

Kontrol Listesi

Bilgilendirme ve Değerlendirme Sırasında Komuta Ekibinin Sorumlulukları

Stratejik Müdürlük:

- ▶ Her olay için uygun bilgilendirmenin yapıldığından emin olun;
- ▶ Operasyonel amirden gelen bilgileri harmanlayın ve geri bildirim sağlayın;
- ▶ Bilgilendirmeye dayalı, tavsiyeler ve eylem planı ile tamamlanmış bir rapor hazırlayın ve derleyin; ve
- ▶ Herhangi bir stratejik kararın kayıtlarının yapıldığından emin olun ve hareket amirinin notlarını kontrol edin ve imzalayın.

Operasyonel Amirlik:

- ▶ Taktik amirlerinden brifingin sonuçlarını toplayın ve geri bildirimde bulunun;
- ▶ Bilgileri stratejik amire sunmadan önce derleyin ve harmanlayın;
- ▶ Olayın zaman çizelgesi, polis konuşlandırmaları, olaylar ve eylemlerin kayıtlarının yapıldığından emin olun;
- ▶ İlgili kararların eksiksiz kayıtlarını alın; ve
- ▶ Taktik amirinin notlarını kontrol edin ve imzalayın.

Taktik Amirleri:

- ▶ Yetkililerinden veya paydaşlarından bilgi almanın sonuçlarını toplayın ve geri bildirimde bulunun;
- ▶ Operasyon amirine sunmadan önce bilgileri derleyin ve harmanlayın;
- ▶ Komutası altındaki tüm personelin kayıt ve notları doldurmasını, kontrol etmesini ve tasdik etmesini sağlayın;
- ▶ Kendi kararlarının ve diğer ilgili bilgilerin eksiksiz kayıtlarını alın; ve
- ▶ Görevliler için etkinlik sonrası bakım sağlayın (dinlenme, fazla mesailerin telafisi, yaralanmaların tedavisi, stres yönetimi, danışmanlık, performans incelemesi, ödüller vb.)

Ekler

Terimler Sözlüğü

Bu sözlük, bu el kitabında kullanılan temel terimleri açıklamaktadır. Sağlanan tanımlar yalnızca bu el kitabının amacına yöneliktir ve resmi AGİT tanımları değildir.

Gösteri	Ortak bir mesaj için bir grup bireyin halka açık bir yerde kasıtlı olarak toplanması
Karşı Gösteri	Başka bir gösteride ifade edilen görüşlere katılmadığını ifade etmek için toplanan ve birincil gösteriyle neredeyse aynı zamanda ve yerde gerçekleşen bir gösteri
Tehlike	Kişiye zarar verebilecek her şey
Yasal Gösteri	Tüm yerel yasalara ve mevzuata uygun bir gösteri
Bildirim	Yaklaşan bir gösteri hakkında bilgi veren ve toplanma izni talebi teşkil etmeyen bir bildirim
Operasyonel Amir	Bir alandan veya belirli bir işlevden sorumlu olan genç rütbeli bir memur
Organizatör	Bir gösteri için birincil sorumluluğa sahip kişi veya kişiler.
Barışçıl Gösteri	Kolektif grubun eylemlerde katılımcıların barışçıl nitelikte olduğu bir gösteri (birkaç izole birey tarafından uygulanan şiddet vakalarında olsa bile)
Polislik Amaçları	Polisin bir gösteriyle uğraşırken stratejik amaçlarına ulaşmak için operasyonel seçenekleri kullanarak üstlendiği meşru hedefler
Orantılılık İlkesi	Yetkililer tarafından izlenen meşru amaca ulaşmak için en az müdahaleci araçların her zaman tercih edilmesini gerektiren ilkeye her zaman öncelik tanınması
Risk	Bir tehlikenin insanların yaralanmasına veya mülkün zarar görmesine neden olma olasılığı
Eşzamanlı Gösteriler	Bir başka olayla aynı zamanda ve yerde gerçekleşen, ancak diğer olayla hiçbir ilişkisi olmayan bir gösteri

Spontan Gösteri	Bir olaya veya habere acil yanıt olarak gerçekleşen bir gösteri
Stratejik Müdür	Bir gösterinin polislik operasyonlarına kaynak sağlayabilen veya denetleyebilen kıdemli bir polis müdürü
Stratejik Niyetler	Gösteri ile ilgili polis operasyonunun amaçlarını belirleyen kapsayıcı niyetler
Taktik Amiri	Bir gösterinin polisliğini planlamak ve yönetmekle yükümlü olan orta düzey bir polis memuru
Şiddet	Fiziksel gücün yasa dışı veya kötüye kullanılması
Şiddet Davranışı	Başkalarına fiziksel veya duygusal zarar veren veya tehdit eden davranış

GÖSTERİDEN ÖNCE, GÖSTERİ SIRASINDA VE SONRASINDA FARKLI KOMUTA SEVİYELERİNİN GÖREV VE SORUMLULUKLARININ GENEL GÖRÜNÜMÜ

Gösteriden Önce

Stratejik Müdürlük:

- Bir polislik tarzına ve medya stratejisine karar vermek de dahil olmak üzere, gösteri için stratejik niyetleri olan bir plan yapın;
- Dört temel ilke etrafında bir stratejik plan oluşturun: bilgi, kolaylaştırma, iletme ve farklılaştırma;
- Stratejik planınızı oluşturmak için hangi bilgilere ihtiyaç duyulduğunu, bu bilgileri nereden alabileceğinizi ve bilgilerinizi nasıl istihbarata dönüştürebileceğinizi bilin; Bu gösteriyi nasıl kolaylaştıracağınızı, kolaylaştırmak için neyin gerekli olduğunu ve risklerin neler olduğunu bilin;
- Organizatörler ve diğer paydaşlarla nasıl iletişim kuracağınızı ve bundan kimin sorumlu olacağını planlayın;
- “Sürpriz yok” ilkesini kullanarak diyalog oluşturmayı amaç edinin;
- Güven oluşturun, bunu yapmak için bir medya stratejisi geliştirin;
- Çeşitli katılımcılar ve (olası) hedefleri arasında ayırım yapın;
- Operasyonel ve taktik amirinin medya stratejisi de dahil olmak üzere stratejik plan hakkında iyi bilgilendirildiğinden emin olun;
- İstihbarat, soruşturma ve destek işlevleri de dahil olmak üzere gerekli işlevleri içeren iyi entegre bir komuta yapısı kurun (ayrıca, birden fazla operasyonel amire ihtiyaç duyulduğunda, açık komuta ve iletişim hatları olduğundan emin olun);
- Operasyonel seçeneklerde kısıtlamalar belirleyin;
- Bunları operasyonel seviyeye iletin;
- Kaynakların tahsisine karar verin;
- Organizatörler ve diğer paydaşlarla bağlantı kurun;
- Operasyonel plan(lar)ı imzalayın; ve
- Alınan kararların kaydını tutun.

Operasyonel amir:

- Stratejik plana dayanarak, gösteri için pratik planlama yapın ve stratejik planın nasıl uygulanacağını ve daha genel olarak gösterinin nasıl ele alınacağını açıklayacak bir operasyonel plan yapın;

- Polislik hedeflerini (stratejik niyetlere dayalı olarak) belirleyin ve operasyonel seçenekleri belirleyin; brifing ve personel konuşlandırması hazırlamayın ve etkinlik sırasında kaynakların nasıl yönetileceğini belirleyin;
- Operasyonel planların stratejik niyetleri karşılayıp karşılamadığını stratejik komuta ile kontrol edin;
- Operasyonelden alana bir komuta yapısı kurun;
- Polisin konuşlandırılmasının, istihbarat tarafından belirtildiği gibi gösteri ve (varsa) tehdit(ler)e bağlı olduğundan emin olun;
- Alınan kararların kaydını tutun; ve
- Operasyonel seviye için bir brifing hazırlayın ve stratejik amaçların yanı sıra stratejik plan, operasyon planı, polislik hedefleri de dahil olmak üzere operasyonel plan ve mevcut operasyonel seçenekler tarafından konulabilecek kısıtlamaları açıklayın.

Taktik amir:

- Stratejik niyetleri anlayın ve operasyonel planı uygulayın;
- Belirli bir alanda veya işlevde konuşlandırılan kaynakları kontrol edin;

Gösteri Sırasında

Stratejik Müdürlük:

- Olayı izleyin, operasyona genel bir bakış sağlayın;
- Gerektiğinde stratejik niyetleri gözden geçirin;
- Operasyonel amirle bağlantı kurun;
- Alınan kararların kaydını tutun; ve
- Organizatörler de dahil olmak üzere paydaşlarla iletişim halinde kalın.

Operasyonel amir:

- Etkinliği kolaylaştırın;
- Kullanılan polislik amaçlarını ve taktiklerini gözden geçirin ve gerektiğinde uyarlayın;
- Taktik amirlerin stratejik niyetler ve hareket planı ile uyumlu olduğundan emin olun;
- Görevlendirilen memurların refahını izleyin;
- Alınan kararların kaydını tutun;
- Herhangi bir suç olayının soruşturulmasını sağlayın;
- İlgili bilgilerin stratejik amire iletildiğinden emin olun; ve
- İlgili bilgilerin taktik amire iletildiğinden emin olun.

Taktik amir:

- Görevlileri denetleyin;
- Komutaları altındaki polislerin davranışlarının sorumluluğunu kabul edin;
- Herhangi bir güç kullanımını mümkün olan en kısa sürede bildirin;
- Polisin görevi kötüye kullanmasını içerenler de dahil olmak üzere bir suçla ilgili her türlü kanıtın uygun şekilde güvence altına alınmasını, korunmasını ve bir soruşturma ekibine iletilmesini sağlayın;
- Belirli polis taktiklerinin kullanılmasına izin verilmesi veya reddedilmesi dahil, sorumluluk alanları dahilinde kararlar alın;
- İlgili bilgilerin operasyonel amire iletildiğinden emin olun;
- İlgili bilgilerin görevlendirilen memurlara iletildiğinden emin olun; ve
- Komutaları altındaki memurların refahını izleyin.

Gösteriden Sonra

Stratejik Müdür:

- Uygun bir bilgilendirmenin yapıldığından emin olun;
- Operasyonel komuttan gelen tüm bilgileri harmanlayın;
- Edinilen tecrübeler ile bir rapor hazırlayın ve derleyin;
- Herhangi bir stratejik kararın kayıtlarının yapıldığından emin olun; ve
- Operasyonel raporu imzalayın.

Operasyonel amir:

- Tüm bilgileri taktik komutadan toplayın ve stratejik komuta iletin;
- Olayın zaman çizelgesinin, polisin konuşlandırılmasının, olayların ve eylemlerin kayıtlarının yapıldığından emin olun;
- İlgili kararların kayıtlarının yapıldığından emin olun; ve
- Taktik amirle raporu tamamlayın.

Taktik amir:

- Operasyonda yer alan görevlilerden bilgi alın;
- Paydaşları de dahil olmak üzere bilgi almalarından elde edilen sonuçları toplayın ve bunları operasyonel komutaya iletin;
- Komutası altındaki tüm personelin kayıtlarını tamamlamasını sağlayın, ardından kontrol edin ve tasdik edin;
- Alınan kararların eksiksiz kayıt altına alın; ve
- Bunu gerektiren görevliler için olay sonrası bakım sağlayın.

Bibliyografya ve Faydalı Bağlantılar

Basılı Kaynaklar

- “Policing Assemblies”, Amnesty International, 2013.
<https://www.amnesty.nl/sites/default/files/ainl_phrp_short_paper_policing_assemblies.pdf>.
- “Manual of Guidance on Keeping the Peace”, Association of Chief Police (ACPO), 2010,
<<http://www.acpo.police.uk/ProfessionalPractice/UniformedOperations.aspx>>.
- Alexander E. Berlonghi “Understanding and planning for different spectator crowds”, Safety Science, Vol. 18, No. 4, 1995, pp. 239-247.
- J. Bliss,, C. Fallon,, N. Headen, and R. Gaskins “Crowd Reactions to Sublethal Weapons: Universal Triggers for Crowd Violence”, Proceedings of the Human Factors and Ergonomics Society Annual Meeting, Vol. 48, 2004, pp. 243-254.
- “European Police Code of Ethics”, Council of Europe, 2001.,
<<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=223251>>.
- “Understanding Crowd Behaviours Guidance and Lessons Identified”, Emergency Planning College (Leeds: University of Leeds, 2009),
<<https://www.gov.uk/government/publications/understanding-crowd-behaviours-documents>>.
- “Egypt - Keeping Women Out: Sexual Violence Against Women in the Public Sphere”, FIDH, 2014, <<http://www.fidh.org/en/north-africa-middle-east/egypt/15140-egypt-epidemic-of-sexual-violence-continues>>.
- “Recommendations for Policing Political Manifestations in Europe”, Godiac 2013, <<http://polisen.se/en/Languages/The-Swedish-Police/International-cooperation/Cooperation-in-Europe/The-Godiac-Project/>>.
- “Field study Handbook”, Godiac, 2013,
<http://polisen.se/PageFiles/321996/Field_study_Handbook_2013.pdf>.
- “Adapting to Protest”, Her Majesty’s Inspector of Constabulary, 2009,
<<http://www.hmic.gov.uk/publication/adapting-to-protest/>>.
- “Adapting to Protest – Nurturing the British Model of Policing”, Her Majesty’s Inspector of Constabulary, 2010, <<http://www.hmic.gov.uk/publication/adapting-to-protest-nurturing-the-british-model-of-policing/>>.

- J. Hoggett, and C. Stott, "Crowd psychology, public order police training and the policing of football crowds", *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, Vol. 33 No: 2, 2010, pp.218–235.
- "Demonstrating respect for rights? A human rights approach to policing protest", Houses of Parliament, Human Rights Joint Committee, 2009, <<http://www.publications.parliament.uk/pa/jt200809/jtselect/jtrightts/47/4702.htm>>.
- K. Lansing,, *The Rite of Return: Coming Back from Duty-Induced PTSD* (USA: High Ground Press, 2012).
- T.D. Madensen, and J.Knutsson, *Preventing Crowd Violence* (Lynne Rienr, Boulder, Colorado, 2011).
- "Handling of the Media during political demonstrations, Observations and recommendations", OSCE Special Report, 2007, <<http://www.osce.org/fom/25744>>.
- "Guidebook on Democratic Policing by the Senior Police Adviser to the OSCE Secretary General", OSCE, SPMU Publication Series Vol. 1, 2nd Edition, 2008, <<http://www.osce.org/spmu/23804>>.
- "Guidelines on Freedom of Peaceful Assembly" (2nd edition), OSCE ODIHR & Venice Commission, 2010, <<http://www.osce.org/odihr/73405>>.
- "Handbook on Monitoring Freedom of Peaceful Assembly", OSCE ODIHR, 2011, <<http://www.osce.org/odihr/82979>>.
- "Guidelines on Protection of Human Rights Defenders", OSCE ODIHR, 2014, <<http://www.osce.org/odihr/119633>>.
- S. Reicher, *The psychology of crowd dynamics*, in M.A. Hogg and R.S. Tindale (Eds.), *Blackwell handbook of social psychology: Group processes*,. (Oxford: Blackwell., 2001).
- S. Reicher, C. Stott, J. Drury, O. Adang, P. Cronin, and A. Livingstone, "Knowledge Based Public Order Policing: Principles and Practice", *Policing*, Vol. 1, No. 4, 2007, pp. 403-415.
- S. Reicher,, C. Stott,, P. Cronin,, & O.Adang,, "An integrated approach to crowd psychology and public order policing. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*", 2004, pp. 558-572.

- Roberts, and T. Garton Ash, (eds), *Civil Resistance & Power Politics: The Experience of Non-Violent Action from Gandhi to the Present Day* (Oxford: Oxford University Press, 2011).
- C.Stott, & O. Adang, *Understanding and managing risk. Policing football matches with an international dimension in the European Union*, (UK: Bavnbanke Press, Slagelse, 2009).
- “Dialogue Police: Experiences, Observations and Opportunities”, Swedish National Policing Board, 2010,
<<http://polisen.se/en/Languages/Service/Publications/Hallare/Dialogue-Police/>>.
- “Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners”, United Nations, 1977,
< <http://www.refworld.org/docid/3ae6b36e8.html>>.
- “Code of Conduct for Law Enforcement Officials”, United Nations, 1979,
<<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/LawEnforcementOfficials.aspx>>.
- “Basic principles on the use of force and firearms by law enforcement officials”, United Nations, 1990, <<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/UseOfForceAndFirearms.aspx>>.
- “Authority, Command and Control in United Nations Peacekeeping Operations”, United Nations, Policy, Department of Peacekeeping Operations/Department of Field Support, Ref. 2008.4, February 2008,
<<http://www.peacekeepingbestpractices.unlb.org/PBPS/Library/Authority,%20Command%20and%20Control%20in%20UN%20PKOs%20FINAL%20SIGNED%2015%20Feb%2008.pdf>>.
- “Formed Police Units in United Nations Peacekeeping Operations, Policy (Revised)”, United Nations, Department of Peacekeeping Operations/ Department of Field Support, Ref. 2009, 32, 2009,
<http://www.un.org/en/peacekeeping/sites/police/documents/formed_police_unit_policy_032010.pdf>.

Organizasyonlar	Website
Amerikan Sivil Özgürlükler Birliği	https://www.aclu.org/
Uluslararası Af Örgütü	www.amnesty.org
Madde 19	http://www.article19.org/
Baş Polis Memurları Derneđi (Birleşik Krallık)	www.acpo.police.uk
Kanada Sivil Özgürlükler Derneđi	http://ccla.org/
Commonwealth İnsan Hakları Girişimi	www.humanrightsinitiative.org
Avrupa Konseyi	www.coe.int
Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi	www.echr.coe.int
Federation Internationale des Ligues des Droits de l'Homme (FIDH)	http://www.fidh.org/en/
İnsan Hakları İzleme Örgütü	www.hrw.org
Uluslararası Polis Şefleri Birliği	www.theiacp.org/
Uluslararası Ceza Mahkemesi	www.un.org/law/icc/index
Uluslararası Kızılhaç Federasyonu	www.ifrc.org
Demokratik Kurumlar ve İnsan Hakları Ofisi	www.osce.org/odihr
Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı	www.osce.org
Amerikan Devletleri Örgütü	www.oas.org
Birleşmiş Milletler	www.un.org
BM Resmi Belge Sistemi	http://documents.un.org